

**KATILIMCI YAKLAŞIM İLE KORUNAN ALANLARDA
EKOTURİZM FAALİYETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ:
YEDİGÖLLER MİLLİ PARKI ÖRNEĞİ**

BETÜL YILDIRIM

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

**DANIŞMAN
DOÇ. DR. PINAR GÜLTEKİN**

DÜZCE, 2023

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KATILIMCI YAKLAŞIM İLE KORUNAN ALANLARDA
EKOTURİZM FAALİYETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ:
YEDİGÖLLER MİLLİ PARKI ÖRNEĞİ

Betül YILDIRIM tarafından hazırlanan tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından Düzce Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Pınar GÜLTEKİN

Düzce Üniversitesi

Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Pınar GÜLTEKİN

Düzce Üniversitesi

Doç. Dr. Yaşar Selman GÜLTEKİN

Düzce Üniversitesi

Doç. Dr. Sinem ÖZDEDE

Pamukkale Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 27/07/2023

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışması ile elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

27 Temmuz 2023

Betül Yıldırım

TEŞEKKÜR

Öncelikle yüksek lisans öğrenimim ve bu tezin hazırlanması süresince gösterdiği her türlü destek ve yardımdan dolayı çok değerli hocam Doç. Dr. Pınar GÜLTEKİN'e en içten dileklerimle teşekkür ederim.

Tez jüri üyelerinden değerli hocalarım Doç. Dr. Yaşar Selman GÜLTEKİN ve Doç. Dr. Sinem ÖZDEDE'ye bilimsel açıdan görüşlerini benimle paylaşarak yol gösterdikleri için şükranlarımı sunarım.

Bu çalışma boyunca yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen sevgili aileme ve biricik eşime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Temmuz 2023

Betül YILDIRIM

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ŞEKİL LİSTESİ	vii
ÇİZELGE LİSTESİ	viii
HARİTA LİSTESİ	x
GÖRSEL LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR.....	xii
ÖZET	xiii
ABSTRACT	xiv
1. GİRİŞ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KAPSAMI	4
1.2. ARAŞTIRMANIN KISITLARI	5
1.3. LİTERATÜR TARAMASI	7
1.4. GENEL BİLGİLER	12
1.4.1. Korunan Alan Kavramı.....	12
1.4.1.1. Korunan Alanların Doğuşu ve Gelişimi	12
1.4.1.2. Korunan Alanların Sınıflandırılması	13
1.4.1.3. Türkiye’de Korunan Alanlar.....	14
1.4.1.4. Türkiye’de Korunan Alanlarla İlgili Kurum ve Kuruluşlar.....	16
1.4.1.5. Türkiye’de Çevre ve Doğa Koruma Alanındaki Kanun ve Yönetmelikler.....	17
1.4.1.6. Dünyada Çevre ve Doğa Koruma Alanındaki Sözleşmeler	20
1.4.2. Ekoturizm	21
1.4.2.1. Ekoturizm Kavramı	21
1.4.2.2. Ekoturizm Türleri.....	21
1.4.2.3. Ekoturizm Turist Tipi ve Algısı	23
1.4.2.4. Türkiye’de Ekoturizm.....	23
1.4.3. Katılımcılık	24
1.4.4. Katılımcı Yaklaşım.....	25
1.4.5. Katılımcı Planlama.....	25
2. MATERYAL VE YÖNTEM.....	27
2.1. MATERYAL	27
2.1.1. Çalışma Alanı Konumu ve Özellikleri.....	27
2.1.2. Alanın Doğal Yapısı	28
2.1.2.1. Topografik Yapı	28
2.1.2.2. Jeolojik Yapı	29
2.1.2.3. Hidrolik Yapı.....	29
2.1.2.4. Toprak Yapısı.....	30
2.1.2.5. Ekolojik Yapı.....	31
2.1.2.6. Biyolojik Yapı.....	31
2.1.2.7. İklim Özellikleri	41
2.1.3. Alanın Sosyo- Kültürel Yapısı	43
2.1.3.1. Yerleşim ve Nüfus.....	43

2.1.3.2. Tarihi ve Arkeolojik Değerler	44
2.1.3.3. Arazi ve Mülkiyet Durumu	44
2.1.3.4. Turizm ve Rekreasyon	44
2.2. YÖNTEM	45
3. BULGULAR VE TARTIŞMA	49
3.1. ÇALIŞMA ALANI EKOTURİZM OLANAKLARI	49
3.2. ZİYARETÇİ ANKETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	59
3.2.1. Sıklık ve Yüzde Analizleri	60
3.2.2. Yedigöller Milli Parkının Ekoturizm Faaliyetleri ve Olanaklarının Ziyaretçi Bakış Açısı ile Değerlendirilmesi	65
3.2.3. Çapraz Tablo Analizleri	69
3.3. ODAK GRUP GÖRÜŞMELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	82
3.4. TARTIŞMA	85
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	88
5. KAYNAKLAR	92
6. EKLER	99
6.1. EK 1: ANKET FORMU ÖRNEĞİ	99
6.2. EK 2: ARAŞTIRMA İZNİ	102
ÖZGEÇMİŞ	103

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1.1. Ekoturizm türleri.....	22
Şekil 2.1. Yöntem akış şeması.....	48

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa No

Çizelge 2.1. Yedigöller Milli Parkı bitki varlığı.....	32
Çizelge 2.2. Memeli türleri.....	39
Çizelge 2.3. Kuş türleri.....	40
Çizelge 2.4. Sürüngen ve iki yaşamlılar.....	41
Çizelge 2.5. Balık türleri.....	41
Çizelge 2.6. İklim verileri.....	41
Çizelge 2.7. Yağış verileri.....	42
Çizelge 2.8. Rüzgâr verileri.....	42
Çizelge 2.9. Nüfus verileri.....	43
Çizelge 2.10. Cinsiyet verileri.....	43
Çizelge 2.11. Ziyaretçi sayısı.....	44
Çizelge 3.1. Katılımcıların sosyo-demografik nitelikleri.....	60
Çizelge 3.2. Yedigöller Milli Parkının seçilme nedenleri, ne sıklıkla bölgeye gelindiği, seçilen ekoturizm etkinlikleri, hangi mevsimin seçildiği, hangi şehirlerden gelindiği ile seçilen konaklama çeşitleri yargılarına ilişkin sıklık ile yüzde değerleri.....	62
Çizelge 3.3. Ekoturizm kavramı, bu kavramdan neyin anlaşıldığı, ne sıklıkta yapıldığı ve hangi sahaların seçildiği yargılarına ilişkin sıklık ile yüzde tahlilleri.....	64
Çizelge 3.4. Yedigöller Milli Parkının ekoturizm faaliyetleri ve olanaklarının değerlendirilmesi.....	66
Çizelge 3.5. Katılımcıların yaşı ile ekoturizm kavramının bilinirliği.....	69
Çizelge 3.6. Katılımcı yaşı ile milli parkın temiz ve bakımlı olması yargısının değerlendirilmesi.....	69
Çizelge 3.7. Katılımcı yaşı ile ana yol üzerinde yer alan tabelaların yeterlilik yargısının değerlendirilmesi.....	70
Çizelge 3.8. Katılımcı yaşı ile yönlendirme tabelalarının yeterlilik yargısının değerlendirilmesi.....	70
Çizelge 3.9. Katılımcı yaşı ile alanda bulunan kır lokantası yeterlilik yargısının değerlendirilmesi.....	70
Çizelge 3.10. Katılımcı yaşı ile alanda bulunan mescitin yeterlilik yargısının değerlendirilmesi.....	71
Çizelge 3.11. Katılımcı yaşı ile alana randevulu sistem ile ziyaretçi alınma yargısının değerlendirilmesi.....	71
Çizelge 3.12. Katılımcı yaşı ile alanın turistik olanaklarının yeterlilik yargısının değerlendirilmesi.....	72
Çizelge 3.13. Katılımcı yaşı ile alanın mevsimsel renklenme açısından tercih edilme yeterlilik yargısının değerlendirilmesi.....	72
Çizelge 3.14. Katılımcı yaşı ile alanın flora çeşitliliği açısından yeterlilik yargısının değerlendirilmesi.....	72
Çizelge 3.15. Katılımcı yaşı ile ekoturizm faaliyeti olarak alanda glampingin bulunması yargısının değerlendirilmesi.....	73
Çizelge 3.16. Katılımcı yaşı ile ekoturizm faaliyetlerine yönelik bütçe ayırma yargısının değerlendirilmesi.....	73
Çizelge 3.17. Katılımcı eğitim durumu ile konaklama tercihi yargısının değerlendirilmesi.....	73

Çizelge 3.18. Katılımcı eğitim durumu ile ekoturizm kavramının daha önceden bilinip bilinmediği yargısının değerlendirilmesi.....	74
Çizelge 3.19. Katılımcı eğitim durumu ile milli parkı güvenli bulma yargısının değerlendirilmesi.	74
Çizelge 3.20. Katılımcı eğitim durumu ile milli parka ulaşım zordur yargısının değerlendirilmesi.	75
Çizelge 3.21. Katılımcı eğitim durumu ile alanın rekreatif olanaklarının yeterli olma yargısının değerlendirilmesi.	75
Çizelge 3.22. Katılımcı eğitim durumu ile alana girişte ödenen ücretin makul olduğu yargısının değerlendirilmesi.	75
Çizelge 3.23. Katılımcı eğitim durumu ile alanda ateşli pikniğin yasaklanması yargısının değerlendirilmesi.	76
Çizelge 3.24. Katılımcı eğitim durumu ile ziyaretçi kullanımlarının alanda tahribat oluşturduğu yargısının değerlendirilmesi.	76
Çizelge 3.25. Katılımcı eğitim durumu ile alanın rehabilite edilmesi gerekliliği yargısının değerlendirilmesi.	76
Çizelge 3.26. Katılımcı eğitim durumu ile alanı doğaş güzellikleri ve manzara bütünlüğü için tercih edilme yargısının değerlendirilmesi.	77
Çizelge 3.27. Katılımcı eğitim durumu ile alanı fauna çeşitliliğe sahip olduğu için tercih edilme yargısının değerlendirilmesi.	77
Çizelge 3.28. Katılımcı eğitim durumu ile alanı flora çeşitliliğe sahip olduğu için tercih edilme yargısının değerlendirilmesi.	78
Çizelge 3.29. Katılımcı hane geliri ile ekoturizm kavramının daha önceden bilinme yargısının değerlendirilmesi.	78
Çizelge 3.30. Katılımcı hane geliri ile milli parkı kalabalık buluyorum yargısının değerlendirilmesi.	78
Çizelge 3.31. Katılımcı hane geliri ile milli parka ulaşım zordur yargısının değerlendirilmesi.	79
Çizelge 3.32. Katılımcı hane geliri ile otopark alanları yeterlidir yargısının değerlendirilmesi.	79
Çizelge 3.33. Katılımcı hane geliri ile çadırılı kamp alanları yeterlidir yargısının değerlendirilmesi.	79
Çizelge 3.34. Katılımcı hane geliri ile alanın rekreatif olanakları yeterlidir yargısının değerlendirilmesi.	80
Çizelge 3.35. Katılımcı hane geliri ile alanda bulunan kır lokantası yeterlidir yargısının değerlendirilmesi.	80
Çizelge 3.36. Katılımcı hane geliri ile alanda bulunan büfe ihtiyaçları karşılamaktadır yargısının değerlendirilmesi.....	80
Çizelge 3.37. Katılımcı hane geliri ile alanın turistik olanakları yeterlidir yargısının değerlendirilmesi.	81
Çizelge 3.38. Katılımcı hane geliri ile alanı doğal güzellikleri ve manzara bütünlüğü için tercih ediyorum yargısının değerlendirilmesi.	81
Çizelge 3.39. Katılımcı hane geliri ile gününbirlik faaliyetler için alan uygundur yargısının değerlendirilmesi.	81
Çizelge 3.40. Katılımcı hane geliri ile ekoturizm için uygun bir alandır yargısının değerlendirilmesi.	82
Çizelge 3.41. Katılımcı hane geliri ile alanın ihtiyaçlarımı karşılama imkânları açısından yeterlidir yargısının değerlendirilmesi.....	82

HARİTA LİSTESİ

Sayfa No

Harita 2.1. Yedigöller Milli Parkı konumu ve yakın çevresi (Google Earth, 2022).....	28
Harita 2.2. Kullanım kabiliyetlerine göre Bolu ili arazi dağılımı haritası (YMPUDGP, 2016).	31

GÖRSEL LİSTESİ

Sayfa No

Görsel 3.1. Kapankaya seyir terası.	50
Görsel 3.2. Atmaca seyir terası.	50
Görsel 3.3. Bolu giriş kontrol noktası (HGS).	51
Görsel 3.4. Eski Bolu giriş kontrol noktası.	51
Görsel 3.5. Nazlıgöl Bungalov evleri.	52
Görsel 3.6. Pisagor Bungalov evleri.	52
Görsel 3.7. Nazlıgöl basit çadırlı kampçılık faaliyet alanı.	53
Görsel 3.8. Dilek çeşmesi.	53
Görsel 3.9. Deringöl basit çadırlı kampçılık faaliyet alanı.	54
Görsel 3.10. Deringöl iskele.	54
Görsel 3.11. Deringöl WC.	55
Görsel 3.12. Mescit.	55
Görsel 3.13. Büyükgöl iskele.	56
Görsel 3.14. Büyükgöl gününbirlik kullanım alanı.	56
Görsel 3.15. Büfe.	56
Görsel 3.16. Kır lokantası.	57
Görsel 3.17. İdare ve ziyaretçi tanıtım merkezi.	57
Görsel 3.18. İdare ve bekçi binası.	58
Görsel 3.19. Mengen giriş kontrol noktası.	58
Görsel 3.20. Bekçi evi (Eski Şeflik).	59
Görsel 3.21. Seringöl bungalov evleri.	59

KISALTMALAR

DKMP	Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
OGM	Orman Genel Müdürlüğü
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler için İstatistiksel Paket)
YMP	Yedigöller Milli Parkı
YMPUDGP	Yedigöller Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı

ÖZET

KATILIMCI YAKLAŞIM İLE KORUNAN ALANLARDA EKOTURİZM FAALİYETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: YEDİGÖLLER MİLLİ PARKI ÖRNEĞİ

Betül YILDIRIM

Düzce Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Pınar GÜLTEKİN

Temmuz 2023, 101 sayfa

Ülkemizde son yıllarda turizm sektörüne olan talep, nüfus artışı ve turistik ürün çeşitlendirilmesi ile artış göstermektedir. Yaz aylarında yapılan deniz-güneş-kum odaklı turizme alternatif olarak yılın 12 ayına yayılan ekoturizm, kırsal turizm, yayla turizmi, vb. doğa tabanlı turizm türleri gelişmeye başlamıştır. Türkiye’de ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştiği alanlar incelendiğinde, 2873 sayılı Yasa uyarınca yönetilen korunan alanların ekoturizm faaliyetlerinin yoğun olarak gerçekleştiği alanlar oldukları görülmektedir. Batı Karadeniz Bölgesinde bulunan, Bolu İli doğal ve kültürel olanakları ile ekoturizm faaliyetleri için yüksek potansiyel taşımaktadır ve bu alanların başında 1965 yılında korunan alan statüsü verilen Yedigöller Milli Parkı gelmektedir. Bu çalışmanın amacı, ülkemizde gelişmekte olan ekoturizm kavramının yönelik korunan alan ziyaretçilerinin bakış açısını değerlendirmek, katılımcı yaklaşım ile korunan alanlarda yapılan ekoturizm faaliyetlerinin değerlendirilmek ve Yedigöller Milli Parkı örneği üzerinden irdelenmesidir. Bu tez çalışması kapsamında Yedigöller Milli Parkı ziyaretçilerinin bakış açılarının belirlenmesi için 396 ziyaretçiye sahada anket uygulanmış olup, istatistiki çözümleme ile ziyaretçilerin görüşleri ortaya konulmuştur. Milli Parkların tescili, ilanı, yönetimi, işletilmesi, korunması ve geliştirilmesi konusunda yetkili tek kurum olan Doğa Koruma ile Milli Parklar Genel Müdürlüğü ile bu Müdürlüğe bağlı İl Şube Müdürlüklerinden alan bazında veriler (Milli Park sınırı, ziyaretçi sayıları, alanla ilgili sayısal haritalar vb.) temin edilmiştir. Katılımcı yaklaşım ile korunan alanlarda ekoturizm faaliyetlerinin değerlendirilmesi amacı ile Milli park yöneticileri, saha çalışanları ve milli parka ziyaretçi getiren tur operatörleri ile mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda Yedigöller Milli Parkı özelinde ve Korunan alanlar genelinde ekoturizm faaliyetlerinin uygulanması ve geliştirilmesine yönelik öneriler getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Katılımcı Planlama, Korunan alan, Ekoturizm, Yedigöller Milli Parkı

ABSTRACT

EVALUATION OF ECOTURISM ACTIVITIES IN PROTECTED AREAS WITH A PARTICIPATORY APPROACH: EXAMPLE OF YEDIGÖLLER NATIONAL PARK

Betül YILDIRIM

Düzce University

Graduate School of Natural and Applied Sciences, Landscape Architecture Department

Master of Science Thesis

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Pınar GÜLTEKİN

July 2023, 101 pages

In recent years, the demand for the tourism sector in our country has been increasing due to population growth and touristic product diversification. As an alternative to sea-sun-sand-oriented tourism in the summer months, ecotourism, rural tourism, plateau tourism, etc. spread over 12 months of the year. Nature-based tourism types have begun to develop. When the areas where ecotourism activities take place in Turkey are examined, it is seen that the protected areas managed in accordance with Law No. 2873 are areas where ecotourism activities take place intensively. Located in the Western Black Sea Region, Bolu Province has a high potential for ecotourism activities with its natural and cultural opportunities, and Yedigöller National Park, which was given protected area status in 1965, is at the top of these areas. The aim of this study is to evaluate the perspective of protected area visitors regarding the developing concept of ecotourism in our country, to evaluate ecotourism activities carried out in protected areas with a participatory approach and to examine them through the example of Yedigöller National Park. Within the scope of this thesis study, a survey was conducted on 396 visitors in the field to determine the perspectives of Yedigöller National Park visitors, and the opinions of the visitors were revealed through statistical analysis. Area-based data (National Park border, number of visitors, digital maps related to the area, etc.) are obtained from the General Directorate of Nature Conservation and National Parks, which is the only institution authorized for the registration, announcement, management, operation, protection and development of National Parks, and the Provincial Branch Directorates affiliated to this Directorate. has been provided. In order to evaluate ecotourism activities in protected areas with a participatory approach, interviews were held with national park managers, field workers and tour operators who bring visitors to the national park. As a result of the evaluations, suggestions were made for the implementation and development of ecotourism activities in Yedigöller National Park and throughout the Protected areas.

Keywords: Participatory Planning, Protected area, Ecotourism, Yedigöller National Park

1. GİRİŞ

Türkiye turizm bakımından yüksek potansiyele sahip ülkeler arasında bulunmaktadır. Daha öncelerde turizm denildiğinde ilk akla gelen “kitle turizmi” id ve bu turizm çeşidi deniz kıyılarında yaygın olarak yapılmaktaydı. Fakat daha sonralarda toplumu oluşturan bireylerin eğitim düzeylerinin yükselmesi, yaşam standartlarının iyileşmesi, farklı aktivite alanlarında profesyonel eğitim alarak uzmanlaşması ve çevre bilincinin gelişmesi gibi nedenler ile farklı rekreasyonel faaliyetler gerçekleştirebilecekleri aktivite alanlarına ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Bunun sonucunda; ekoturizm, kültür turizmi, sağlık turizmi gibi alternatif turizm türleri gelişim göstermiştir.

Son yıllarda insanlar, daha çok kentlerin kalabalık, yoğun yapılaşma ve sıkıcı yaşamından kurtulmak için doğayı ve doğal yaşamın varlığını keşfetmeye başlamışlardır. Ayrıca hızlı nüfus artışı doğrultusunda alternatif turizmin çeşitlenmesi, insanların kent baskısından bunalması doğrultusunda doğaya yönelik turizm alternatiflerinin geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Doğaya dayalı geliştirilen turizm faaliyetlerinin başında da ekoturizm gelmektedir. Ekoturizm, tabii yerlere yapılan, tabii ortam ile kaynaklarını koruyup, o bölgede yaşayan insanların ekonomik refahını yükseltici güvenilir turizm çeşidi şeklinde açıklanmaktadır (Bayhan, 2018; Kılıç ve diğerleri, 2019). İnsanlar son dönemlerde doğaya dayalı turizmi tercih etmeye başlamıştır. Bunun sebebi olarak kentleşmenin artması, şehirlerde yeşil alanların yeteri kadar olmayışı ve özellikle de pandemin etkisi ile insanlara daha çok doğada zaman geçirmek istemeye başlamıştır.

Ekoturizm ile ilgili olarak ilk kez 1992 Rio Çevre Zirvesi’nde çeşitli kriterler belirlenmiştir. Bu kriterler turizm üzerine uyarlanmış ve doğaya zarar vermeksizin, doğanın sunmuş olduğu imkân ve olanaklardan yararlanma yöntemlerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi ile bölge insanının gelenek ve adetlerini yok etmeden, turizm etkinliklerinden yarar sağlamaları amaçları ile şekillenmiştir (Çelik, 2020).

Ekoturizmin, turizm faaliyetlerinin çevre üzerindeki olumsuz etkilerine karşı bir seçenek olarak ortaya çıktığı düşünülebilir. Ekoturizm düşüncesinin ortaya çıkması ile

bu turizm çeşidinin geliştirilmesi ve gelir elde edilmesi hükümetin politikaları arasına girmiş olup ekoturizmin geliştirilmesine daha çok önem verilmeye başlanılmıştır.

Türkiye’de ekoturizmin alt dallarına baktığımızda, saha çalışmalarında yaptığımız gözlemlerde ve görüşmelerde en çok tercih edilenler; doğa yürüyüşleri, kamp turizmi, yayla turizmi, termal turizm ve yaban hayatı gözlemciliği ve foto-safari şeklinde sıralanabilir.

Yapılan saha çalışmalarında görülmektedir ki ekoturizm ülkemizde korunan alanlarda da tercih edilmektedir. Korunan alan kaynak değerleri belirlenerek bu değerlerin korunması amaçlarını gerçekleştirmek üzere tescil edilen ve ilgili kurum/kuruluş eli ile yönetilen ya da yönettirilen alanlar olarak tanımlanabilir. IUCN koruma altına alınan alan açıklamasını; “doğa ve bunun yanında doğa ile bağlantılı ekosistem servisleri ile kültürel değerlerin uzun süreli korunması için açık bir şekilde açıklanmış coğrafi sınırları bulunan, adanmışlığın bulunduğu, tanınmış ve hukuki ya da diğer etkili metotlar ile yönetilen alan” olarak yapmaktadır (Karataş ve Altunel, 2017).

Türkiye’de korunan alan statüsü elde etmiş olan alanlar; Milli Parklar Yasası, Orman Yasası, Kara Avcılığı Yasası ile uygulama yönetmelikleri ve Korunan Alanların Tescil, Tespit ile Onayına Dair Usul ile Esaslara İlişkin Yönetmelik çerçevesinde tescil edilerek, duyurularak statü elde etmiş sahalardır. Türkiye’de muhafaza altına alınan sahalarda ekoturizm; genellikle Milli Parklar Yasası çerçevesinde duyurulmuş olan; tabiat parkı, milli park, tabiat anıtları ile tabiatı koruma sahalalarında gerçekleştirilmektedir. Bu dört alan içerisinde ekoturizm yapılan alanları değerlendirdiğimizde yaygın ekoturizm faaliyetleri milli park ve tabiat parklarında yürütülmektedir.

Türkiye’de korunan alanlarda yapılan ekoturizm çeşitlerine baktığımızda en çok tercih edilebilecek ekoturizm çeşitlerinin; doğa yürüyüşleri, kamp turizmi, yaban hayatı gözlemciliği, kuş gözlemciliği, olta balıkçılığı, manzara gözlemi ve bisiklet turizminin olabileceği düşünülmektedir.

Dünya genelinde ve ülkemizde de Milli Parklar Yasasına göre duyurulmuş olan milli park, tabiat parkı, tabiat koruma sahaları vb. gibi korunan sahalara gerçekleştirilen ziyaretlerde yükseliş görülmekte ve bu alanlardaki tabiat tutkusuna yönelik ihtiyaçların giderilmesine yönelik taleplerin fazlaşması ile korunan sahalarda denetimli ve sürdürülebilir biçimde koruma- kullanma dengesi gözetilerek, başta turizm olmak

üzere rekreasyonel etkinliklerin çeşitlendirilip kişilerin istifade etmesine ilişkin etkinlikler her geçen gün biraz daha fazlalaşmaktadır. İlgili bakımdan ilk düşünülen ekoturizm vb. gibi doğa korumaya ilişkin turistik etkinliklerin yer aldığı turizm çeşitleridir (Sezer, 2015).

Ekoturizm, hassas ve koruma altındaki değerleri bulunan doğal alanların muhafaza altına alınmasına katkı sağlar ve bunun yanında bunlara gösterilen değerin yükselmesine de temel oluşturmaktadır. Bu sayede korunan sahaların denetimli biçimde insanlığın faydasına arz edilmesi sağlanmakta, tahribatın ise minimum seviyede ve kabul edilebilir sınırlar çerçevesinde olması adına ihtiyaç duyulan şartların ortaya çıkmasına da destek olunmaktadır (Sezer, 2015).

Doğa turizminde turist kitlesinin büyük bölümü; eğitim seviyesi yüksek, üst düzey bir sosyo-ekonomik gruba ait, kültür ile doğa hususunda araştırmacı ve bilinçli, geçmiş-görmüş, deneyimli kişilerden meydana gelmektedir. Ana motivasyonları ziyaret etmiş oldukları sahanın tabii zenginlikleridir (flora, fauna, peyzaj) (ORFAMDER, 2018). Bir alanın sunmuş olduğu kaynak değeri zenginliğinin çeşitlilik arz etmesi, o alana ait kaynak değerlerine olan talep çeşitliliğini artıracak ve arz-talep dengesi çerçevesinde ziyaretçi potansiyeli artacaktır. Ekoturizmde, doğal sahaların hem korunması hem de geliştirilmesine katkı sağlama, çevre üzerinde bulunan olumsuz etkileri minimuma düşürme, yeni kaynakları kullanıma açmaktan ziyade ilk olarak kullanılmış sahaları en iyi şekilde değerlendirme esastır. Bu esas çerçevesinde koruma-kullanma dengesi gözetilmekte alana olan ziyaretçi baskısı da kontrol edilebilmektedir. Ekoturizmde yapılacak olan her çeşit faaliyet belli bir bilinçlendirme ile bilgilendirmeyi zorunlu hale getirmektedir. Sorumlu koruma tecrübeleri geliştirmek, çevresel etik ile örtüşen davranış tarzları edinmek, çevreye hasar verme potansiyeli bulunan çalışmalardan uzak durmak bunlardan birkaçıdır (Akıllı, 2005). Korunan Alanlardaki esas koruma – kullanma dengesini sağlayabilmektir. Bu sebeple bir alanın ziyaretçi sayısını artırmak asıl amaç olmamakla birlikte alanda meydana gelebilecek tahribat ve bozulmalarında minimize edilmesi gerekmektedir. Günümüzde ekoturizm yapmak amacı ile alanlara gelen turistler çevre ile bütünleşen ve çevreye saygılı bireyler olarak görülmektedir.

Milli Parklar Yasası uyarınca tescil ile ilan edilen korunan alanlarda ekoturizm faaliyetlerine yönelik çalışmaların yapılması; kırsal sahaların, yaylaların, köy kültürünün turizmle tanışması ve elde edilecek gelirler dolayısı ile ülke turizminin geliştirilmesinin yanı sıra doğal alanların korunması etkinliği de artacaktır. Ekoturizm

planlaması yapılırken talebin ve arzın miktarı gözetilerek doğayı korumayı garantilemek için taşıma kapasitesi ile sınırlandırma yapılabilmeyle birlikte bu durum alana gelen ziyaretçi sayısında artırmaktadır. Ekoturizm faaliyetlerinin çeşitlenmesi sayesinde zamanla kırsal sahaların gelişmesinde, yoksulluğun en aza indirilmesi ile yörenin sahip olduğu kültürel zenginliğinin muhafaza edilmesinde de faydası büyüktür. Örneğin; bir korunan alan sadece piknik yapmak için kullanılırken, bu alanın Ekoturizm faaliyetlerinin çeşitlenmesine yönelik uygun planlama ve SWOT analizleri yapılarak ve taşıma kapasitesi göz önüne alınarak; olta balıkçılığı, kampçılık, doğa yürüyüşü gibi alternatifler geliştirilmesi alana gelen ziyaretçi sayısında artışa sebep olacaktır. Bu durum aynı zamanda alana ilgi duyan ziyaretçi profilini çeşitlendirecek ve alanın farklı ziyaretçi profillerinin talebine yönelik farklı arzlar sunması sayesinde alanın ziyaretçi potansiyelini de artıracaktır.

Çalışma kapsamında Milli Parklar Yasası uyarınca tescil ile ilan edilen korunan alanlarda ekoturizm faaliyetlerine ilişkin değerlendirmenin yapılması amacı ile çalışma alanı olarak Türkiye’de Batı Karadeniz Bölgesinde yer alan Yedigöller Milli Parkı seçilmiştir. Tabii ve kültürel kaynakların oldukça fazla olması, ekoturizm faaliyeti gerçekleştirmek isteyen turistler tarafından tercih edilen ekoturizm faaliyetleri açısından potansiyeli bulunan bir milli park olması nedeniyle araştırma kapsamında Yedigöller Milli Parkı tercih edilmiştir.

Bolu İli Merkez İlçesinde yer alamakta olan Yedigöller Milli Parkı 29.04.1965 yılında milli park olarak ilan edilmiş olup 1623 hektarlık alana sahiptir. Tamamı orman mülkiyetinde olan sahanın kaynak değeri orman ekosistemi ve göl ekosistemidir. Milli Park gününbirlik rekreasyonel faaliyetler ve konaklama (bungalov, basit çadır) faaliyetleri açısından tercih edilmektedir.

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KAPSAMI

Korunan alanlarda (milli park, tabiat parkı vb.) ekoturizm faaliyetlerinin değerlendirilmesi hususu detaylı çalışmalar gerektiren bir konudur. Alanının hangi ekoturizm faaliyeti açısından öne çıkmış olması ya da alanda daha çok hangi ekoturizm faaliyetinin gerçekleştirilmek istenmesi kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Bu alanda literatürde farklı yöntemlerle yapılmış çalışmalar bulunsa da, korunan alanlarda ekoturizm faaliyetleri konusunun alan bazında incelenmesi gereken bir husustur. Bu

nedenle bu çalışmanın genel amacı Yedigöller Milli Parkında gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetlerinin katılımcı yaklaşım ile neler olduğunu incelemektir. Bunun için;

Yıllık ziyaretçi sayısının fazla olduğu bir alan seçilerek alanda yapılan arazi çalışmaları ve gözlemler sonucunda ekoturizm faaliyetlerini belirlemek bu belirlemeleri katılımcı yaklaşım ile güçlendirmek,

Yapılan belirlemeler sonucunda korunan alanın ekoturizm açısından geliştirilmesine yönelik öneriler getirmek amaçlanmıştır.

Bu çalışmayı şekillendirmek, çalışma sürecini yönlendirmek ve çalışmanın amacına ulaşmasında katkı sağlayacak araştırma soruları şu şekildedir;

- Korunan alanlarda ekoturizm faaliyetleri gerçekleştirilmekte midir?
- Korunan alanlarda gerçekleştirilmek istenen ekoturizm faaliyetlerinin neler olduğu kişiden kişiye farklılık gösterir mi?
- Katılımcı yaklaşım ile alanda gerçekleştiren ya da gerçekleştirilmek istenen ekoturizm faaliyetleri hangi yöntemler ile belirlenebilir?

Tezin 3 tane hipotezi vardır. Hipotezler şöyle kurulmuştur;

H1: Yedigöller Milli Parkında yapılmakta olan ve yapılmak istenen ekoturizm faaliyetlerinin neler olduğu hususu düşüncesi ziyaretçiler, tur operatörleri ve saha yöneticileri tarafından benzerlik göstermektedir.

H2: Yedigöller Milli Parkında ekoturizm faaliyetleri gerçekleştirilirken karşılaşılan sorunlar ziyaretçilere, tur operatörlerine ve saha yöneticilerine göre benzerlik göstermektedir.

H3: Yedigöller Milli Parkının ekoturizm açısından tercih edilme sebebi ziyaretçilerin eğitim durumuna göre benzerlik göstermektedir.

1.2. ARAŞTIRMANIN KISITLARI

Tezi oluşturma aşamasında birçok zorlukla karşılaşmıştır. Bu da tez sürecini olumsuz etkilemiştir. Araştırmanın kısıtları şu şekilde belirtilebilir;

- Tez çalışmasının korunan alanda gerçekleştirilmesi nedeni ile sahaya gezmeye gelen ziyaretçilere ziyaret esnasında anket uygulaması konusunda zorluklar yaşanması,

- Tez çalışmasının pandemi (COVID-19) dönemine denk gelmesi nedeni ile sahaya ziyaretçi ve tur operatörlerinin gelememesi, ayrıca pandemi dönemi nedeni ile saha yöneticileri ile de yüz yüze görüşmelerin kısa süreli yapılması,
- Saha ile ilgili (milli park sınırı, ziyaretçi sayısı vb.) verilere erişimde zorlukların yaşanması ve veri temin sürecinin uzun sürmesi.

1.3. LİTERATÜR TARAMASI

Sezer (2015) “Koç Kayası Tabiat Parkı'nın Ekoturizm Olanakları Açısından Değerlendirilmesi” adlı makalesinde, korunan alanların doğal, kültürel yapısının alanda yapılacak ekoturizm faaliyetlerine alt yapı oluşturmaları üzerine çalışmış olup, bu çalışma ile Giresun İlinde yer alan Koç Kayası Tabiat Parkı ile etrafında yapılabilecek olan ekoturizm çalışmaları başta olmak üzere alternatif turizm faaliyetlerinin yapılabilirliği göz önüne serilmiştir.

Akıllı (2005) “Ekoturizm: Köprülü Kanyon Milli Parkı Örneği” çalışmasında, Yüksek ekoturizm potansiyeline sahip ve ekoturizm adı altında birçok faaliyete yer veren Köprülü Kanyon Milli Parkında ideal ekoturizmin nasıl olması gerektiğini anlatmış ve ideal ekoturizm faaliyetlerine ulaşmak için nelerin yapılması gerektiğinden (yöre halkının ekosistemin parçası olarak görülmesi, sosyal ve ekonomik durumların iyileştirilmesi, yaşam koşullarının iyileştirilmesi, milli parkın alt yapı sorunlarının çözülmesi, vb.) bahsetmiştir.

Kaya ve diğerlerinin (2017), “Korunan Alanlarda Rekreatif Kısıtlayıcılar İle Genel Memnuniyet Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi: Yedigöller Milli Parkı Örneği” adlı makalesinde Yedigöller Milli Parkında en çok tercih edilen rekreatif faaliyetler tespit edilmiştir. Bunlar; piknik yapmak, fotoğraf çekmek, manzara seyretmek ve dinlenme olarak belirtilmiştir. Doğası ve manzarası ile ön planda olan bu alanda çadırli kampçılık, yaban hayatı gözlemi ve doğa yürüyüşü faaliyetlerinin düşük olduğu tespit edilmiş ve bu rekreatif faaliyetlerin yükseltilmesi üzerinde çalışmalar yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Şahbaz ve Altınay (2015), “Türkiye’deki Milli Parkların Rekreatif Faaliyetleri Açısından Değerlendirilmesi” adlı makale çalışmalarında gün geçtikçe korunan alan olarak ilan edilen milli parklarda rekreatif faaliyetlerinin arttığı ve buna bağlı olarak da rekreatif faaliyetlerinin çeşitlendiği belirtilmektedir. Çalışmalarında Ülkemizde milli parkların rekreatif açısından önemi açıklanmış ve sahip oldukları doğal ve kültürel değerlerine göre rekreatif amaçlı kullanım alanları incelenmiştir. Yapılan araştırmalar sonucunda her milli parkın kaynak değerleri ve kullanım alanlarına göre rekreatif olarak kullanımlarının farklı olduğu tespit edilmiştir. Çalışma alanımız olan

Yedigöller Milli Parkında ise kampçılık, doğa yürüyüşü, fotoğrafçılık, piknik yapma, manzara, olta balıkçılığı gibi rekreatif faaliyetlerin yapıldığı tespit edilmiştir.

Dönmez (2008), “Akdağ Tabiat Parkında Ekoturizm” adlı tez çalışmasında Ülkemizde gelişmekte olan ve sürdürülebilirlik kavramı olarak turizm üzerinde yerleşen ekoturizmin neler olduğu açıklanmıştır. Bununla birlikte tabii kaynakların hızla tükenmekte olduğu ve tüketimin önüne geçmek için ve ekoturizmin bilinçli ve bir plan dâhilinde yapılması amacı ile Akdağ Tabiat Parkının ekoturizm potansiyeli incelenmiştir. Gerekli şartların sağlanması ile tabiat parkı içerisinde yamaç paraşütü, doğa yürüyüşleri gibi faaliyetlerin yapılacağı belirtilmiştir.

Aydın (2021), “Korunan Alanlarda Sürdürülebilir Ekoturizm Yönetimi Ölçüt Ve Göstergelerinin Belirlenmesi (Camili Biyosfer Rezervi Örneği)” adlı tez çalışmasında 2873 sayılı milli parklar kanuna göre duyurulan ve statüsü verilen alanlarda (korunan alan) ekoturizm faaliyetlerinin düzenli ve akla uygun bir şekilde yürütülmesi için yapılan turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirlik açısından izlenmesi, ölçülmesi ve değerlendirilmesi gerekliliği olduğu belirtilmektedir. Bu yüzden de ilgili çalışmada Camili Biyosfer Rezervi korunan alanında sürdürülebilir ekoturizm için sürdürülebilir yönetim kullanım olanakları araştırılmıştır.

Meydan (2020), “Küre Dağları Milli Parkı'nın Kastamonu İl Sınırlarında Ekoturizm Potansiyelinin Ecos Yöntemi İle Belirlenmesi” adlı tez çalışmasında Ülkemizde doğa temelli turizm çeşidi olan ekoturizme talebin giderek arttığı, ekoturizm aktivitelerinin akılcı bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için tabiat koruma bilincinin artırılması, doğal - kültürel kaynak potansiyellerinin belirlenmesi ve çevrede yaşayan halkın ihtiyaçlarının neler olduğunun belirlenmesine dayandığı belirtilmektedir. Bu bağlamda dünyada ve ülkemizde önemli bir potansiyele sahip Küre Dağları Milli Parkının Kastamonu sınırında ekoturizm faaliyetlerinin belirlenmesi ve bununla birlikte sürdürülebilir kalkınma yaklaşımına ilişkin yol haritası geliştirilmiştir.

Tutcu (2021), “Ekoturizm Ve Türkiye'nin Ekoturizm Potansiyelini Değerlendirmesi” adlı makale çalışmasında son yıllarda insanların deniz – kum – güneş turizm ekseninin dışına çıkarak doğaya yönelmesi sonucunda ekoturizm kavramının çok daha fazla ön plana çıktığını buna istinaden ülkemizde açısından doğa temelli turizm çeşidi olan ekoturizm potansiyellerinin değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Çalışma ile ülkemizde ciddi bir ekoturizm olanaklarının var olduğu ve bu olanakların kullanılması

amacı ile harekete geçmek için önemli eksiklerin olduğu tespit edilmiş ve bu amaçla Ülkemizde ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi ve etkin şekilde değerlendirilmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

Aşıkkutlu (2013), “Yedigöller Milli Parkı’nın Rekreatif Yönetim Planının Oluşturulması” adlı tez çalışmasında rekreatif olanak dağılımı yöntem seçilerek Yedigöller Milli Parkının rekreatif yönetim planının oluşturulması amaçlanmıştır. ROD yöntemi ile alana gelen ziyaretçilerin rekreatif alan aktivitelerini göz önünde tutarak koruma – kullanma dengesi içerisinde rekreatif yönetim planının oluşturulması sağlanmıştır.

Franceschini ve diğerlerinin (2022), “Korunan Alanlarda Rekreatif Faaliyet Seçiminin Belirleyicileri” adlı makale çalışmalarında Doğanın korunması ve turizm geliştirilmesinin aynı paralelde ilerlemesi için korunan alan yönetiminden sorumlu kurum ve kuruluşlara özellikle alan yöneticilerine önemli bir görev düştüğünü aynı zamanda alan yöneticilerinin ziyaretçilerin tercih edecekleri aktivite ve rekreatif faaliyetler hakkında da yeterli bilgiye sahip olması gerektiğini vurgulamıştır. Çalışma alanı olarak Kuzeydoğu İtalya’da bulunan Dolomiti Bellunesi Ulusal Parkı seçilmiştir. Alana gelen ziyaretçilerin rekreatif tercihleri araştırılmış ve farklı etkinliklere katılma kararları analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, sürdürülebilir turizm için; ziyaretçiyi alana çekmeyi tasarlayan ve alan yöneticilerine yardımcı olabilecek yönetim planlarının geliştirilmesi gerekli olduğu ortaya çıkmıştır.

Göktaş ve Kızılırmak (2021), “Bolu Yedigöller Milli Parkı’nın Glamping Turizmi Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi” adlı makale çalışmalarında ülkemizde yeni gelişmekte olan glamping turizminin niteliklerini ortaya çıkartmak ve Yedigöller Milli Parkının glamping turizm potansiyelini göz önüne sermiştir. Yedigöller Milli Parkı korunan alan olması ve doğal yapısı gereğiyle ve Yedigöller Milli Parkının yer aldığı Bolu İlının 2023 ekoturizm koridoru içerisinde yer alması nedeni ile glamping turizm potansiyelinin oldukça fazla olduğu saptanmıştır.

Wang ve diğerlerinin (2014), “Ekoturizm Çevre Koruma Önlemleri ve Çin’de Korunan Alanlara Etkileri” adlı makale çalışmalarında Ekolojik ve çevresel koruma, ekoturizm gelişiminin temel içeriği olduğunu belirtmektedir Ekoturizm çevre koruma önlemlerinin korunan alanlar üzerindeki etkilerinin nicel bir değerlendirilmesinin yapılarak Çin’de ekoturizm gelişmesinin dayandığı temel konular ve ulusal politikalar

değerlendirilmiştir. Bu çalışma kapsamında Çin’de sürdürülebilir ekoturizm gelişimi için çevre koruma önlemleri ve bunların korunan alanlar üzerindeki etkileri için bir indeks değerlendirme modeli kurulmuştur. Araştırma, 27 ilde 1100’den fazla korunan alanda anket yapılarak çevre koruma önlemleri ve bunların etkileri niceliksel ve mekânsal bir bakış açısı ile değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda çevre koruma önlemlerinin bölge ve illerde farklılık gösterdiği koruma düzeyinin doğudan batıya gidildikçe azaldığı görülmüştür. Yapılan çalışmada sonuç olarak ekoturizmin gelişimi sırasında ekolojik koruma önlemlerinin bölgesel farklılıklara göre iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi ortaya çıkmıştır.

Balmford ve diğerlerinin (2009), “Doğaya Dayalı Turizmde Trendlere Küresel Bir Bakış” adlı makale çalışmalarında doğaya dayalı turizm ve rekreasyona dair büyüme raporları, biyolojik çeşitliliğin korunması ile birlikte insanların doğadan giderek daha izole edilmeye çalışıldığını belirtmektedir. Bu çalışma 20 ülkeden 280 korunan alandaki son yirmi yıldaki ziyaretçi sayılarına bakarak elde edilmiştir.

Köroğlu ve Karaman (2014), “Doğaya dayalı turizm faaliyetlerinin gelişiminde toplum temelli doğal kaynak yönetiminin önemi” adlı makale çalışmalarında tabiata dayalı turizm faaliyetlerinin gelişimi tamamen tabii kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile yakın ilişkili olduğu belirtilmektedir. Tabii kaynakların sürdürülebilir şekilde korunmasının ise insanlar tarafından sahip çıkılması ve önem verilmesi gereken bir konu olduğu ve bu hususta toplum temelli doğal kaynak yönetimini ön plana çıkartmaktadır. Biyolojik çeşitliliğin korunmanın sürdürülebilir şekilde yapılması sosyo ekonomik gayelerin sağlanması ile birlikte son yıllarda toplum temelli doğal kaynak yönetiminin önemi ortaya çıkmıştır. Toplum temelli doğal kaynak yönetiminin geliştirilmesi sorumluluğunun tek bir kurum ya da toplumun bir parçası tarafından değil tüm topluma yayılarak sürdürülmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Bhammar vd. (2021), “Korunan Alanlarda Turizmin Sürdürülebilir İyileştirilmesi Çerçevesi” adlı makale çalışmalarında korunan alanlardaki turizmin COVID-19 dönemi öncesinde küresel anlamda büyüme ve gelişme gösteren bir olgu olduğunu, ülke kalkınması için doğa turizminin ekonomik olarak katkıda bulunduğunu ancak pandeminin etkisi ile seyahatlerin kısıtlanması doğa turizminin gelişmesini ve sürdürülebilirliğini olumsuz etkilediği belirtilmektedir. Bu çalışmada doğa turizminin gelişmesi, sürdürülebilir bir şekilde toparlanabilmesi, biyolojik çeşitliliğin korunmasını ve sosyo-ekonomik kalkınmayı desteklemeye devam edebilmesi için, yeşil bir

iyileştirme girişimi olarak korunan alanlardaki turizmi yönlendirecek bir çerçeve çizilmektedir.

Colchester (2012), “Katılımın ötesinde: Yerli Halk, Biyolojik Çeşitlilik Korunması ve Korunan Alan Yönetimi” adlı makale çalışmasında Yerel halkı korunan alan yönetimine dahil etme girişimleri dışarıdan vatandaşlar ya da korunan alan yönetiminde söz sahibi kurumlar dışındaki kurumlar tarafından yapıldığında genellik dahil etme çabasının boşa olduğunu ve başarısızlıkla sonuçlandığını, koruma politikalarının zorla yerli halka dayatılması yerli halk tarafından benimsenmemekte ve insanlarda yer değiştirme sorunluluğunu ortaya çıkardığı söylenmektedir. Buna istinaden korunan alan yönetimlerinin artık yerel halkın düşüncelerini önemseyerek onlarla birlikte ortaklaşa çalışma yürütmeye başladığı bununda hem korunan alan yönetimini hem de biyolojik çeşitliğin korunmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Boo (1993), “Korunan Alanlara Yönelik Ekoturizm Planlaması” adlı makale çalışmasında, Ekoturizmin hızlı bir büyüme gerçekleştirdiğini ancak bununla ekoturizmin büyümesinden ekoturizm yöneticilerinin hem yüksek beklentileri hemde büyümenin yaratacağı zorluklar hakkında endişesinin bulunduğunu belirtmektedir. Ekoturizmin başarıya ulaşması için planlama ve yönetimin güçlü olması gerektiği, korunan alanların turizme hazırlanmasında “ekoturizm teşhis ve planlama” kılavuzlarının olması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu kılavuzların üç aşamadan oluştuğu bunların; mevcut turizm durumu ve potansiyelinin değerlendirilmesi, istenen turizm durumunun belirlenmesi ve bu isteğe ulaşmak için gerekli adımların oluşturulması olduğu belirtilmektedir.

Williamson (2006), “Ekoturizm ve Korunan Alanlar: Fırsatlardan En İyi Şekilde Yaralanmak” adlı makale çalışmasında ekoturizmin korunan alan yönetimine olumlu katkı yapmasını sağlamak için nelerin gerekli olduğu hususu araştırılmıştır. Bu araştırma sonucunda iyi planlanmış ve iyi yönetilen ekoturizmin çoğu zaman korunan alanın ekonomisine de katkıda bulunabileceği, alanın tanınırlığını artıracığı ve alanın koruma düzeyini artıracığı belirtilmektedir.

Ekoturizmin birçok korunan alan üzerinde çalışıldığı görülmektedir. Ancak ekoturizm faaliyetleri ve etkileri açısından Bolu ilinde yer alan korunan alanların henüz çalışılmamış olması ve Yedigöller Milli Parkının yüksek ekoturizm potansiyeline sahip olması nedenleri ile çalışma alanı olarak Yedigöller Milli Parkı seçilmiştir. Literatüre

bakıldığında Yedigöller Milli Parkının rekreasyonel faaliyetlerinin değerlendirildiği, ziyaretçi yönetim modellerinin incelendiği görülmekte ancak ekoturizm ve ekoturizmin ziyaretçi sayısı üzerine etkileri üzerine çalışılmadığı görülmektedir.

1.4. GENEL BİLGİLER

1.4.1. Korunan Alan Kavramı

Bu kavram, Ekosistem hizmetleri ile kültürel açıdan değer arz eden unsurların, doğa ile beraber uzun süreli olarak muhafaza altına alınması ve sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi amacı ile mevzuat ile açıklanan ve idare edilen coğrafi bir sahadır (Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2022).

Dünya çapında korunan alanlar, hem doğayı hem de biyolojik çeşitliliği muhafaza etmek ve doğal mirası idare edebilmek adına kilometre taşları gibi görülmekte ve pek çok kuruluşun kategori geliştirme ile alakalı çalışmalar yürütmekte olduğu sahalardır (Güneş, 2011; Dudley ve diğ., 2005)).

1.4.1.1. Korunan Alanların Doğuşu ve Gelişimi

Bireyler tabii kaynakları hiçbir zaman bitirmeyecekmişçesine yanlış ve aşırı kullanımı neticesinde tabii denge bozularak bütün canlıların hayatlarını yakından etkilemeye başlamıştır. Fakat doğa korumayla alakalı yürütülen faaliyetler, hukuki tedbirlerin alınması, kanunlar kapsamında sistemli doğa koruma faaliyetlerinin yürütülmesi, uluslararası kuruluşların doğması ve son olarak koruma alan statülerinin doğuşu 20. asrın başlarına denk gelmektedir (Yücel ve Babuş, 2005; Çoban,2016).

Dünya genelinde doğa koruma fikri 1872 senesinde Amerika Birleşik Devletlerin Wyoming eyaletinde bulunan Gaiserler bölgesi içerisinde 8.670 km²'ye sahip sahası bulunan Yellowstone'un bir Milli Park kategorisinde ilan edilmesi ile beraber başlamıştır. Bahsedilen parkın içerisinde yer alan fauna ile flora zenginliği, jeomorfolojik ve jeolojik yapısının güzel olması korunmasının ana sebebini meydana getirmektedir. Bu sebepten dolayı da koruma statüsünde bulunan sahalarda kültürel ve doğal değerlerin muhafaza edilmesinin ilki veya temeli şeklinde milli parklar işaret edilmektedir (Yücel, 1995; Yücel, 2000; Çoban, 2016).

Türkiye'de Milli Park kavramı; 1948 senesinde Prof. Dr. Selahattin İnal tarafından yayınlmış olan "Doğa Koruma Karşısında Biz ve Ormancılığımız" isimli yapıtta ilk defa

hayata geçmiş bir kavramdır (Kaplan, 2003; Yücel, 1995; Çoban, 2016). Türkiye’de bölgesel korumaya ilişkin milli park kavramının kanunlarda bulunması 1956 senesinde 6831 sayılı Orman Yasası madde 25 in yürürlüğe girmesi ile başlamıştır. Yasanın hayata geçirilmeye başlamasından sonra 1958 senesinde Yozgat Çamlığı, ülkemizin ilk milli parkı olmuştur. Türkiye’deki koruma alanları ile milli parklar hususunda hukuki bir temel teşkil eden 2873 sayılı Yasa 1983 senesinde çıkarılmıştır ve halen yürürlüktedir (Yücel ve Babuş, 2005).

1.4.1.2. Korunan Alanların Sınıflandırılması

IUCN, yönetim amaçları ile tabiat koruma hedefleri ışığında korunmakta olan alanları, üye olan ülkeler ile BM tarafından uluslararası seviyede bilenen 6 gruba bölmüştür. Korunan alanların açıklanması adına gerekli olan uluslararası kriterleri sağlayan ilgili gruplandırma korunan her alanın yönetim için uygun biçimde planlanması ile uygulamaların bu doğrultuda gerçekleştirilmesini teşvik etmektedir (WWF Türkiye, 2020).

IUCN Korunan Alan kategorileri;

Mutlak Koruma Rezervi: Yalnızca bilimsel çalışmalar amacıyla yönetilmekte olan alanlardır. Temel açıdan bilimsel etkinliklerde kullanılabilecek yapıdaki özelliği bulunan ekosistemler, fizyolojik ya da jeolojik nitelikler, türler barındıran deniz ya da kara parçalarını anlatmaktadır.

Yaban Hayatı Alanları: Yaban yaşamının muhafaza edilmesi amacıyla yönetilen alanlara verilen isimdir.

Milli Park: Rekreasyon ile ekosistem korunması amacıyla kullanıma ayrılmış olan alanlardır.

Tabiat Anıtları: Özel bir yapısı bulunan doğal birimlerin muhafaza edilebilmesi amacıyla ayrılmış olan statülerdir.

Habitat / Tür koruma sahaları: Mühim bir niteliği bulunan cins ya da habitatların korunabilmesi adına ayrılmış olan ve bu amaç doğrultusunda yönetilen alanlardır.

Korunan deniz veya kara peyzajları: Oldukça uzun süre boyunca insanlarca kullanılmış olan ve bu kullanım neticesinde kendine has estetik, ekolojik ya da kültürel bir yapı meydana getiren deniz ile kara parçaları ilgili statü çerçevesinde korunmaktadır.

İşletilen kaynaklar için koruma alanları: Mühim biyolojik çeşitliliği bulunan tabii kaynakların devam ettirilebilir biçimde kullanılması çerçevesinde yönetilen alanlar ilgili statü kapsamında ele alınır (IUCN, 1997).

1.4.1.3. Türkiye’de Korunan Alanlar

Türkiye’de önemli doğal sahalar pek çok farklı koruma statüsü ile korunur ve bazı zamanlarda da tek bir bölgeye birden çok koruma statüsü verildiği görülebilmektedir. Bahsi geçen statülerin bir bölümü mevzuatımız ışığında duyurulurken, bir bölümü de uluslararası sözleşmeler temel alınarak oluşturulmuştur.

Milli Park: Bilimsel ile estetik açısından, ulusal ve milletlerarası nadir bulunan kültürel ve doğal kaynak değerleriyle dinlenme, koruma ile turizm sahaları bulunan doğa parçalarını anlatmaktadır (2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu, 1983).

Tabiat Parkı: Yaban yaşamı ile bitki örtüsü özelliği bulunan, manzara birliği çerçevesinde insanların eğlenme ile dinlenmesine uygun olan doğa bölümlerini anlatmaktadır (2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu, 1983).

Tabiat Anıtı: Doğa ile doğa olaylarının ortaya çıkardığı özellikler ile bilimsel değeri bulunan ve milli park kriterleri çerçevesinde korunmakta olan doğa parçalarını anlatmaktadır (2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu, 1983).

Tabiatı Koruma Alanı: Bilim ile eğitim açısından önemi bulunan ender, tehlikeye maruz kalan ya da kaybolmaya yakın ekosistemler, çeşitler ile doğal olayların ortaya çıkardığı seçkin emsalleri ihtiva eden ve bunun yanında istisnasız muhafaza edilmesi gereken ve yalnızca bilim ile eğitim gayeleri ile kullanılmak amacıyla ayrılmış olan doğa bölümlerini anlatmaktadır (2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu, 1983).

Yaban Hayatı Geliştirme Sahası: Yaban ile av hayvanlarıyla yaban yaşamının koruma altına alındığı, ilerletildiği, av hayvanlarının yetiştirildiği, yaşamın devam ettirileceği alanı iyileştirecek çeşitli önlemlerin alındığı ve bunun yanın gerekli olduğunda hususi avlanma plânı kapsamında avlanmaların gerçekleştirilebildiği alanlardır (2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu, 1983).

Sulak Alan: Yapay veya doğal, devamlı veya mevsimsel, tatlı, veya tuzlu, durgun veya akan sular, bataklıklar ile gelgitin çekildiği anda derinliği 6 metreyi geçmeyen deniz suları şeklinde açıklanmaktadır (2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu, 1983).

Muhafaza Ormanı: Genel manada "korunması ve bakım altına alınması gerekli olan ormanlar" olarak açıklanmaktadır. Fakat koruma ormanının hem dar hem de geniş anlamda muhafaza ormanı olarak iki farklı manası vardır. Muhafaza ormanı, geniş anlamda değerlendirilecek olursa, mevzu bahis ormanın iklim, insanların hayatı ile sağlığı üzerinde bulunan etkilerini de düşünülmesi lazımdır. Dar anlamda ise bu kavram ile ülkeyi sellerden, erozyondan ya da çığlardan korumakta olan ormanlara işaret edilmektedir (Karadeniz Kültür Envanteri, 2023a).

Gen Koruma Ormanı: Bu ormanlar herhangi bir türün genetik çeşitliliğinin tabii ortamı içerisinde korunması için seçilmiş olan ve bu amaç doğrultusunda yönetilen tabii meşcerelerdir (Karadeniz Kültür Envanteri, 2023b).

Tohum Meşcereleri: Mevcut şartlarda arzu edilen karakterler açısından üstün nitelikleri bulunan ağaçların yer aldığı, belli bir coğrafik alanda bulunan ve tohum imalatı amacıyla hususi bir idare ile firmaya tabi tutulmuş olan meşcerelerdir.

Özel Çevre Koruma Bölgesi: Akdeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması anlaşmasının, anlaşmaya taraf olan ülkelere getirmiş olduğu bir zorunluluk sonucunda hem ülkemiz hem de dünya çapında ekolojik önemi bulunan fakat turizm, sanayi ile yapılaşma benzeri baskılardan dolayı bozulma veya tümüyle yok olma riskiyle karşı karşıya kalmalarından dolayı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca özel koruma altına alınmış olan sahalardır (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023).

Doğal Sit Alanı: Jeolojik dönemlerden olan ve nadir bulunmaları sebebiyle olağanüstü nitelikleri bulunan hem yer üstünde hem yeraltında hem de su altında olan korunması gereken sahalardır. Tabii sit alanları da kendi içerisinde 3 kola ayrılmaktadır (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023).

Arkeolojik Sit: İnsanlığın doğduğu günden bugüne dek gelen belki de eski medeniyetlerin yer üstünde, yer altında ve son olarak su altında bulunan ürünlerini, hayat sürdürdükleri dönemlerin ekonomik, toplumsal ve kültürel niteliklerini yansıtan her çeşit kültür varlığının bulunduğu yerleşmeler ile sahalardır (Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023).

Kentsel Sit: Mahalli, mimari, estetik, tarihsel ya da sanat niteliği olan ve birlikte bulunmaları nedeniyle tek tek taşıdıkları değerden daha çok değeri bulunan kültürel ve doğal çevre unsurlarının bir arada yer aldıkları sahalardır (Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023).

Tarihi Sit: Ulusal tarihimiz ile askeri savaş tarihi bakımından mühim tarihi hadiselerin yaşandığı ve doğal yapısı itibarıyla bir arada korunması gereken sahalardır (Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023).

1.4.1.4. Türkiye’de Korunan Alanlarla İlgili Kurum ve Kuruluşlar

- Tarım ve Orman Bakanlığı

Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyeti Devleti Cumhurbaşkanlığı'na bağlı şekilde çalışmalar yürüten, tarım ile orman işlerinde görev olan bakanlıktır. Gıda, Tarım ile Hayvancılık ve Orman ile Su İşleri bakanlıklarının teşkilat ile görevlerine dair hukuki düzenlemelerin yürürlükten kaldırılması ile beraber 10 Temmuz 2018 Tarihli 30474 Sayılı Resmi Gazete yayınlanmış olan 1 No’lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çerçevesinde kurulmuştur (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Ormanların muhafaza edilmesi, geliştirilmesi, ıslah edilmesi, işletilmesi ile bakımı, çölleşme ile erozyon ile savaş, ağaçlandırma ile orman ile alakalı mera ıslahı hususlarında politikalar oluşturulması için faaliyetler yürütmek,

Doğanın korunmasına ilişkin politikalar geliştirilmesi için faaliyetler yürütmek, korunan sahanın tespit edilmesi, tabiat parkları, milli parklar, tabiatı koruma sahaları, tabiat anıtları, sulak sahalı ile biyolojik çeşitlilik ve av ile yaban yaşamının muhafaza edilmesi, yönetimi, işletilmesi, geliştirilmesi ve son olarak işlettilirilmesi sağlamak doğa koruma açısından Bakanlığın asli görevlerindendir (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 04.07.2011 tarihli 27984 sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanmış olan 644 sayılı KHK ile kurulmuştur.

Mülga Çevre ve Orman Bakanlığının çevre kanadıyla Mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığı’nın tek bir çatıda birleştirilmesiyle kurulmuş olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın yetki, görev ile sorumlulukları; 17.08.2011 tarihli 28028 sayılı Resmî Gazete ’de yayımlanmış olan 648 sayılı KHK ile daha da güçlü hale getirilmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı teşkilat, görev ile yetkileri 10.07.2018’de yayımlanmış olan 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’yle tekrar düzenlenmiştir (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı

Kararnamesi (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

- Kültür ve Turizm Bakanlığı

Kültür ve Turizm Bakanlığı 10.07.2018 tarih ile Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı İle Alakalı Cumhurbaşkanlığı 1 Nolu Kararnamesiyle kurulmuştur.

İlgili yasanın gayesi; kültürel değerleri devam ettirmek, yaymak, ilerletmek, değerlendirmek ile benimsetmek, tarihî ile kültürel değerlerin tahribini ya da yok edilmesini engellemek, yurdun turizme uygun tüm olanaklarını ülke ekonomisine pozitif katkıda bulunacak biçimde ele almak, turizmin ilerletilmesi, pazarlanması, teşvik ile desteklenmesi adına gerekli olan tedbirleri almak, kültür ile turizm hususları ile alakalı kamu kurum ile kuruluşlarını yönlendirmek ile ilgili kuruluşlar ile ortaklık kurmak, mahalli idareler, STK'lar ile özel sektörle iletişimi ilerletmek ve işbirliği yapmak amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığının kurulmasına, teşkilât ile görevlerine dair esasları düzenlemektir (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

1.4.1.5. Türkiye'de Çevre ve Doğa Koruma Alanındaki Kanun ve Yönetmelikler

- 2872 Sayılı Çevre Kanunu

Bu yasanın asıl gayesi, tüm insanların ortak varlığı niteliğindeki çevrenin korunması, daha iyi seviyeye getirilmesi; hem kırsal hem de kentsel sahada arazi ile tabii kaynakların en uygun biçimde kullanılması ile muhafaza edilmesi; toprak, su ile hava kirlenmesinin engellenmesi; ülkenin hayvan ile bitki varlığı ve doğal ile tarihsel zenginliklerinin muhafaza edilerek, bugünkü ve ileriki nesillerin sağlık, uygarlık ile hayat seviyelerinin geliştirilmesi ile güvenceye alınması adına yapılacak olan düzenlemeler ile alınacak tedbirleri, toplumsal ve ekonomik kalkınma hedefleri ile uyumlu şekilde belli teknik ve hukuki esaslar çerçevesinde düzenlemektir. Bu kanun 09.08.1983'te çıkarılmıştır (Çevre Kanunu, 1983).

- 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu

Bu yasanı asıl gayesi, ülkemizde bulunan hem yerel hem de uluslararası seviyede değerleri bulunan tabiat parkı, tabiat anıtı ile tabiatı koruma sahalarının seçilip tespit edilmesinde, nitelik ile karakterleri bozulmayacak şekilde muhafaza edilmesine,

geliştirilmesine ve son olarak yönetilmesine dair esasları düzenlemektir. Bu yasa 09.08.1983'te çıkarılmıştır (Milli Parklar Kanunu, 1983).

Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından milli park karakteri bulunduğu saptanan sahalar Cumhurbaşkanı onayıyla milli park statüsü verilerek korunan alan olarak ilan edilir.

- 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kanunu

Tüm tabiat ile kültür değerlerinin devlet malı özelliği taşıdığı yasa ile onaylanmış ve bunun dışında da sit kavramı tekrardan tanımlanmıştır. “Doğal Sitler” ilgili yasa uyarında ilan edilmektedir. İlgili yasa 21.07.1983'te çıkarılmıştır (Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kanunu, 1983).

- 4915 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu

Yasanın gayesi, sürdürülebilir bir av ile yaban yaşamın yönetimi adına yaban ya da av hayvanlarının tabii hayat ortamlarıyla beraber muhafaza edilmesinin, geliştirilmelerini, avlanmalarının denetim altında alınmasını ve avcılığın düzenlenmesini sağlamaktır. İlgili yasa 01.07.2003'te çıkartılmıştır (Kara Avcılığı Kanunu, 2003).

- 3621 Sayılı Kıyı Kanunu

Yasanın gayesi, doğal, deniz ya da yapay göl ile akarsu kıyılarıyla bahsi geçen alanların etkisi altındaki ve adeta uzantısı özelliğindeki sahil kıyılarının kültürel ve doğal niteliklerini dikkate alarak muhafaza etmek ve ayrıca halkın kullanımına açık, kamu faydasına kullanma kriterlerini saptamak biçiminde ifade edilmiştir. İlgili yasa 04.04.1990'da çıkartılmıştır (Kıyı Kanunu, 1990).

- 6831 Sayılı Orman Kanunu

Ormanların işletilmesi, planlanması ve korunması benzeri orman yönetimine dair esasları tespit etmektedir. Muhafaza ormanları, gen koruma ormanları ile tohum meşcereleri ilgili yasa kapsamında duyurulmaktadır. 31.08.1956'da çıkartılmıştır (Orman Kanunu, 1956).

6831 sayılı Orman Yasasının “Muhafaza Ormanları” başlığını taşıyan madde 23 ile 24 ve “Milli Parklar” başlığını taşıyan madde 25. koruma altına alınan sahaları ifade etmektedir. İlgili kanunun 23. maddesinin hükmü doğrultusunda ormanların muhafaza ormanı şeklinde ayrılması, daimi olarak veya tahribata uğrayan ya da yangın sebebiyle zarar gören ormanların üretim ormanını halini alana dek muhafaza ormanı şeklinde ayrılması biçiminde olmaktadır. Ormanların daimi şekilde muhafaza ormanı özelliğini

alması yine bahsi geçen madde 23 ile tabir edilmiştir. Bu doğrultuda “Arazi kayması ile yağmurlar ile yıkanması riski ile karşı karşıya kalan alanlardaki ormanlar ile, meskûn mahallerin havasını, şose ile demiryollarını, toz ile kum fırtınalarına karşı koruyan ve bunun yanında nehir yataklarının dolmasını engelleyen ya da memleket müdafaası adına korunması mecburi olarak görülen Devlet ormanları ya da maki ya da fundalar ile örtülü yerler” daimi şekilde muhafaza ormanı kategorisinde ayrılabilir. Madde 24.te ise muhafaza ormanı şeklinde ayrılma isteği olan sahanın özel mülkiyette yer alması halinde kamulaştırma yöntemine gidileceği belirtilmektedir (Orman Kanunu, 1956).

Bahsi geçen yasa madde 25.te ise; Orman Genel Müdürlüğü’nün jeolojik niteliği ile kaynak değerlerinin saptandığı ormanları ya da orman sayılan sahaları; bilim ile fen bakımından faydalanılması, tabiatı koruma, estetik bir güzellik sağlama, toplumun rekreasyonel gereksinimlerini karşılama, turistik etkinliklere imkân sağlama gayeleri ile tabiat parkları, milli parklar, doğayı koruma alanları, tabiat anıtları ile orman mesire yerleri şeklinde ayırabileceği, yöneteceği, düzenleyeceği ve gerekli görüldüğü takdirde işleteceği veya işlettireceğine dikkat çekilmiştir (Altunel ve Karataş, 2017).

- Milli Parklar Uygulama Yönetmeliği

İlgili yönetmeliğin asıl gayesi 2873 sayılı Yasa ve 6831 sayılı Yasası madde 25’in hayata geçirilmesinin düzenlenmesidir. İlgili yönetmelik 12.12.1986’da çıkartılmıştır.

İlgili yönetmelik, 2873 sayılı yasa madde 22 ve 2896 sayılı yasa ile 6831 sayılı Orman Yasasına eklenmiş olan EK 5 inci maddesi uyarınca hazırlanmıştır; Tabiat Parklarının, Milli Parkların, Doğal Anıtlarının, Doğayı Koruma Alanları ile Orman İçi Dinlenme Alanlarının belirlenmesi, geliştirilmesi, planlanmalarının yapılması, yönetilmesi, muhafaza edilmesi ile tanıtılmasına dair iş ile muameleleri içine almaktadır.

Milli Park şeklinde ayrılacak olan alanlarda;

- Doğal ile kültürel kaynak kıymetiyle rekreasyonel potansiyeli, ulusal ve milletlerarası düzeyde nitelik ile mahiyet taşımalıdır.
- Kaynak değerleri, ileriki kuşakların miras şeklinde devralacakları ve bunun yanında sahip olmaktan büyük bir gurur duyacakları düzeyde önemli nitelikte olmalıdır.
- Alan büyüklüğü, kaynak kıymetleri kesafeti açısından, hususi durumlar ile adalar haricinde, minimum 1000 hektar büyüklüğünde olmalı ve ilgili alan tümüyle koruma ağırlıklı zonlardan oluşmalıdır. Turistik ve idari amaçlı geliştirme sahaları ilgili

asgari alan büyüklüğünün dışında yer almaktadır (Milli Parklar Uygulama Yönetmeliği, 1986).

Milli park olarak ilan edilen alanlar uzun devreli gelişme plan hükümlerine göre yönetilir. Bu planlar ilgili bakanlıklarından alınan görüşler sonucunda hazırlanır.

- Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği

İlgili Yönetmeliğin asıl amacı, ülkemizim karasal sınırları ile kıta sahanlığı çerçevesinde bulunan sulak alanların muhafaza edilmesi, yönetimi ile geliştirilmesiyle ilgili hususta görevli kurum ile kuruluşlar arasında eşgüdüm ile işbirliği esaslarını saptamaktadır. İlgili yönetmelik 04.04.2014'te çıkartılmıştır (Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği, 2014).

- Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Bahsi geçen Yönetmeliğin asıl gayesi, deniz, doğal ya da suni nitelik gösteren göller ile akarsularda kıyı hattının saptanması, kıyıların kullanımı ile muhafaza edilmesiyle kıyılarda doldurma ile kurutma yöntemi ile elde edilen sahalarda, göl ile denizlerin kıyıların devamı özelliğindeki kıyı şeritlerinde planlama ile uygulama kriterlerini tespit etmektedir. 03.08.1990'da çıkartılmıştır (Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik, 1990).

1.4.1.6. Dünyada Çevre ve Doğa Koruma Alanındaki Sözleşmeler

- Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşam Ortamlarını Kouma Sözleşmesi (Bern Sözleşmesi)

Sözleşmenin amacı yabani bitki ve hayavan türlerinin korunmasını ve bu türlerin yetiştiği alanların muhafaza edilmesidir. Ayrıca etkin bir yaban hayatı politikası izlenmesi için bu sözleşme imzalanmıştır. Sözleşme 19 Eylül 1979 tarihinde Bern'de imzalanarak yürürlüğe girmiştir (Arda, 2003).

- Sulak Alanlar Sözleşmesi (Ramsar Sözleşmesi)

Sözleşmenin amacı yerel, bölgesel ve uluslararası faaliyetler ve uluslararası seferberlik (işbirliği) sayesinde dünya boyutunda sürdürülebilir koruma ile birlikte tüm sulak alanların korunması ve geliştirilmesidir. Sözleşme 2 Şubat 1971 tarihinde imzalanmıştır (WWF,2008).

- Nesli Tehlikede Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine ilişkin Sözleşme (CITES)

Sözleşme yabani bitki ve hayvan türlerinin ticareti söz konusu olduğunda bitki ve hayvan türlerinin yaşamlarının tehlikeye girmesini önlemeyi hedeflemesidir. Sözleşme 3 Mart 1973 tarihinde kabul edilmiş ancak 1 Temmuz 1975 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Tarım ve Orman Bakanlığı, 2023).

- Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi

Sözleşme temelinde biyolojik çeşitliliğin günümüz içerisinde ve gelecek kuşaklara aktarılması konusunda korunması, muhafaza edilmesi ve sürdürülebilir kullanılmasını hedeflemektedir. Sözleşme 5 Haziran 1992 tarihinde Rio de Janeiro'da düzenlenen Birleşmiş Milletler Çevre ve Gelişim Konferansında kabul edilmiştir ancak 29 Aralık 1993 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Karagöz, 1998).

1.4.2. Ekoturizm

1.4.2.1. Ekoturizm Kavramı

Ekoturizm, tabii alanlara yapılan, tabii ortam ile kaynaklarını koruyup, o bölge insanının ekonomik refah seviyesini yükseltici güvenilir bir turizm çeşidi şeklinde tabir edilmektedir (Bayhan, 2018).

Uluslararası ekoturizm topluluğuna göre ekoturizm; doğal ortamlarda yapılan, çevreyi koruyan, küçük gruplar halinde yapılan doğa dostu - doğa temelli olan ve yerel halka gelir kaynağı sağlayan turizm çeşididir.

Üzümcü ve Koç'a (2017) göre ekoturizm; tabii alanlara yapılan ve doğayı gezme amaçlı seyahatlere dayanan ve bununla birlikte temelinde sürdürülebilirlik ilkesini de baz alan bir turizm çeşidi şeklinde tabir edilmektedir.

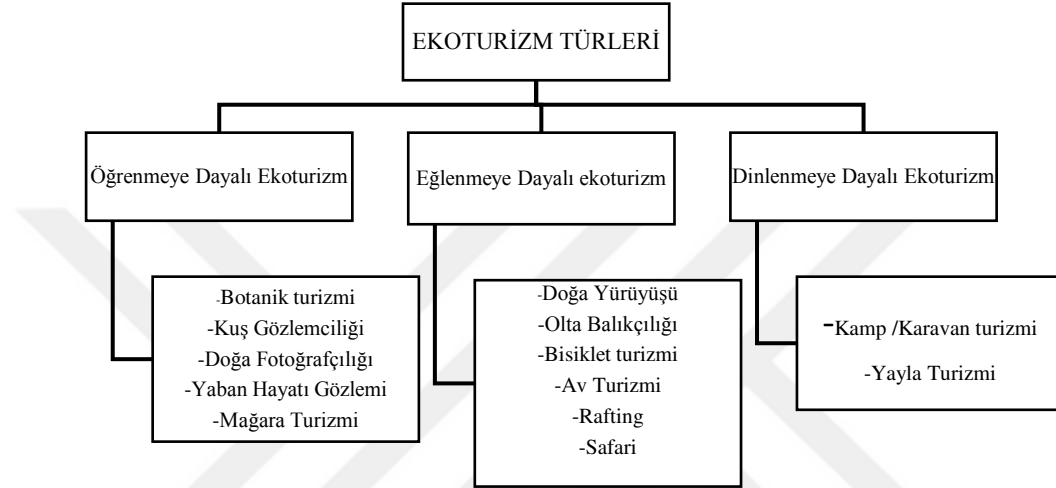
Literatür incelendiğinde karşımıza çok fazla sayıda ekoturizm tanımı çıkmaktadır. Bunların çoğu birbiri ile benzerlik göstermekte olup genellikle doğal ortamlarda yapılması ve yöre halkına ekonomik açıdan katkı sağlaması ekoturizm tanımlarının ortak özelliği olarak düşünülebilir.

1.4.2.2. Ekoturizm Türleri

Ekoturizmin daha çok doğal alanlarda yapılması ve doğa temelli olması nedeni ile ekoturizm türlerinin de doğa da yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Ekoturizm türleri çeşitli kriterlere göre gruplandırılabilir. Kriterler ekoturizm faaliyeti gerçekleştirirken kullanılan araç ve gereçler turizm faaliyeti gerçekleştirilen yerin doğası yapılan turizm etkinliğinin özelliği vb. gibi çeşitlilik arz eder (Erdoğan, 2003; Kızıllırmak ve diğer.,2017).

Polat'ın (2006) çalışmaları sonucunda ortaya çıkmış olan ekoturizm türlerinin gruplandırılması aşağıda verilen Şekil 1.1. de açık bir şekilde gözle önündedir:

Şekil 1.1. Ekoturizm türleri.

Botanik Turizmi: Doğada görülen bitkileri incelemek olarak düşünülebilir.

Kuş Gözlemciliği: Doğada görülen kuş türlerini izlemek, yaşam alanlarını incelemek olarak düşünülebilir.

Doğa Fotoğrafçılığı: Doğal alanlarda bulunan canlıların ve nesnelerin kayıt altına alınmasıdır.

Yaban Hayatı Gözlemciliği: Doğal yaşam alanlarında bulunan hayvanların izlenmesidir.

Doğa Yürüyüşü: Eğlenme ve spor amaçlı doğal ortamlarda yapılan yürüyüşlerdir. Yürüyüş parkurlarına göre zorluk dereceleri bulunmaktadır.

Olta Balıkçılığı: Spor amaçlı deniz, göl, akarsu kıyılarından ya da küçük tekneler yardımı ile balık avlanmasıdır.

Av turizmi: Av ile yaban yaşamı kaynaklarının kontrol altında yabancı ile yerli avcılarının kullanımına arz edilmesini, ilgili kaynakların turistik ile rekreasyonel açılarda değerlendirilerek ülkenin turizmi ile milli ekonomiye katkı sağlamasını amaç edinen faaliyetlerdir (Özdönmez vd., 1996).

Kamp Karavan Turizmi: İnsanların doğada vakit geçirmek, yeni yerler görmek amacı ile hem konaklama hem ulaşım ihtiyaçlarını karşıladıkları turizm çeşidi olarak düşünülebilir.

Yayla Turizmi: Doğa ile iç içe olmayı seven insanların deniz seviyesinden yüksekte yaptıkları turizm çeşidi olarak düşünülebilir.

1.4.2.3. Ekoturizm Turist Tipi ve Algısı

Ekoturist, doğal ve bozulmamış ortamlarda yaşamayı seven ve tatil anlayışını bu ortamlarda gerçekleştiren turist tipi olarak tanımlanmıştır (Juric vd., 2002).

Ekoturistler (Fenell, 2003) tarafından aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

- Kendi seyahat eden ekoturistler: Ekoturizm faaliyetlerini gerçekleştiren turistler içerisinde en çok bu grup turistler bulunmaktadır.
- Turla seyahat eden ekoturistler: Ekoturizm faaliyetlerini profesyonel bir tur organizasyon firması ile gerçekleştiren turist tipleri bulunmaktadır.
- Okul ya da bilimsel çalışma grubu ile seyahat eden ekoturistler: Bilimsel çalışma yapmak için kurulmuş olan tur firmaları ile ya da okulların organize ettiği doğa gezilerine katılan turist tipidir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde ekoturistler diğer turizm faaliyetlerini gerçekleştiren turist tiplerine göre daha eğitilmiş, daha doğaya duyarlı ve gelir düzeyi daha yüksek kişilerdir (Herbig, 1997). Ekoturistler genelde yaş ortalaması yüksek, küçük çocuğu bulunmayan insanlardır. Bu insanlar doğada vakit geçirmeyi sevdiği için genelde çadır, karavan, bungalov ya da butik otelleri konaklama amacı ile tercih etmektedirler. Gitmeyi planladıkları yerler için seyahat öncesi detaylı bir araştırma yaparlar. Yaptıkları araştırmalar içerisinde gidecekleri yerlerin doğal ve kültürel yapısı, tarihi ve yöresel imkânlarının neler olduğu bulunur (Gültekin, 2010).

1.4.2.4. Türkiye’de Ekoturizm

Ülkemiz yüksek turizm potansiyeline sahip ülkeler arasındadır. Türkiye’nin doğal güzelliklerinin fazla olması bunun yanında dört mevsimin ülkede yaşanması sebebi ile alternatif turizm çeşitlerine ev sahipliği yapmaktadır. Kitle turizmine olan ilginin azalması, pandeminin ortaya çıkması insanların doğaya yönelmesi ile birlikte ekoturizm ülkemizde önemli hale gelmeye başlamıştır.

Doğa korumanın ve ekoturizm temelleri ülkemizde 6831 sayılı orman kanununa dayanmaktadır. Bu konun ile birlikte milli park kavramını da ilk kez görmekteyiz. Ormanların ekosistem dâhilinde geliştirilerek ekoturizm açısından önemli hale getirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca Biyolojik Çeşitliliği, yaban hayatını koruyarak, ormanların bilinmeyen faydalarını ortaya çıkarmak ve ekoturizmi geliştirmek amacıyla korunan alanların yaygınlaştırılması sekizinci beş yıllık kalkınma planında yer almaktadır (DPT, 2000).

Ülkemizde resmi olarak ekoturizm sekizinci beş yıllık kalkınma planında yer almıştır. Bu plan 2001-2005 yıllarını kapsamaktadır.

Ülkemizin üç tarafının da denizler ile kaplı olması, oldukça fazla yüksekliklere sahip dağların bulunması ekoturizm çeşitliliğine sebep olmaktadır. Ülkemizde ekoturizm genel olarak 2873 sayılı yasa uyarınca teşci edilen milli veya doğa parkı gibi korunan alanlarda yapılmaktadır. Korunan alanların yönetimdeki temel amaç alanların ziyaretçilere kullandırılırken koruma kullanma dengesinin sağlanmasıdır. Bu da ancak planlaması yapılan korunan alanlarda mümkün olmaktadır. Ekoturizm etkinlikleri hassas değerleri bulunan ve korunmakta olan tabii ortamların muhafaza edilmesine katkıda bulunduğu gibi ilgili sahalara verilen değerin yükselmesine de ortam hazırlamaktadır (Sezer, 2015). Ekoturizmin de koruma kullanma dengesini göz önüne aldığını düşünürsek korunan alanlarda ekoturizm faaliyetlerinin neden daha çok yapıldığı görülmektedir.

1.4.3. Katılımcılık

Katılımcılık, idarenin karar alma, olguyu planlama ve planlanan olgunun uygulama aşamalarında devlet kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ya da vatandaşların dâhil olması olarak tanımlanabilir (Arıbaş, 2015). Katılımcılığın aşamaları bilgi verme, inceleme, görüş bildirme ve konu ile ilgili bilinç oluşturmaktır. Bu süreçler birbirlerini takip etmeli ve devamlılık sağlanmalıdır (Geray ve Küçükkaya, 2011). Katılım ilk başta kararların oluşumuna dâhil olma ve bu dahiliyette etkin olmayı amaçlamaktadır. İyi bir yönetim anlayışında katılımcılık her durumda benimsenmeli ve desteklenmelidir. Bu destekleme vatandaşında söz sahibi olmasını ve düşüncesinin benimsenmesini ortaya çıkarmaktadır. Ancak katılım sürecinde egemen bir grup ortaya çıkmamalı ve katılım sağlayan tüm organlara eşit mesafede yaklaşılmalıdır.

Katılım ise demokratik yönetim ve halkın katılım ile ilişkilendirilebilir (Gaventa, 2004). Katılım, kalkınma ve planlama düşüncelerinin etkisiz ve yetersiz kalma olgusuna karşı meydana gelmiştir (Cooke ve Kothari, 2001; Aslan, 2008). Katılımın amacı daha önce ortaya çıkan kalkınma düşünceleri, devam eden sosyal ilişkiler ve kurumların düşüncelerini köklü olarak değiştirmektir (Hickey ve Mohan, 2004; Aslan, 2008).

1.4.4. Katılımcı Yaklaşım

İlgili mevzuat hükümleri kapsamında ilan edilen korunan alanlar sınırları içerisinde ve korunan alanın çevresinde yaşamını sürdüren ve alandan doğrudan ya da dolaylı şekilde etkilenen ilgi gruplarının korunan alanın gelişmesinde, planlanmasında ya da yönetimi aşamalarında kendi sınırları ve bilgileri içerisinde dâhil olma süreci olarak tanımlanabilir (Çevre ve Orman Bakanlığı, 2007).

Katılımcı yaklaşımın benimsenmesi ile ilgi grupları alanı daha çok sahiplenir ve korunmasına daha çok destek sağlar. İlgi gruplar ve yönetim arasında destekleyici bir iletişimin kurulması hem yönetimi kolaylaştırır hem de ilgi gruplarının varsa ön yargılarını yıkar. İlgi grupları istek ve ihtiyaçlarını doğrudan yönetime iletebilir ve bu da planlamaya dâhil edilebilir (Çevre ve Orman Bakanlığı, 2007). Katılımcı yaklaşım yerelde insanların süreçleri dâhil edilmesini teşvik etmektedir.

1.4.5. Katılımcı Planlama

Katılımcı planlama, vatandaşların bireysel ya da grup olarak ve sivil toplum örgütlerinin kendi düşünce ve isteklerini belirtmek amacı ile planlama aşamalarında yer alması olarak tanımlanabilir (İsmail ve Said, 2015; Özdemir, 2019). Dünyada katılımcı planlama çok yeni bir kavram olmamakla birlikte ülkemizde yaklaşık otuz yıl önce tartışılmaya başlanmıştır (Taylor, 1998).

Katılımcı planlamanın gayelerine baktığımızda değişik düşünce ve kültürlerden kurumlara ve vatandaşlara ortak bir olguda yer verilmesidir (Ersoy, 2008). Katılımcı planlamanın üzerine yapılan çalışmalarda düşünce birliği veya uzlaşmanın olması ve iletişimde kalarak ortak düşüncelerin ortaya çıkarılmasının önemi ortaya çıkartılmaktadır (Innes ve Booher, 2004; Turgut ve Seçilmişler, 2017; Van Herzele, 2004; Vansenbussche vd., 2015; Özdemir, 2019).

Katılımcı planlama konu ile ilgili tüm paydaşların sürece katılması hususuna dayanmaktadır (Kahraman, 2014). Katılımcı planlama paydaşlar ile birlikte bilgi

üzerinde tartışmayı, bilgiyi geliştirmeyi, benzer konular üzerinden deneyimlerin paylaşılmasını aktif katılım ile paydaşların birbirlerinden öğrenerek üretken sonuçlar çıkarmayı hedeflemektedir (Ataöv, 2007; Kahraman, 2014).

Katılımcı planlama süreçleri toplumun her kesiminden katılım amaçlayan iş birliği içerisinde etkileşimin olduğu bir dayanışma ortamıdır (Ataöv ve Osmay, 2007; Kahraman,2014). Katılımcı planlama süreçleri temel aşamalardan meydana gelmektedir. Süreçler; yereli anlama, harekete geçme ve planlamadır. Konuyu anlamak analiz etmek sürecin ona göre şekillenmesini sağlamaktadır. Konuyu analiz etmek ihtiyaçların belirlenmesine yönelik bir aşamadır. Harekete geçme süreci ise konu ile ilgili tüm paydaşlara ulaşılması, konunun analiz edilerek karşılıklı fikir alışverişinde bulunulması, güven ortamının oluşturulması ve ortaya çıkan bilginin planlama girdisi olarak şekillenmesi ile son bulan bir aşamadır. Yereli anlama ve harekete geçme aşamaları planlama aşamasına hizmet eden süreçlerdir (Kahraman, 2014). Planlama aşaması ise tespit edilen durumun değerlendirilmesi, fikirlerin ve eylemlerin tanımlanması, eylem planlarının tanımlanarak ortaya fiziki bir çıkarılmasıdır (Ataöv, 2013).

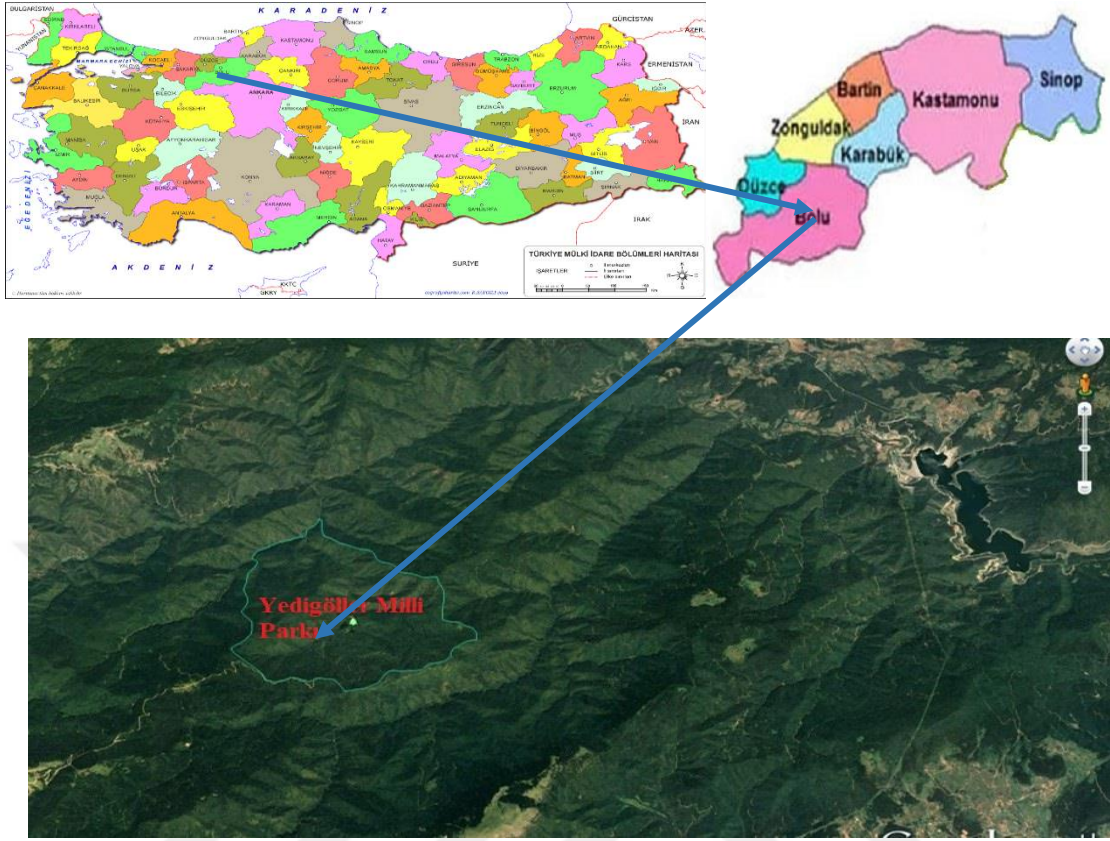
2. MATERİYAL VE YÖNTEM

2.1. MATERİYAL

Araştırmanın asıl materyali Bolu İli Merkezine bağlı ilçesinde yer alan Yedigöller Milli Parkı'dır. Çalışmanın çok daha ayrıntılı bir şekilde yürütülebilmesi adına; araştırmada belirlenen konuya yakın hususlarda çeşitli makale, tez, dergi, kitap, araştırma raporları, monolog ve plan gibi yayınlar incelenmiş, araştırmanın yapıldığı sahada arazi faaliyetleri yürütülmüş, sahanın var oluş yapısı, sahanın ziyaretçi potansiyeli takip edilmiş, gelen ziyaretçilere araştırmanın konusuyla alakalı anket çalışması yapılmış ve saha yöneticileriyle görüşmeler yürütülmüştür. Çalışma sahası olarak belirlenmiş olan Yedigöller Milli Parkı 1965 senesinde milli park kategorisine alınmıştır ve 1623 hektarlık sahayı içine almaktadır. Milli Park Bolu İl sınırlarında ve Zonguldak İli'nin güney kısmında bulunmaktadır.

2.1.1. Çalışma Alanı Konumu ve Özellikleri

Araştırma sahası 1965 senesinde milli park olarak duyurulmuş 1623 hektarlık sahayı kaplamaktadır. Bu Milli Park Bolu İl hudutlarında ve Zonguldak İli'nin güney kısmında bulunmaktadır.

Harita 2.1. Yedigöller Milli Parkı konumu ve yakın çevresi (Google Earth, 2022).

2.1.2. Alanın Doğal Yapısı

2.1.2.1. Topografik Yapı

Şehir merkezinin kurulduğu Bolu Ovası'nın kuzey ile güney kısmında olmak üzere 2 büyük dağ şeridi, bu dağ şeritlerinin arasında ise ovalar ile dağların yüksek kesimlerinde bulunan düzlüklerin meydana getirdiği platolar, Bolu'nun ana morfolojik unsurlarıdır. Ovalar ve dağlar arasında ve dağ içindeki vadilerde yamaç eğimleri genellikle fazladır. Eğimin yüksekliği ile yağışların çokluğuna rağmen, heyelan ile erozyonun çok görülmemesi bitki örtüsünün güçlü olması ile yakından alakalıdır. Morfolojik yapının karışık olması, yağış ile akarsu zenginliği ve ayrıca eğimlerin çok olması, Bolu'da küçük boyutlara sahip göllerin meydana gelmesine bir ortam hazırlamıştır (YMPUDGP, 2016).

Yedigöller Milli Parkı yedi adet gölden oluşmaktadır. Bu göller arasında yaklaşık 100 metre yükselti farkı bulunan iki adet plato üzerinde yer almaktadır. Yaklaşık 780 metre rakımda bulunan platodaki göllerin en büyüğü büyükgöldür.

Milli Parkın en yüksek noktasını 1298 metre ile kapankaya seyir terasının olduğu nokta oluşturmaktadır (Kırca, 2015).

2.1.2.2. Jeolojik Yapı

Bölge genelinde, Prekambriyen'den Devoniyen-alt Karbonifer'e ve üst Kretase'den Eosen'e kadar olmak üzere iki tip kayaç oluşum evresi kaydedilmektedir. Yaşlılar genel olarak "Bolu Masifi", genç ikinci grup kayalarsa "Bolu Masifinin örtü kayaları" şeklinde isimlendirilmektedir. Her iki kayanında jeolojik tarihi birbirinden oldukça farklıdır. Yaşlılar Paleotetis, gençler ise Neotetis okyanusuna bağlı şekilde oluşmuşlardır.

Yedigöller Milli Park'ının kaynağını, metamorfik kayaçlar oluşturmaktadır. "Yedigöller Metamorfikleri" şeklinde adlandırılan ilgili birim gnays ile amfibolitlerden oluşur ve Milli Park'ın güney kısmındaki Sarımistan Dere yamaçlarında geniş bir kuşak şeklinde bulunur. Prekambriyen metamorfik birimleri üstüne Ordovisiyen öncesi yaşlı düşük düzeyli metamorfizmaya maruz kalmış "Yellice Formasyonu" gelir. Yeşil rengiyle oldukça dikkat çeken ilgili birim Milli Park'ın kuzey kısmında yer alan Tombullar Tepe de çok fazla görülmektedir.

Bahsedilen yaşlı birimler granitoid sokulumlarınca kesilmiştir. İlgili plütonik kayaçların yerleşme yaşıysa Erken Ordovisiyendir. Bu Milli Park'ın güney kısmında Boyalıdere boyunca ve bunun yanında göllerin kuzey kısmındaki alanda, Yedigöller Deresi boyunca takip edilir.

Milli Park sahasında Geç Kretase'den itibaren Erken Eosen'e dek süren kireçtaşları çökelmiştir. Akveren Formasyonu şeklinde isimlendirilen ilgili kireçtaşları Milli Park'ın güneyindeki Kuşötmaz Tepe, Akderebaşı Tepe ile Sırakayalar bölgelerinde dik yarlar meydana getirmektedir. Bahsi geçen yarlar batı yönlü Ayıkaya Tepe'ye dek gitmektedir (YMPUDGP, 2016).

2.1.2.3. Hidrolik Yapı

Bolu il sınırlarındaki su toplama havzaları arasında en önemli olanları Filyos ile Sakarya havzalarıdır. Yedigöller Milli Parkının bulunduğu alan Filyos havzasında kalmaktadır.

Milli parkı ortadan bölen Yedigöller Deresi ve bunun kolları olan Kirazören ve Köyyeri Dereleri milli parkın başlıca dereleridir.

Milli Park içerisinde 7 adet heyelan set gölü bulunmakta olup milli park ismini bu yedi gölden almıştır. Milli Park içerisinde; Seringöl, Büyüköl, Deringöl, Kurugöl, Nazlıöl, İnceöl ve Sazlıöl bulunmaktadır. Seringöl Milli parkın en kuzeyinde Sazlıöl ise milli parkın en güneyinde yer almaktadır.

Seringöl: Seringöl, Büyüköl'ün kuzeyinde bulunur ve 1758 m² yüzey alanına sahiptir. En derin yeri 2,5 m yi bulur. Bu gölün çıkışına yapılmış olan beton regülatörler ile tahliye edilen su enerji imalat yapısının işlemesi sağlanmaktadır.

Büyüköl: Ortalama 780 m. Yüksekliğe sahip platoda bulunan göllerin en büyük olanı Büyüköl'dür. Bu gölün alanı ise 24895 m²'dir.

Deringöl: Büyüköl'ün güneydoğusunda bulunan Deringöl, 15063 m² alan, 20 m. Uzunluğa sahip akan kısmıyla Büyüköl'e bağlı durumdadır.

Nazlıöl: Öbür platodan 100 m. Daha yüksekte bulunan platonun en geniş gölü bu göldür. Gölün yüzeyi 15780 m²'dir. Dibinden sızdırmakta olduğu bol miktardaki su, gölün kuzeydoğu kısmında yüzeye çıkar ve bir şelalenin meydana gelmesine yol açar. Bu sebepten dolayı de "Şelale Gölü" ismi ile de bilinmektedir.

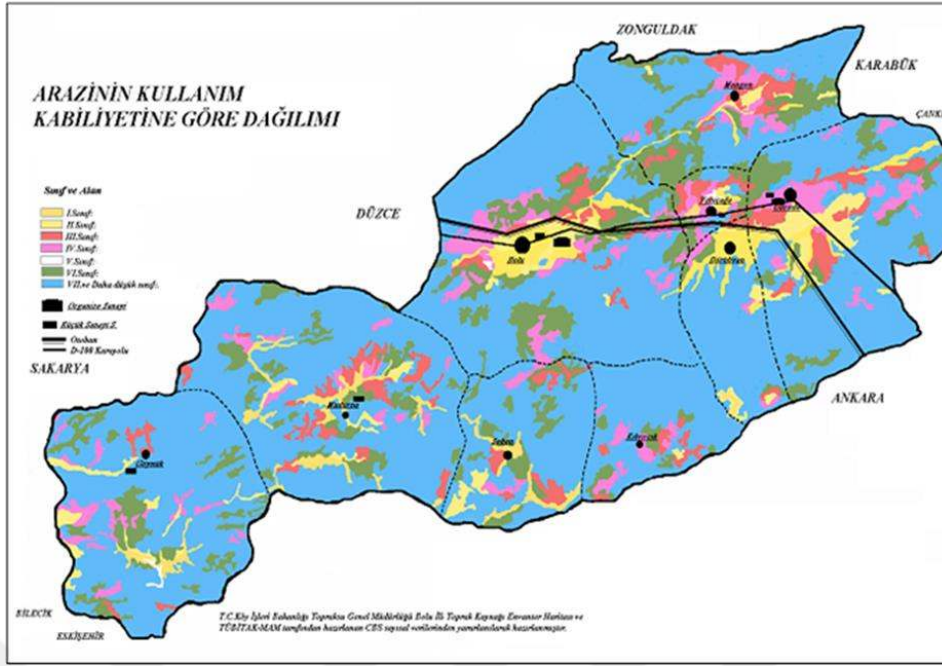
Sazlıöl: Nazlıöl'le aynı platado bulunan gölün yüzeyi 5950 m²'dir. Derelerden gelmekte olan malzemeler ile büyük bir bölümü dolar. Gölün üst bölümünde sazlar yer almasından dolayı ilgili adı almıştır.

İnceöl: Uzun ve ince bir yapısı bulunmasından dolayı İnceöl adını almıştır. 1036 m² alanı bulunan göl oldukça küçüktür.

Kurugöl (Küçüköl): Senenin büyük bir kısmında su olmamasından dolayı Kurugöl adı ile bilinmektedir. Gölün yüzeyi ise 2170 m²'dir (YMPUDGP, 2016).

2.1.2.4. Toprak Yapısı

Bolu'da kireçsiz kahverengi orman toprakları çok daha yoğun şekilde bulunmaktadır, bu toprak haricinde kahverengi orman toprakları ile alüviyal topraklar da temel toprak sınıflarını meydana getirmektedir. İlgili toprakların arkasından sırasıyla kırmızı-sarı podzolik topraklar ile gri-kahverengi podzolik topraklar gelmektedir (YMPUDGP, 2016).

Harita 2.2. Kullanım kabiliyetlerine göre Bolu ili arazi dağılımı haritası (YMPUDGP, 2016).

2.1.2.5. Ekolojik Yapı

Yedigöller Milli Parkında orman ekosistemi ve göl ekosistemi yer almaktadır.

Sahanın büyük çoğunluğunu orman ekosistemi oluşturmakta olup ibrelili ve yapraklı ağaç türleri mevcuttur. Yapraklı türlerden meşe, kayın ve gürgen yoğun olarak bulunmaktadır. İbrelili türlere bakıldığında ise göknar, karaçam ve sarıçam yoğun olarak bulunmaktadır.

Orman ekosisteminden arta kalan yerleri ise sucul ekosistem (göl ekosistemi) oluşturmaktadır. Milli Park içerisinde 7 adet göl bulunmakta olup bu göller içerisinde çoğunlukla su mercimeği, kurtayağı gibi bitkiler yer almaktadır. Ayrıca göllerin içerisinde Abant alası, gümüş balığı gibi balık türleri de yer almaktadır.

2.1.2.6. Biyolojik Yapı

Flora

Ekim ve İlarslan'ın 1982 yılında Ormancılık Araştırma Enstitüsü Dergisinde yayınladığı "Yedigöller Milli Parkı'nın (Bolu) Florası" başlıklı makalesinde, Yedigöller Milli Parkı'nın florası için 222 Angiospermae, 10 Pteridophyta, 4 Gymnospermae bitki türü bulunduğu belirtilmektedir. Aşağıdaki çizelgede Ekim ve İlarslan (1982) tarafından belirtilen taksonlar yer almaktadır.

Çizelge 2.1. Yedigöller Milli Parkı bitki varlığı.

A-PTERIDOPHYTA

Familya	Bitki türü
1-ASPIDIACEAE	- Dryopteris caucasica Fraser - Jenkins et Corlay. İlarıslan 18.
	- D. filix - mas (L.) Schott, Akman 10240
	- Polystichum aculeatum (L.) Roth. İlarıslan 183
	- P. setiferum (Fosk.) Woynar, İlarıslan 17
2-ASPLENIACEAE	- Asplenium onopteris L. İlarıslan 182
	- A. trichomanes L. İlarıslan 215
	- Phyllitis scolopendrium (L.) Newm. İlarıslan 108
3- Equisetaceae	- Equisetum telmateia Ehrh. İlarıslan 248 Det. T. Ekim
4- HYPOLEPIDACEAE	- Pteridium aquilinum (L.) Kuhn. İlarıslan 67
5- POLYPODIACEAE	- Polypodium vulgare L. subsp. vulgare , İlarıslan 213,253

B- SPERMATOPHYTA

a-GYMNOSPERMAE

Familya	Bitki türü
6- PINACEAE	- Abies nordmanniana (Stev.) Spach. subsp. bornmulleriana (Mattf.) Coode. ex Cullen İlarıslan 105
	- Pinus nigra Arnold subsp. pallasiana (Lamb.) Holumboe İlarıslan 103
	- P. sylvestris L. İlarıslan 104
7-TAXACEAE	- Taxus baccata L. İlarıslan 130

b- ANGIOSPERMAE

8- ACERACEAE	- Acer platanoides L. İlarıslan 14
	- A. trautvetteri Medw. İlarıslan. Gözlem.
9- ANACARDIACEAE	- Rhus coriaria L. İlarıslan 224
10-APIACEA(UMBELLIFERAE)	- Angelica sylvestris L. var. sylvestris , İlarıslan 194, Det. H. Peşmen
	- Anthriscus nemorosa (Bieb.) Sprengel İlarıslan 133
	- Astrantia maxima Pallas var. haradjianii (Grintz.) Rech. İlarıslan 137
	- Caucalis platycarpus L. İlarıslan 134
	- Eryngium giganteum Bieb. İlarıslan 199
	- Ferulago platycarpa Boiss. et Bal. Akman 10325
	- Heracleum platytaenium Boiss., İlarıslan 200
10-APIACEAE (UMBELLIFERAE)	- Laser trilobum (L.) Borkh. İlarıslan 136,198
	- Oenanthe pimpinelloides L. İlarıslan 197, Det. H. Peşmen
	- Sanicula europea L. İlarıslan 134
	- Torilis japonica (Houtt.) DC. İlarıslan 196, Det.

	H. Peşmen
11.AQUIFOLIACEAE	- İlex colchica Poj. İlarşlan 15

Çizelge 2.2. (devam) Yedigöller Milli Parkı bitki varlığı.

12.ARALIACEAE	- Hedera helix L. İlarşlan 225
13.ARISTOLOCHIACEAE	- Aristolochia pontica Lam. Akman 9878
14.ASCLEPIADACEAE	- Vincetoxicum hirundinaria Medicus subsp. hirundinaria İlarşlan 16
15.ASTERACEAE (COMPOSITAE)	- Anthemis tinctoria L. var. pallida DC. İlarşlan 174,175
	- A. triumfetti (L.) All. İlarşlan 177, 178, Det. O. Ketenoglu
	- Centaurea iberica Trev. ex Sprengel. İlarşlan 204
	- Cicerbita variabilis (Bornm.) Bornm. Akman 9959
	- Cirsium arvense (L.) Scop.subsp. vestitum (Wimmer. et Grab) Petrak İlarşlan 252
	- C.vulgare (Savi) Ten İlarşlan 201, Det. T. Ekim
	- Conyza canadensis (L.) Cronquist İlarşlan 203
	- Doronicum orientale Hoffm. İlarşlan 40
15.ASTERACEAE (COMPOSITAE)	- Eupatorium cannabinum L. İlarşlan 185
	- Hieracium medianiforme (Litw. ex Zahn.) Juxip İlarşlan 37
	- H. vagum Jordan A. Baytop 18660
	- Inula vulgaris (Lam.) Travan İlarşlan 253, Det T. Ekim
	- Lapsana communis L. subsp. intermedia (Bieb.) Hayek İlarşlan 41
	- Logfia arvensis (L.) Holub. İlarşlan 206
	- Mycelis muralis (L.) Dum. D. 37694
	- Petasites hybridus (L.) Gaertner İlarşlan 38,164
	- Scariola viminea (L.) F.W. Schmidt. İlarşlan 205
	- Solidago virgaurea L. subsp. virgaurea İlarşlan 202
	- Steptorhamphus tuberosus (Jacq.) Grassh. İlarşlan 39
15.ASTERACEAE (COMPOSITAE)	- Tanacetum poterifolium (Ledeb.) Grierson İlarşlan 176
	- Taraxacum officinale Weber İlarşlan 141
	- Tripleurospermum tenuifolium (Kit.) Freyn. İlarşlan 181, Det. T. Ekim
	- Tussilago farfara L. İlarşlan 150
	- Xanthium strumarium L. subsp. strumarium İlarşlan 207

--	--

Çizelge 2.3. (devam) Yedigöller Milli Parkı bitki varlığı.

16. BETULACEAE	- Alnus glutinosa (L.) Gaerth İlarıslan 249 - Carpinus betulus L. İlarıslan 20 - Coryllus avellana L. İlarıslan 250
17- BORAGINACEAE	- Myosotis lithospermifolia (Willd.) Han İlarıslan 168 - Trachystemon orientalis (L.) G, Don. İlarıslan
18-BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)	- Alliaria petiolata (Bieb.) Cav. et Brande, İlarıslan 49 - Alyssum murale Waldst. et Kit var. murale İlarıslan 53 - Arabis caucasica Willd. subsp. caucasica İlarıslan 50 - Barbarea trichopoda Hausskn. ex Bornm İlarıslan 52 - Cardamine bulbifera (L.) Crantz. İlarıslan 48 - C. impatiens L. var. pectinata (Pallas.) Trautv. İlarıslan 51
19- CAMPANULACEAE	- Campanula glomerata L. subsp. hispida (Witasek.) Hayek İlarıslan 208 - C. lyrata Lam. subsp. lyrata . İlarıslan 166 - C. persicifolia L. İlarıslan 180,191 - C. rapunculoides L. subsp. cordifolia (C. Koch.) Damboldt., İlarıslan 167 - C. rapunculoides L. subsp. rapunculoides İlarıslan 209
20. CAPRIFOLIACEAE	- Sambucus ebulus L. İlarıslan 140,211 - S. nigra L. İlarıslan 140,211 - S. nigra L. İlarıslan 22,23
21. CARYOPHYLLACEAE	- Dianthus calocephalus Boiss., İlarıslan 27 - D. kastembeluensis Freyn. et Sint., İlarıslan 221. Det. T. Ekim - Minuartia hirsuta (Bieb.) Hand. - Mazz. subsp. falcata (Gris.) Mattf. İlarıslan. 30 - Moehringia trinervia (L.) Clairv. İlarıslan 25 - Petrorhagia saxifraga (L.) Link İlarıslan 28 - Saponaria glutinosa Bieb., İlarıslan 24 - Silene compacta Fischer., İlarıslan 26 - S. dichotoma Ehrh., subsp. sibthorpiana (Reichb.) Rech., taslan 29 - S. italica (L.) Pers., İlarıslan 31 - S. vulgaris (Moench.) Garcke. var. vulgaris İlarıslan 32
22.CELASTRACEAE	- Euonymus latifolius (L.) Miller subsp. latifolius İlarıslan 33
23.CHENOPODIACEAE	- Beta intermedia Bunge İlarıslan 107
24.CISTACEAE	- Cistus creticus L., ilarıslan 34

25.CONVOLVULACEAE	- Calystegia sylvatica (Kit.) Grisch., İlarşlan 35
	- Convolvulus cantabrica L. İlarşlan 36
26.CORNACEAE	- Cornus mas L. İlarşlan 44,152

Çizelge 2.4. (devam) Yedigöller Milli Parkı bitki varlığı.

27.CRASSULACEAE	- Sedum album L. ilarslan 45 - S. pallidum Bieb. var. bithynicum (Boiss.) Chamberlain., İlarşlan 47 - S. telephium L. subsp. maximum (L.) Krock., ilarslan 219 Det. M.Vural.
28.CYPERACEAE	- Carex pendula Huds. ilarslan 232
29.DATISCACEAE	- Datisca cannabia L. ilarslan, 223
30.DIOSCORACEAE	- Tamus communis L. Akman 10007
31.DIPSACACEAE	Scabiosa columbaria L. subsp. ochroleuca (L.) Celak. var. ochroleuca (L.) Coulter, ilarslan 54,189
32.ERICACEAE	- Arbutus unedo L. Akman 10013 - Erica arborea L. ilarslan 56 - Monotropa hypopithys L., İlarşlan 97 - Rhododendron ponticum L. subsp. ponticum İlarşlan 188 - Vaccinium arctostaphylos L. İlarşlan 57
33. EUPHORBIACEAE	- Euphorbia amygdaloides L. ilarslan 58 - E. stricta L. Akman 10027
34. FABACEAE (LEGUMINOSAE)	- Anthyllis vulneraria L. subsp. boissicri (Gag.) Bornm. İlarşlan 89 - Argyrolobium biebersteinii Ball., ilarslan 153 Det. T. Ekim - Astragalus glycyphyllos L. subsp. glycyphylloides İlarşlan 163 Det. T. Ekim. - Chamaecytisus hirsutus (L.) Link ilarslan 84 - Coronilla varia L. subsp. varia ilarslan 77 - Dorycnium graecum (L.) Ser ilarslan 80 - D. pentaphyllum Scop, subsp. anaticum (Boiss.) Gams Akman 10147 - Galega officinalis L. ilarslan 85 - Genista lydia Boiss., var. lydia ilarslan 90,91. - Lathyrus aphaca L. var. biflorus Post, ilarslan 86
34. FABACEAE (LEGUMINOSAE)	- L. aureus (Stev.) Brandza ilarslan 81 - L. laxiflorus (Desf.) O. Kuntze. subsp. laxiflorus ilarslan 161, 162 - L undulatus Boiss., İlarşlan 160 - Lotus corniculatus L. var. tenuifolius L. İlarşlan 159 - Melilotus officinalis (L.) Desr. ilarslan 78 - Trifolium arvense L. var. arvense İlarşlan 82,217 - T. campestre Schreb. ilarslan 88 - T. hybridum L. var. hybridum ilarslan 156

	- T. medium L. var. medium ilarslan 83
	- T. pannonicum Jacq. subsp. elongatum (Willd) Zoh. ilarslan 154-155
	- T. pratense L. var. pratense ilarslan 218

Çizelge 2.5. (devam) Yedigöller Milli Parkı bitki varlığı.

34. FABACEAE (LEGUMINOSAE)	- T. repens L. var. repens ilarslan 79 - T. resupinatum Boiss., et Hoh. var. resupinatum ilarslan 87 Det. T. EKİM - T. rytidosemium Boiss. et Hoh. var. rytidosemium ilarslan 157 Det. T. Ekim. - Vicia crocea (Desf.) B. Fedtsch. D. 37715 - V. grandiflora Scop. var. grandiflora ilarslan 153
35. FAGACEAE	- Fagus orientalis L. ilarslan 61 - Quercus dschorochensis, Kotschy ilarslan 59, 60, Det. F. Yaltırık
36. GENTIANACEAE	- Gentiana asclepiadea L. ilarslan 62
37. GERANIACEAE	- Geranium purpureum Vill. ilarslan 64 - G. pyrenaicum Burm. fil. Akman 10032 - G. robertianum L. ilarslan 63
38. HYPERICACEAE (GUTTIFERAE)	- Hypericum androsaemum L. ilarslan 66, 186, 243 - H. montbretii Spach. ilarslan 65
39. IRIDACEAE	- Crocus ancyrensis Maw. ilarslan 151 - C. speciosus M.B. ilarslan 68
40. JUGLANDACEAE	- Juglans regia L. ilarslan 251
41. JUNCACEAE	- Juncus effusus L. ilarslan 233
42. LAMIACEAE (LABIATAE)	- Prunella laciniata (L.) L., ilarslan 75 - Calamintha grandiflora Moench Akman 10079 - Clinopodium vulgare L. subsp. arundanum (Boiss.) Newmann., ilarslan 70 - Lamium gargaricum L. subsp. laevigatum Arcangeli ilarslan 74 - L. maculatum L. var. maculatum ilarslan 69 - Lycopus europaeus L. ilarslan 239 - Mentha pulegium L. ilarslan 240 - Phlomis russeliana (Sints) Lagascae ex Bentham ilarslan 71 - Salvia forskahlei L., ilarslan 76, 241 - S. glutinosa L., ilarslan 73, 242 - Stachys cretica L., ilarslan 238 - S. iberica M. Bieb. ilarslan 72 - Teucrium chamaedrys L. internm. subsp. syspirense (C. Koch.) Rech. fil. x chamaedrys. ilarslan 236 Det. T. Ekim

--	--

Çizelge 2.6. (devam) Yedigöller Milli Parkı bitki varlığı.

43. LILIACEAE	- Allium jubatum Macbride İlarıslan 93, 94, Det. M. Koyuncu
	- A.stamineum Boiss., İlarıslan 195 Det. M. Koyuncu
	- Colchicum bowlesianum Burt., İlarıslan 92 Det. T. Baytop
	- Lilium martagon L. İlarıslan 220
	- Muscari racemosum (L.) Mili. İlarıslan 95
	- Ornithogalum oligophyllum Clarke., İlarıslan 184
	- Ruscus hypoglossum L. İlarıslan 148
44. LORANTHACEAE	- Viscum album L. İlarıslan 169
45. MALVACEAE	- Alcea pallida Walldt. et Kit. İlarıslan 96
46. OLEACEAE	- Jasminum fruticans L. İlarıslan 98
47. ONAGRACEAE	- Circaea luteopiana L. İlarıslan 222
	- Epilobium angustifolium L. İlarıslan 99
	- E. lanceolatu Seb. et Mauri., Akman 10195
	- E. montanum L., Akman 10200
48. OROBANCHACEAE	- Orobancha rubens Wallr. İlarıslan 100
49. ORCHIDACEAE	- Cephalanthera rubra (L.) Rich, İlarıslan 101
	- Dactylorhiza romana S. et M. İlarıslan 172 A Det. E. Sezik
	- Orchis palustris Fork, İlarıslan 172 B Det. E. Sezik
49. ORCHIDACEAE	- O. pinetorum Boiss., İlarıslan 171, Det. E. Sezik
50. PAPAVERACEAE	- Chelidonium majus L. İlarıslan 102
	- Corydalis caucasica DC. İlarıslan 147
	- Papaver lacerum Popov, İlarıslan 179, Det. T. Ekim.
51. PLANTAGINACEAE	- Plantago major L. İlarıslan 106,187
52. POACEAE (GRAMINEAE)	- Briza media L. İlarıslan 10. Det. J. Edmondson
	- Bromus sterilis L. İlarıslan 2. Det. J. Edmondson
	- Dactylis glomerata L. İlarıslan 4, Det. J. Edmondson
	- Festuca drymeja Mert. et Koch, İlarıslan 7, Det. J. Edmondson
	- F. ovina L. İlarıslan 12
52. POACEAE (GRAMINEAE)	- F. pratensis Huds., İlarıslan 9, J. Edmondson
	- Hordelymus europaeus (L.) Harz. İlarıslan 5, Det. J. Edmondson
	- Lolium rigidum Gaud., İlarıslan 6, Det. J. Edmondson
	- Phleum montanum C. Kock., J. Edmondson
	- Poa bulbosa L. f. vivipara Koel., İlarıslan 11
	- P. nemoralis L. İlarıslan 8 Det. M. Doğan
	- Potamogeton berchtoldi Fieb., İlarıslan 212
53. POTAMOGETONACEAE	- Potamogeton berchtoldi Fieb., İlarıslan 212
54. PRIMULACEAE	- Cyclamen coum Mill. var. coum İlarıslan 144
	- Lysimachia verticillaris Sprengel., İlarıslan

	110,190
	- Primula vulgaris L. subsp. vulgaris ilarslan 109
55. RANUNCULACEAE	- Clematis vitalba L., ilarslan 226,227
	- Helleborus orientalis L. ilarslan 111
	- Ranunculus brutius Ten., ilarslan 170

Çizelge 2.7. (devam) Yedigöller Milli Parkı bitki varlığı.

56. RESEDACEAE	- Reseda lutea L., ilarslan Gözlem
57. ROSACEAE	- Crataegus pentagyna Waldst. et Kit., ilarslan 120 Det. Browicz.
	- Fragaria vesca L., ilarslan 114
	- Laurocerasus officinalis Roemer ilarslan 115 Det. Browicz
	- Malus sylvestris Miller subsp. orientalis (A. Uglitzkich.) Browicz. var. orientalis , ilarslan 122
	- Mespilus germanica L. ilarslan 121
	- Pyrus elaeagnifolia Pallas, subsp. elaeagnifolia ilarslan 122 Det. Browicz.
	- Rosa canina L. ilarslan 244
	- Rubus canescens DC. var. glabratus (Godron) Davis et Meikle. ilarslan 246.
	- R. discolor W. et N. ilarslan 116
	- R. hirtus Waldst. ex Kit. ilarslan 245
58. RUBIACEAE	- Sanguisorba minor Scop, subsp. muricata (Spach.) Briq. ilarslan 123
	- Sorbus kusnetzovii Zinserl., ilarslan 113
	- Asperula involucrata Wahlenb. ilarslan 234
	- A. odorata L. ilarslan 123
	- A. taurina L. ilarslan 124
59. SALICACEAE	- Galium rotundifolium Hub. - Mor. Akman 10269
	- G. verum L. ilarslan 142
60. SANTALACEAE	- Thesium ramosum Bunge., ilarslan 169
61. SAXIFRAGACEAE	- Saxifraga cymbalaria L. var. cymbalaria ilarslan 125
	- S. rotundifolia L. ilarslan 126
62. SCROPHULARIACEAE	- Digitalis ferruginea L. subsp. ferruginea , ilarslan 229
	- Linaria genistifolia (L.) Mili, subsp. genistifolia ilarslan 237
	- Veronica anagallis - aquatica L. ilarslan 230
	- Melampyrum arvense L. var. arvense ilarslan 129,228
	- Verbascum eriocarpum (Freyn. et. Sint.) Bornm. ilarslan 193
	- V. chamaedrys L. ilarslan 128
63. SOLANACEAE	- Atropa belladonna Linn. ilarslan 127
64. THYMELACEAE	- Solanum dulcamara L., ilarslan 247
	- Daphne pontica L. ilarslan 131
65. TILIACEAE	- Tilia rubra DC., subsp. caucasica (Rupr.) V. Engler. ilarslan 173
66. ULMACEAE	- Ulmus campestris L. ilarslan 132 Det. Browicz.

67.URTICACEAE	- Urtica dioica L. ilarıslan Gözlem
68.VALERIANACEAE	- Valeriana alliariifolia Adams, ilarıslan 138,235
69.VERBENACEAE	- Verbena officinalis L. ilarıslan 231
70.VIOLACEAE	- Viola sieheana Becker, ilarıslan 139,149.

Davis'in grid sistemine göre tamamı A3 karesi içinde kalan Milli park'ta endemik olarak belirtilen türler ülkemiz için endemik türlerdir. Batı Karadeniz bölgesi için endemik türler *Barbarea trichopoda* Hausskn. Ex. Bornm, *Lathyrus undalatus* Boiss, *Hieracium medianiforme* (Litw. Ex Zahn.) Juxip., Karadeniz Bölgesi için endemikler ise *Petrorhagia saxifraga* (L.) Link., *Cardamine bulbifera* (L.) Crantz.'dır.

Fauna

Yedigöller Milli Parkını kapsayan Yedigöller Yaban Hayatı Geliştirme Sahası Yönetim Planında 15 memeli türü, 114 kuş türü, 4 sürüngenler ve iki yaşamlılar ve 6 balık türü tespit edilmiştir. Tespit Edilen memeli türleri çizelge 2.2.'de, tespit edilen kuş türleri 2.3'te, sürüngen ve iki yaşamlılar çizelge 2.4.'te ve balık türleri ise çizelge 2.5.'te yer almaktadır (YMPUDGP, 2016).

Çizelge 2.8. Memeli türleri.

Latince Adı	Türkçe Adı
<i>Cervus elaphus</i>	Kızıl geyik
<i>Capreolus capreolus</i>	Karaca
<i>Sus scrofa</i>	Yaban Domuzu
<i>Felis lynx</i>	Vaşak
<i>Felis sylvestris</i>	Yabani kedi
<i>Ursus arctos</i>	Boz Ayı
<i>Martes foina</i>	Kaya Sansarı
<i>Mustela nivalis</i>	Gelincik
<i>Sciurus anomalus</i>	Sincap
<i>Lepus europaeus</i>	Yabani Tavşan
<i>Canis lupus</i>	Kurt
<i>Canis aureus</i>	Çakal
<i>Vulpes vulpes</i>	Tilki
<i>Meles meles</i>	Porsuk
<i>Erinaceus concolor</i>	Kirpi

Çizelge 2.9. Kuş türleri.

Latince Adı	Türkçe Adı
<i>Anthus sp.</i>	İncir kuşu
<i>Ardea cinerea</i>	Gri balıkçıl
<i>Egretta garzetta</i>	Küçük akbalıkçıl
<i>Athene noctua</i>	Kukumav
<i>Buteo buteo</i>	Şahin
<i>Aquila chrysaetos</i>	Kaya kartalı
<i>Carduelis Carduelis</i>	Saka (İskete)
<i>Carduelis chloris</i>	Florya
<i>Ciconia ciconia</i>	Leylek
<i>Columba livia</i>	Kaya Güvercini
<i>Columba palumbus</i>	Tahtalı
<i>Corvus corax</i>	Kuzgun
<i>Corvus corone</i>	Leş Kargası
<i>Corvus frugilecus</i>	Ekin kargası
<i>Cuculus canorus</i>	Guguk Kuşu
<i>Delichon urbica</i>	Ev Kırangıcı
<i>Dendrocopos sp.</i>	Ağaçkakan
<i>Erithacus rubecula</i>	Kızılgerdan
<i>Falco tinninculus</i>	Kerkenez
<i>Fringilla coelebs</i>	İspinoz
<i>Fringilla montifringilla</i>	Dağ İspinozu
<i>Garullus glandarius</i>	Alakarga
<i>Hirunda rustica</i>	Kırangıç
<i>Lanius collurio</i>	Kızıl Sırtlı Örümcekkuşu
<i>Motacilla alba</i>	Ak Kuyruksallayan
<i>Motacilla cinerea</i>	Dağ Kuyruksallayanı
<i>Motacilla flava</i>	Sarı Kuyruksallayan
<i>Oenanthe oenanthe</i>	Kuyrukkakan
<i>Parus ater</i>	Çam Baştankarası
<i>Parus cyaneus</i>	Mavi Baştankara
<i>Parus major</i>	Büyük Baştankara
<i>Parus palustris</i>	Kayın Baştankarası
<i>Passer domesticus</i>	Serçe
<i>Saxicola turquata</i>	Taşkuşu
<i>Scolopax rusticola</i>	Çulluk
<i>Sitta europaea</i>	Sıvacı
<i>Streptopelia decaocto</i>	Kumru
<i>Streptopelia turtur</i>	Üveyik
<i>Strix aluco</i>	Alaca Baykuş
<i>Sylvia atricapilla</i>	Karabaşlı ötleğen
<i>Sylvia sp.</i>	Ötleğen
<i>Troglodytes troglodytes</i>	Çitkuşu
<i>Certhia sp.</i>	Tırmaşık
<i>Turdus merula</i>	Karatavuk

<i>Upupa epops</i>	İbibik
--------------------	--------

Çizelge 2.10. Sürüngen ve iki yaşamlılar.

Latince Adı	Türkçe Adı
<i>Testuda graeca</i>	Yaygın tosbağa
<i>Lacerta sp.</i>	
<i>Coluber sp.</i>	
<i>Vipera ammodytes</i>	Boynuzlu engerek
<i>Natrix natrix</i>	Yarısucul yılan

Çizelge 2.11. Balık türleri.

Latince Adı	Türkçe Adı
<i>Salmo trutta macrostigma</i>	Kırmızı benekli alabalık, Dağ alası, Dere alası, Mercan Alası
<i>Oncohynchus mykiss</i>	Gökkuşluğu Alabalığı
<i>Salmo trutta abanticus</i>	Abant Alası, Abant alabalığı
<i>Tinca tinca</i>	Kadife
<i>Barbus plebejus</i>	Bıyıklı Balık
<i>Atherina boyeri</i>	Gümüş Balığı

2.1.2.7. İklim Özellikleri

Yedigöller Milli Parkının dar bir alanında Karadeniz iklim görülmektedir. Karadeniz ikliminde her mevsim yağışlı ve kışlar ılıktır. İklim tipine bağlı olarak karışık ve iğne yapraklı ormanlar görülmektedir. Geriye kalan alan içerisinde ise karasal iklim hâkimdir. Bu iklim türünde; yazlar sıcak, kurak kışlar ise soğuk, yağışlıdır. Karadeniz iklimine göre yağışlı gün sayısı daha azdır. Karasal iklim tipine bağlı olarak milli parkın geniş kısmında bozkır bitki örtüsü hâkimdir.

Milli Park alanına en yakın meteoroloji istasyonu Bolu Meteoroloji istasyonu olup, çalışmada bu istasyonun 1991-2020 yılları arasında kaydedilen 29 yıllık verileri değerlendirilmiştir. Söz konusu yıllara ait gözlemlerden elde edilen sonuçlar aşağıda görülen çizelge 2.6., 2.7. ve 2.8. de sunulmuştur (Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 2022).

Çizelge 2.12. İklim verileri.

BOLU	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Ortalama Sıcaklık (°C)	1.1	2.5	5.4	9.9	14.5	17.9	20.5	20.7	16.6	12.2	6.9	2.9	10.9
Ortalama maksimum Sıcaklık (°C)	5.8	8.1	11.8	17.1	21.9	25.3	28.2	28.7	25.0	19.7	13.5	7.6	17.7
Ortalama minimum Sıcaklık (°C)	-2.4	-1.6	0.6	4.2	8.5	11.7	13.9	14.2	10.7	7.3	2.4	-0.6	5.7

Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	1.7	2.7	3.8	5.2	6.4	7.5	8.4	8.1	6.2	4.1	3.0	1.7	4.9
Ortalama Yağışlı Gün	15.53	14.67	15.73	13.20	14.20	12.73	6.17	5.73	7.63	10.70	11.20	15.57	143.1
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	55.6	50.6	56.2	52.8	64.2	68.9	28.4	27.4	26.5	48.5	40.4	54.1	573.6

İstasyon verileri incelendiğinde, Bolu ilinde yıllık ortalama sıcaklığın 10,9 °C olduğu ve Ocak ayında ortalama sıcaklığın 1,1 °C'ye düştüğü, ağustos ayında ise 20,7 °C'ye yükseldiği görülmektedir. Yıllık sıcaklık farkı 19,6 °C'dir. Maksimum sıcaklık 39,8 °C'yle 2006 yılının ağustosunda kaydedilmiştir. Minimum sıcaklık ise, 1992 yılının aralık ayında -22,6 °C olarak ölçülmüştür.

Çizelge 2.13. Yağış verileri.

BOLU	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Ort.Top Yağış Mikt(mm)	32	55,7	44,2	45,6	50,5	47,2	33,1	27,6	24,5	45,5	48,5	60,5	542,4
Günlük En çok Yağış Mik.(mm)	32	24,4	45,9	38,5	35,2	57,5	35,0	50,8	48,6	29,6	33,3	48,4	57,5
En Yüksek Kar Örtü Kalınlığı. (cm)	32	62	64	30	41					6	27	48	64
Ort Karlı Gün Sayısı	32	14,7	11,1	5,7	0,7					0,1	2,9	8,5	43,7

Bolu ilinde yıllık ortalama oransal nem %72'dir. Yağışın en fazla olduğu ay 68,9 mm ile haziran ayıdır. Haziran ayını 64,2 ile mayıs ayı izlemiştir. Senelik ortalama yağış 573,6 mm'dir. Ortalama karlı gün sayısı 43,7'dir. Bolu meteoroloji istasyonunun kaydettiği 29 yıllık ölçüm değerlerine bakıldığında en yüksek kar örtüsü kalınlığı 64 cm olarak ölçülmüştür. Haziran - eylül aylarında kar bulunmamaktadır. Ortalama karlı gün sayısının en yüksek olduğu 14,7 gün ile şubat ayıdır.

Çizelge 2.14. Rüzgâr verileri.

BOLU	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Ortalama Rüzgâr Hızı (m/s)	1,3	1,4	1,5	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,2	1,1	1,2	1,4
En Hızlı Esen Rüzgârın Yönü	S	S	S	W	W	SW	W	NW	W	S	WSW	S	S
En Hızlı Esen Rüzgâr Hızı(m/s)	24,5	24,7	23,6	23,8	20,7	22,9	18	16	19,5	17,8	24	21,4	24,7
Ort. Fırtınalı Gün Say.	0,4	0,5	0,3	0,4	0,3	0,2	0	0	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2
Ort. Kuv. Rüz. Gün Say.	3,3	3,5	4,4	4,9	3,4	3	2,6	3	2,6	2,1	2,6	2,8	3,2

Bolu merkezinde hâkim rüzgâr yönü batı ile güneybatıdır. Kış ile ara mevsimlerde çok daha fazla kendini hissettiren rüzgârlar yaz mevsiminde azalır. Tablo 2.8.'de yer alan

rüzgâr verileri incelendiğinde ölçülen en hızlı rüzgârın 24,7 m/sn. hızla güney yönlü olduğu görülür. Ortalama rüzgâr hızı ise 1,4 m/sn.dir.

2.1.3. Alanın Sosyo- Kültürel Yapısı

2.1.3.1. Yerleşim ve Nüfus

Çalışma alanı olarak seçilen Yedigöller Milli Parkı Bolu İli Merkez İlçesinde yer almaktadır. Milli Parkta hiçbir yerleşim alanı yoktur. Milli Parkın yakın çevresinde kuzeybatısında Yaylatepe Köyü ve güneybatısında Künerli Yaylası ve Akçaağaç Yaylası ile güneydoğusunda Merkeşler Yaylası bulunmaktadır (YMPUDGP, 2016).

Bolu ilinin nüfus verileri çizelge 2.9.'da yer almaktadır.

Çizelge 2.15. Nüfus verileri.

İl	Toplam		İl ve ilçe merkezleri		Belde ve köyler		Yıllık nüfus artış hızı	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2020-2021	2021-2022
Bolu	320014	320824	234554	235709	85460	85115	16,4	2,5

2022 yılı itibari ile Bolu İlinin nüfusu 320.824'tür. 235.709 kişi il ve ilçe merkezlerinde yaşarken 85.115 kişi belde ve köylerde yaşamaktadır. Yıllık nüfus artış hızı ise 2,5'tur (TUİK, 2023). Milli Park içerisinde herhangi bir yerleşim yeri bulunmadığından herhangi bir nüfus verisi de bulunmamaktadır.

Bolu ili, ilçeleri ve köylerine ait cinsiyet verileri çizelge 2.10.'da yer almaktadır.

Çizelge 2.16. Cinsiyet verileri.

İl	Toplam			İl ve ilçe merkezleri			Belde ve köyler			Nüfus Yoğunluğu
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	
Bolu	320824	158704	162120	235709	116915	118794	85115	41789	43326	39

İl Nüfusunda kadın sayısı 162.120 erkek sayısı ise 158.704'tür. İl Nüfusunun %50,5'ini kadınlar oluştururken 49,5'ini de erkekler oluşturmaktadır. Belde ve köylerde 43.326 kadın 41 789 erkek yaşamaktadır. Nüfus yoğunluğu ise 39'dur (TUİK, 2023).

2.1.3.2. Tarihi ve Arkeolojik Değerler

Yedigöller Milli Parkı içinde Köyü Mevkii'nde Bolu Müze Müdürlüğü tarafından tespit edilen ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunca 02.12.1996 tarih ve 4960 sayılı kararı ile taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen eski Bizans Yerleşimine ait kalıntılar yer almaktadır (YMPUDGP, 2016).

2.1.3.3. Arazi ve Mülkiyet Durumu

Çalışma alanı olarak seçilen Yedigöller Milli Parkının tamamı devlet ormanı statüsündedir. Milli Park içerisinde herhangi bir özel mülkiyet bulunmamaktadır.

2.1.3.4. Turizm ve Rekreasyon

Yedigöller Milli Parkının eşsiz doğal güzelliği, ziyaretçilerine rekreasyonel olanaklar sağlaması, Ankara ve İstanbul gibi büyük şehirlerin etki alanında bulunması sebebiyle ziyaretçi yoğunluğu oldukça fazladır. Yedigöller Milli Parkı'nı yılda ortalama 200.000 kişi ziyaret etmektedir. Milli Park; konaklama (çadırli kamp ve bungalov), günübirlik kullanım, fauna gözlemi, fotoğraf çekimi ve doğa yürüyüşleri gibi rekreasyonel faaliyetlere olanak sağlamasından dolayı tercih edilmektedir. Yapılan rekreasyonel faaliyetlere göre ziyaretçi sayısı Haziran-Kasım ayları arasında daha fazladır. Milli parka gelen ziyaretçi sayısı özellikle Ekim ve Kasım aylarında artış göstermektedir. Bunun sebebi ise milli park içerisinde yer alan ağaçlarda renk değişiminin yaşanmasıdır.

Milli park doğal güzellikleri, manzara bütünlüğü ve kaynak değerleri sayesinde yerli ve yabancı turistlerin dikkatini çekmektedir.

Milli parkı ziyaret eden ziyaretçi sayıları çizelge 2.11.'de yer almaktadır.

Çizelge 2.17. Ziyaretçi sayısı.

Yıl	Otomobil	Minibüs	Midibüs	Otobüs	Toplam Kişi Sayısı
2016	39540	973	898	102	160255
2017	37865	1112	1103	63	160929
2018	50143	1630	1398	105	214554
2019	57643	1608	1513	101	239419
2020	58966	404	286	20	167392
2021	49388	1167	890	48	190079
2022	44710	1394	1196	15	185615
2023	12498	303	141	-	45850*

*2023 yılı haziran ayı itibari ile gelen ziyaretçi sayısı

Toplam kişi sayısı; otomobil 3, minibüs 15, midibüs 25 ve otobüs 45 kişi düşünölerek hesaplanmıştır.

Ziyaretçi sayılarında pandemide korunan alanların kapalı olmasına bağlı olarak 2020 yılında bir azalma söz konusudur. Ancak 2021 yılı ve sonrasında pandeminin etkisi ile insanların daha çok doğal ve orman alanlarını tercih etmesinden kaynaklı ziyaretçi sayıları tekrar artmaya başlamıştır. 2022 yılında ise ekonomik koşullardan dolayı ziyaretçi sayısında bir azalma olduğundan söz edilebilir.

2.2. YÖNTEM

Çalışmada ölkemizde statü verilip koruma altına alınan korunan sahalarından Bolu’da bulunan Yedigöller Milli Parkı örnek saha olarak seçilmiştir.

Çalışma alanı olarak Yedigöller Milli Parkının seçilmesinin nedenleri; Yedigöller Milli Parkının uzun yıllar önce milli park olarak ilan edilmesi, ölkede tanınan ve ziyaret edilen bir milli park olması, ziyaretçi sayısının fazla olması, alanın doğal yapısı, kaynak değerleri, peyzaj karakterleri, ekoturizm yapılan alanların olması, günöbirlik faaliyet açısından tercih edilmesi, alanın çalışmacı tarafından iyi tanınmasıdır. Ayrıca çalışma alanı olarak seçilen Yedigöller Milli Parkı daha önce birçok bilimsel çalışmaya konu edilmiştir ve edilmeye devam edilmektedir. Ancak yürütölen çalışmalar incelendiğinde rekreasyonel faaliyetler, ziyaretçi memnuniyetleri, kamp ve pikniğe dayalı rekreasyon güröltüsünün değerlendirilmesi, glamping turizmi gibi çalışmalar üzerine odaklanırken alanın ekoturizm faaliyetlerine yönelik çalışmalar yapılmamıştır. Bu yüzden de çalışma alanı olarak Yedigöller Milli Parkı seçilmiştir.

Milli Park; dinlenme, rekreasyon vb. gibi etkinliklere imkan sağlamaktadır ve coğrafi, doğal ve kültürel yapısıyla pek çok ekoturizm çalışmalarına da ev sahipliği yapmaktadır.

Bu çalışmanın amacı eşsiz doğal güzelliklere sahip olan Bolu İlinde bulunan Yedigöller Milli Parkının ekoturizm potansiyeli açısından değerlendirilmesi ve alana gelen ziyaretçilerin alanda gerçekteştirdikleri ya da gerçekteştirmek istedikleri ekoturizm faaliyetlerini saptamak ve öneriler geliştirmektir.

Bu çalışmanın hazırlanması dört aşamada yürütölmüştür. Bu çalışmanın birinci aşamasında konuyla ilgili bilgilerin bulunduğu dokümanlar sistematik şekilde taranmış

ve literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Ele alınan dokümanlara bakıldığı zaman; ilk olarak konuyla alakalı tezler ve makaleler yer almaktadır. Daha sonrasında ise kitaplar, araştırma raporları, incelemeler taranmıştır. Tek konu olarak ekoturizm üzerine çalışılan veya alan bazlı olarak ele aldığımız zaman Yedigöller Milli Parkı temelinde hazırlanmış olan monografiler ele alınmıştır.

İkinci aşamada ise, Milli Parkların tescili, ilanı, yönetimi, işletilmesi, korunması ve geliştirilmesi konusunda yetkili tek kurum olan Doğa Koruma ile Milli Parklar Genel Müdürlüğü ile bu Müdürlüğe bağlı İl Şube Müdürlüklerinden alan bazında veriler (Milli Park sınırı, ziyaretçi sayıları, alanla ilgili sayısal haritalar vb.) temin edilmiştir.

Üçüncü aşamada, Milli park yöneticileri, saha çalışanları ve milli parka ziyaretçi getiren tur operatörleri ile mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Yedigöller Milli Parkı olanakları ve ekoturizmin değerlendirilmesine yönelik mülakatlar gerçekleştirilmiş olup yarı yapılandırılmış mülakat tekniği uygulanmıştır. Mülakat yönteminin konu ile ilgili anketlerden elde edilemeyecek kapsamlı bilgiye ve veriye ulaşmasına olanak sağlaması ve görüşme esnasında katılımcıya ilave soru sorma olanağından dolayı avantajları bulunmaktadır (Altunışık vd, 2007). Bu mülakatlarda, Sezgin ve Gültekin (2022) tarafından ifade edilen sözlü görüşme yöntemi ve belirlenmiş olan süreden faydalanılarak korunan sahalarda ekoturizm çalışmaları başlığı altında yapılandırılmış 10 ila 15 dakika süren yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiş ve ulaşılan bilgiler özet hale getirilerek yorumlanmıştır. Yedigöller Milli Parkı yöneticileri ve ziyaretçi profili, ziyaretçilerin sayıca karşılığı, sahada gerçekleştirilen ekoturizm çalışmalarıyla sahada karşı karşıya kalınan problemler ile alakalı mülakatlar yürütülmüştür. Bunun dışında diğer görüşmelerse, bu bölgeye ziyaretçi gelmesini sağlayan tur şirketleri ve STK'lar ile gerçekleştirilmiştir. Tur şirketleriyle yürütülen görüşmelerde, ziyaretçilerin bölgeyi daha çok ne gibi amaçlar ile seçtikleri ve en fazla hangi dönemler arasında, hangi ekoturizm etkinliklerine katılım göstermek istediklerine ilişkin çeşitli bilgiler edinilmeye çalışılmıştır.

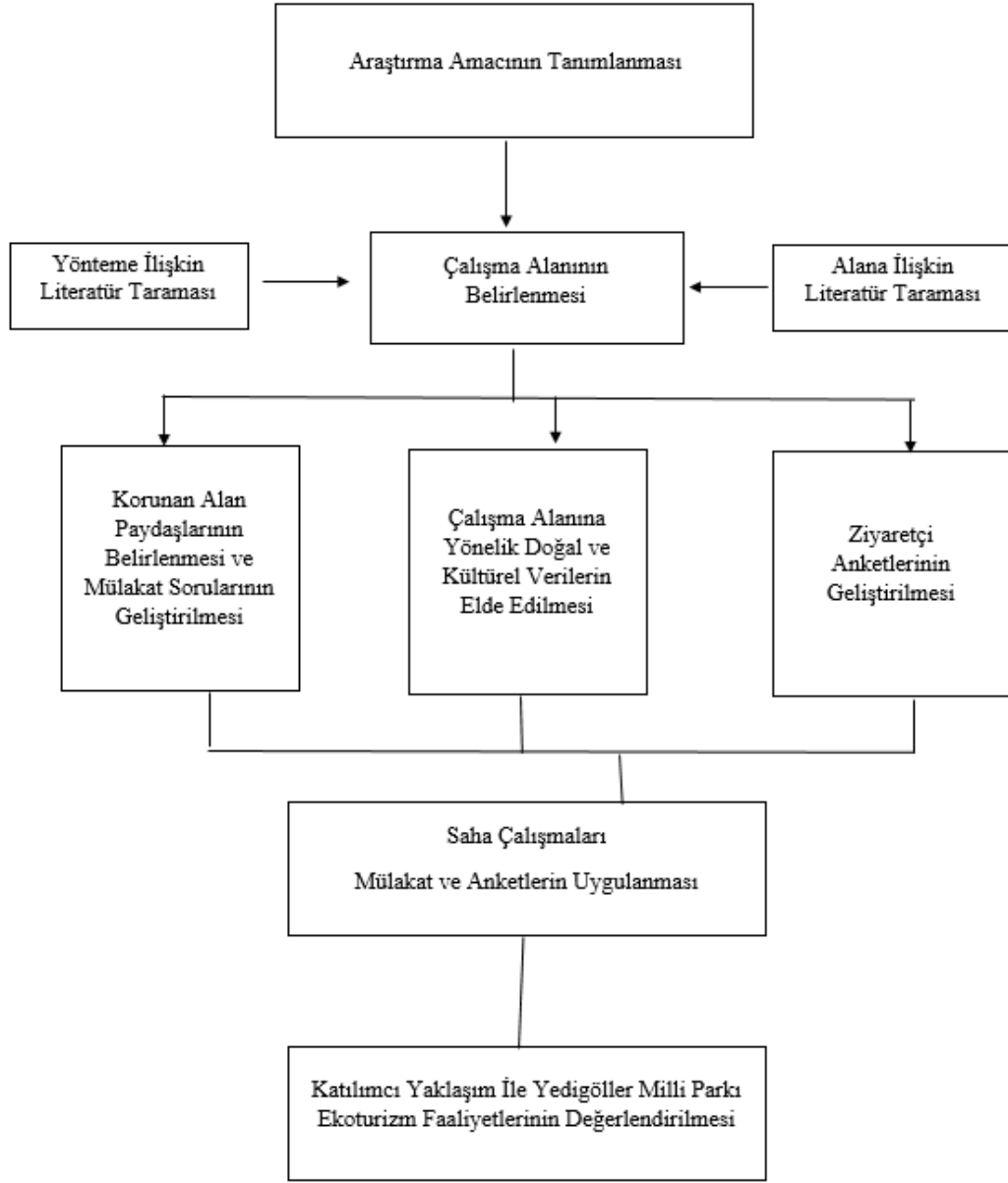
Dördüncü aşamada, Yedigöller Milli Parkına gelmiş olan ziyaretçilere ekoturizm etkinliklerinin değerlendirilmesine dair anket geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Bu anket uygulamasından önce Doğa Koruma ile Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nden bu bölgede faaliyet yürütülebilmesi adına gerekli tüm izinler alınmıştır. Anket çalışması sayesinde korunan sahayı ekoturizm etkinlikleri için tercih eden turist profili, ekoturizm etkinliklerinden hangileri için bu bölgeyi tercih ettikleri, ekoturizm hususunda

tecrübelerinin bulunup bulunmadığı, sahada başka görmek istedikleri ekoturizm çeşitlerinin isimleri, Yedigöller Milli Parkının bahsi geçen ekoturizm etkinlikleri ile imkânlarının incelenmesine dair yargılar incelenmiştir.

Araştırmada tercih edilen anketin hazırlanmasında Gültekin vd. (2013, 2014, 2015), Uzun vd. (2015), Gültekin ve Gültekin (2017), Gültekin vd. (2018), Karadağ vd. (2019a, 2019b), Girti ve Yerli (2021), tarafından yapılmış olan bilimsel nitelikteki araştırmalardan faydalanılmıştır. Yedigöller Milli Parkı kullanıcılarının korunan sahalarda ekoturizm etkinliklerini değerlendirmelerine ilişkin anket formu iki kısımdan meydana gelmektedir. Birinci kısımda çalışmaya katılım gösteren kişilerin demografik nitelikleri, ekoturizm ile alakalı bilgi seviyeleri, ekoturizm etkinliklerine katılım gösterme sıklıkları, etkinlik seçimleri, çalışma alanı olarak belirlediğimiz Bolu Yedigöller Milli Parkı'na dair sahip oldukları bilgiler gibi çeşitli sorular, çoktan seçmeli olarak yöneltilmiştir. Anketin diğer kısmındaysa 5'li likert ölçeğe başvurulmuş ve Yedigöller Milli Parkı'nın ekoturizm etkinlikleri ve imkânlarının değerlendirilmesine ilişkin sorular bulunmaktadır. Anket; 2021 senesi nisan ile kasım arası dönemde yüz yüze olacak şekilde uygulanmıştır.

Ulaşılan girdilerin analizinde IBM Statistics SPSS 22.0 paket programı tercih edilmiş ve betimleyici istatistik çözümlmeleri uygulanmıştır. Yüzde ile sıklık, ortalama analizleriyle elde edilen veriler yorumlanmaya çalışılmıştır.

Yöntem Akış Şeması

Şekil 2.1. Yöntem akış şeması.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Tez çalışması kapsamında 2020 ile 2021 yılları bahar, yaz ve sonbahar aylarında arazi çalışmaları yapılmıştır. Korunan sahalarda ekoturizm faaliyetlerinin belirlenmesi, ziyaretçi profilinin ortaya çıkarılması ve beklentilerinin saptanabilmesi amacı ile anket soruları geliştirilmiştir. Anket soruları geliştirilmeden önce alana ilişkin verileri elde etmek, anket sorularını geliştirdikten sonra ise anketin uygulanması amacı ile arazi çalışmaları yapılmıştır.

Milli park yöneticileri, saha çalışanları ve milli parka ziyaretçi getiren tur operatörleri ile mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Yedigöller Milli Parkı olanakları ve ekoturizmin değerlendirilmesine yönelik mülakatlar gerçekleştirilmiş olup yarı yapılandırılmış mülakat tekniği uygulanmıştır.

Çalışmanın bulgular bölümünde Yedigöller Milli Parkı ekoturizm olanakları, ziyaretçi anketlerinin istatistiki çözümlemesi ve mülakat sonuçlarına yer verilmektedir.

3.1. ÇALIŞMA ALANI EKOTURİZM OLANAKLARI

Çalışma alanı olarak seçilen Yedigöller Milli Parkına üç ulaşım yolundan ulaşım sağlanmaktadır. Ana ulaşım yolu olarak nitelendirilen ulaşım yolu Bolu Merkezden gelen yoldur. Diğer iki ulaşım yolu ise Mengen ve Yığılca üzerinden gelen yoldur. Ana ulaşım yolu (Bolu –Yedigöller) 42 km olup tamamı asfaltdır. Diğer ulaşım yollarının ise çoğunluğu asfalt olup yer yer stabilize de görölmektedir.

Bolu merkezden gelen ulaşım yolu üzerinden milli parka gelirken; milli parka ilk girişte Kapankaya seyir terası yer almaktadır. Seyir terasından alanın çoğu görölmekle birlikte Nazlıgöl, Büyükgöl ve Deringöl net olarak görölmektedir.

Görsel 3.1. Kapankaya seyir terası.

Kapankaya seyir terasından geçip milli parka yaklaşık 500 metre ilerlendiğinde Atmaca seyir terası yer almaktadır. Atmaca seyir terasından net olarak Büyükgöl görülmektedir.

Görsel 3.2. Atmaca seyir terası.

Bolu Yedigöller Milli Parkı ana ulaşım yolu üzerinden yaklaşık 4 km devam edildiğinde Bolu giriş kontrol noktası (HGS) bulunmaktadır.

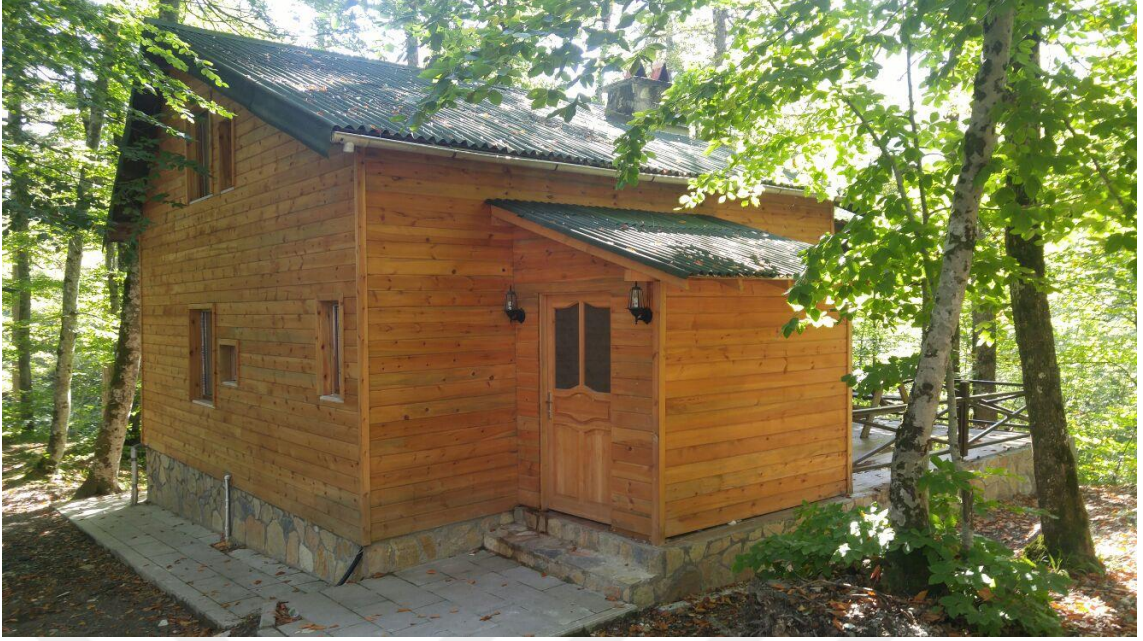
Görsel 3.1. Bolu giriş kontrol noktası (HGS).

Bolu giriş kontrol noktasından yaklaşık 500 metre ilerlendiğinde bekçi binası ve eski bolu giriş kontrol noktası yer almaktadır.

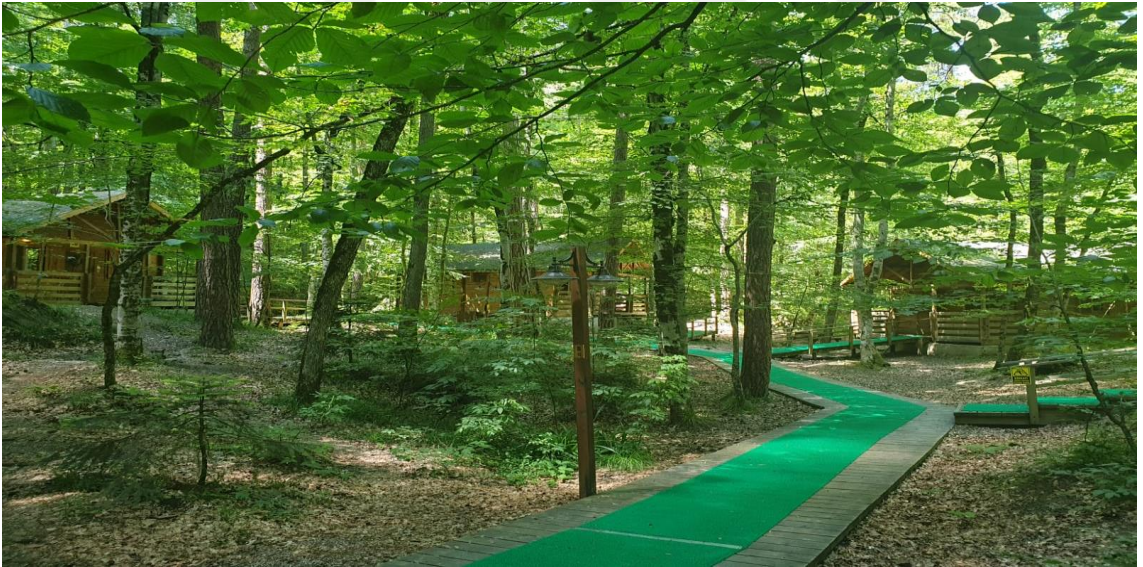
Görsel 3.4. Eski Bolu giriş kontrol noktası.

Eski Bolu giriş kontrol noktasının yer aldığı bölgede Sazlıgöl ve İncegöl yer almaktadır. Sazlıgölün kuzeyinde konaklama amacı ile kullanılan 7 adet bungalov yer almaktadır.

Görsel 3.2. Nazlıgöl Bungalov evleri.

Sazlıgölden aşağıya doğru küp taş yoldan yaklaşık 750 – 1000m ilerlendiğinde konaklama amacı ile kullanılan Pisagor bungalov evleri (7 adet) yer almaktadır.

Görsel 3.3. Pisagor Bungalov evleri.

Nazlıgölün kuzeydoğusu basit çadırlı kampçılık faaliyet alanı olarak kullanılmaktadır. Bu alanda hem çadırlı kampçıların kullanımı hem de güneybirlik ziyaretçilerin kullanımı için bir adet tuvalet bulunmaktadır.

Görsel 3.4. Nazlıgöl basit çadırlı kampçılık faaliyet alanı.

Nazlıgöl basit çadırlı kampçılık faaliyet alanından başlayan ve orman içine doğru ilerleyen bir patika bulunmaktadır. Bu patikadan devam edildiğinde şelaleye, dilek çeşmesine ve gülen kayalara ulaşılmaktadır.

Görsel 3.5. Dilek çeşmesi.

Patikadan devam edildiğinde Deringöl basit çadırlı kampçılık faaliyet alanına ve deringöle ulaşılmaktadır. Bu mevkii de; basit çadırlı kampçılık faaliyet alanı, güneybirlik

kullanım alanı, tuvalet, abdesthane, mescit, iskele ve otopark yer almaktadır. Bu mevki milli parkın en yoğun kullanım alanına sahip bölgesi olarak da düşünülebilir.

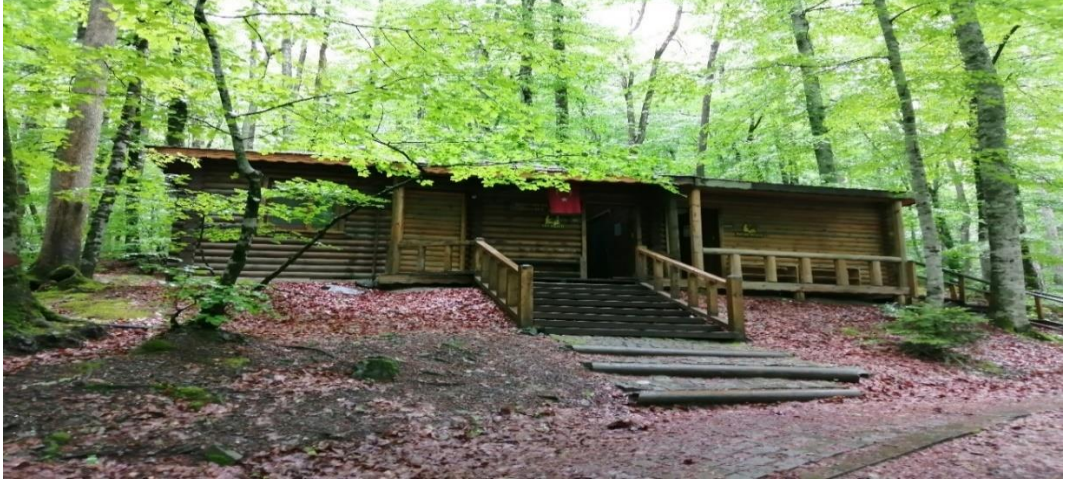
Görsel 3.6. Deringöl basit çadırılı kampçılık faaliyet alanı.

Görsel 3.7. Deringöl iskele.

Görsel 3.8. Deringöl WC.

Görsel 3.9. Mescit.

Deringöl'ün karşısına gelen alanda büyükgöl yer almaktadır. Büyükgöl ve Deringöl arasında günübirlik kullanım alanı, iskele ve bir adet büfe yer almaktadır. Bu alanda milli park içerisinde en yoğun kullanılan alanlardandır. Ayrıca büyük gölün kuzeyinde kır lokantası yer almaktadır.

Görsel 3.10. Büyüköl iskele.

Görsel 3.11. Büyüköl günöbirlik kullanım alanı.

Görsel 3.12. Büfe.

Görsel 3.16. Kır lokantası.

Seringölün doğusunda Yedigöller Milli Parkı İdare ve Ziyaretçi tanıtım merkezi ve idare ve bekçi binası yer almaktadır.

Görsel 3.13. İdare ve ziyaretçi tanıtım merkezi.

Görsel 3.14. İdare ve bekçi binası.

İdare ve ziyaretçi tanıtım merkezi önünde bulunan küp taş yoldan aşağıya doğru ilerlendiğinde Mengen giriş kontrol noktası yer almaktadır.

Görsel 3.15. Mengen giriş kontrol noktası.

Giriş kontrol noktasından Mengen piknik alanına doğru giderken ana aks üzerinde bekçi binası (eski şeflik) yer almaktadır.

Görsel 3.20. Bekçi evi (Eski Şeflik).

Seringölün kuzeyindeki alanda 7 adet bungalov yer almaktadır. Ayrıca bungalovlara ait otopark alanı da bulunmaktadır.

Görsel 3.21. Seringöl bungalov evleri.

3.2. ZİYARETÇİ ANKETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yedigöller Milli Parkı'nda gerçekleştirilen alan çalışmalarıyla senkronik şekilde korunmakta olan sahada anket çalışması yürütebilmek adına gerekli olan yasal izinlerin tamamı alınmıştır. Literatür araştırması ile arazi gözlemlerinin ardından çalışma çerçevesinde uygulanacak olan bir anket geliştirilmiş ve bu anket tam 396 katılımcıya uygulanmıştır. Çalışmanın bu kısmında, Yedigöller Milli Parkı'na gelmiş olan

ziyaretçilere uygulanmış olan Yedigöller Milli Parkı'nın ekoturizm etkinlikleri ile imkânlarının değerlendirilmesine dair anketten elde edilen sonuçları istatistiki açıdan açıklayabilmek gayesiyle SPSS Statistics programında yapılan analizlere değinilmiştir.

3.2.1. Sıklık ve Yüzde Analizleri

Ankete katılım gösteren ziyaretçilerin sosyodemografik niteliklerine dair sıklık ile yüzde değerleri aşağıdaki verilen Çizelge 3.1'de gösterilmiştir.

Çizelge 3.1'de ifade edildiği üzere ankete katılım gösterenlerin %45,4'lük kısmı kadınlardan ve %54,6'lık kısmı ise erkeklerden meydana gelmektedir. Çalışma yaş parametresinden ele alındığı zaman katılımcıların %6'lık kısmı 20 yaşından küçük, %32,6'lık kısmı 21 ila 35 yaş arasında, %32,1'lik kısmı 36 ila 45 yaş arasında, %16,2'lik kısmı 46 ila 55 yaş arasında, %6,6'lık kısmı 56 ila 65 yaş arasında ve son olarak %5'lik kısmı ise 66 yaşından büyüktür. Eğitim seviyesi bakımından ele alındığı zaman yapılmış olan değerlendirmede katılımcıların %6,6'lık kısım ilkökul mezunlarından, %1,3'lük kısmı ortaokul mezunlarından, %26,3'lük kısmı lise mezunlarından, %22,7'lik kısmı önlisans mezunlarından, %36,6'lık kısmı lisans mezunlarından, %6,6'sı ise lisansüstü mezunlarından oluşmaktadır. Medeni durum bakımından ele alındığı zaman %33,8'i bekârlardan, %66,2'si evlilerden oluşmaktadır. Aylık kazanç bakımından yapılmış olan değerlendirmede katılımcıların %10,4'lük kısmı 0 ile 3000 TL arasında, %22,2'lik kısmı 3001 ile 5000 TL arasında, %31,3'lük kısmı 5001 ile 10.000 TL arasında, %24,0'lük 10.001 – 15.000 TL aralığında, son olarak %12,1'lik kısmı da 15.001 TL üzerinde gelire sahiptir.

Çizelge 3.1. Katılımcıların sosyo-demografik nitelikleri.

Demografik Nitelikler		Sıklık	Yüzde
Yaş	20 yaş altı	30	7,6
	21-35	129	32,6
	36-45	127	32,1
	46-55	64	16,2
	56-65	26	6,6
	66 ve Üstü	20	5,1
	Toplam	396	100,0
Cinsiyet	Kadın	180	45,4
	Erkek	216	54,6
	Toplam	396	100,0
Eğitim Seviyesi	İlkokul	26	6,6
	Ortaokul	5	1,3
	Lise	104	26,3
	Önlisans	90	22,7
	Lisans	145	36,6

Çizelge 3.1. (devam) Katılımcıların sosyo-demografik nitelikleri.

	Lisansüstü	26	6,6
	Toplam	396	100,0
Medeni Hal	Bekâr	133	33,8
	Evli	263	66,2
	Toplam	396	100
Aylık Kazanç	0-3.000	41	10,4
	3.001-5.000	88	22,2
	5.001-10.000	124	31,3
	10.001-15.000	95	24,0
	15.001 ve üstü	48	12,1
	Toplam	396	100,0

Bu ankete katılım gösteren kişilerin araştırma sahamız olan Yedigöller Milli Parkını seçme sebepleri, ne sıklık ile burayı ziyarete geldikleri, ekoturizm faaliyet çeşidi, kişisel veya organizasyon şirketi aracılığıyla geldiği, hangi aylarda tercih edildiği ve son olarak gelen sıklık ile yüzde değerleri Çizelge 3.2’de gösterilmektedir.

Çizelge 3.2 ele alındığı zaman ankete katılım gösterenlerin %64,4’lük kısmının milli parkı manzara güzelliğinden dolayı, %60,1’lik kısmının doğal yapısından dolayı, %35,5’lik kısmının mevsimsel renklenmeden dolayı, %27,5’lik kısmının tabiat sevgisinden dolayı, %9,8’lik kısmının ekoturizm imkanlardan dolayı, %9,8’lik kısmının yeni yerler keşfetmek amacıyla, %7,1’lik kısmının kültürel değerlerden dolayı, %6,8’lik kısmının flora ile fauna çeşitliliğinden dolayı, %2,3’lük kısmının ise konaklama gereksinimi için seçtiği görülmektedir. Katılımcıların yaklaşık %48,2’lik kısmı milli parkı senede bir defa, yaklaşık %13,4’lük kısmının ise altı ayda bir defa ziyaret ettiği görülmüştür. En fazla tercih edilen ekoturizm etkinliği ise %64’lük bir oran ile piknik yapmak olmuştur. Bu faaliyetin ardından sırasıyla %54,3’lük oran ile doğa yürüyüşü, %22,7’lik oran ile fotoğrafçılık, %21,7’lik oran ile çadırli kamp, %10,1’lik oran ile bungalov konaklaması, %4’lük oran ile bitki gözlemi ve son olarak %3,8’lik oranla yaban yaşamı gözlemi gelmektedir. Katılımcıların %83,3’lük kısmı bu alana bireysel şekilde gelirken %16,7’lik kısım organizasyon şirketiyle geldiğini ifade etmektedir. Katılımcılar bu alanı %47,7’lik oran ile en fazla sonbahar aylarında seçmektedirler. Bunun yanında katılımcıların milli parkı %0,5’lik oranla en az kış aylarında seçtikleri görülmektedir. Katılımcıların %61,9’luk kısmı bu alan Bolu’dan gelirken; %10,9’luk kısım Ankara’dan ve son olarak %8,1’lik kısım ise Düzce’den gelmektedir. Milli parkta konaklama seçenekleri ele alındığı zaman en fazla %45,2’lik oran ile çadırli kamp, %28,0’lik oran ile bungalov, %13,9’luk oran ile diğer, %6,8’lik oran ile otel ve son olarak %6,1’lik oran ile akraba yanı tercih edildiği görülmektedir. Bahsi geçen

ankete katılım gösterenlerin %66,2'lık kısmının 1-5 kişi, %16,9'luk kısmının 6-10 kişi, %13,1'lik kısmının 16 kişi ve fazlası, %3,8'lik kısmının 11-15 kişi olarak bu alana geldiği görülmektedir.

Çizelge 3.2. Yedigöller Milli Parkının seçilme nedenleri, ne sıklıkla bölgeye gelindiği, seçilen ekoturizm etkinlikleri, hangi mevsimin seçildiği, hangi şehirlerden geldiği ile seçilen konaklama çeşitleri yargılarına ilişkin sıklık ile yüzde değerleri.

Yedigöller MP İle İlgili Bilgiler		Sıklık	Yüzde
Tercih Etme Sebepleri	Manzara Güzelliği	255	64,4
	Tabii Yapısı	238	60,1
	Fauna ile Flora Çeşitliliği	27	6,8
	Mevsimsel Renklenme	139	35,1
	Kültürel Değerler	28	7,1
	Konaklama Gereksinimi	9	2,3
	Tabiat Sevgisi	109	27,5
	Ekoturizm İmkânları	39	9,8
	Yeni Yerler Keşfetmek	39	9,8
	Diğer	4	1,0
Ne Sıklıkta Ziyaret Ettiği	Senede Bir Defa	191	48,2
	Altı Ayda Bir Defa	53	13,4
	Üç Ayda Bir Defa	35	8,8
	Ayda Bir Defa	13	3,3
	Haftada Bir Defa	6	1,5
	Diğer	98	24,7
	Toplam	396	100,0
Hangi Ekoturizm Faaliyeti İçin Tercih Ettiği	Piknik	255	64,4
	Doğa Yürüyüşü	215	54,3
	Çadırla Kamp	86	21,7
	Bungalov Konaklama	40	10,1
	Yaban Yaşamı Gözlem	15	3,8
	Bitki Gözlem	16	4,0
	Fotoğrafçılık	90	22,7
	Diğer	2	0,5
Organizasyon Şirketi ile Gelip Gelmediği	Evet	66	16,7
	Hayır	330	83,3
	Toplam	396	100,0
Hangi Mevsimde Tercih Edildiği	İlkbahar	20	5,1
	Yaz	185	46,7
	Sonbahar	189	47,7
	Kış	2	0,5
	Toplam	396	100,0
İl	Ankara	43	10,9
	Antalya	2	0,5
	Bolu	246	61,9
	Bursa	5	1,3
	Düzce	32	8,1

Çizelge 3.2. (devam) Yedigöller Milli Parkının seçilme nedenleri, ne sıklıkla bölgeye gelindiği, seçilen ekoturizm etkinlikleri, hangi mevsimin seçildiği, hangi şehirlerden gelindiği ile seçilen konaklama çeşitleri yargılarına ilişkin sıklık ile yüzde değerleri.

	Isparta	1	,3
	İstanbul	19	4,8
	İzmir	5	1,3
	İzmit	2	0,5
	Karabük	1	0,3
	Kastamonu	1	0,3
	Kayseri	4	1,0
	Kocaeli	2	0,5
	Kütahya	1	0,3
	Muğla	7	1,8
	Sakarya	6	1,5
	Samsun	3	0,8
	Sivas	1	0,3
	Şanlıurfa	1	0,3
	Tekirdağ	3	0,8
	Yozgat	4	1,0
	Zonguldak	7	1,8
	Toplam	396	100,0
Konaklama Tercihi	Çadır	179	45,2
	Bungalov	111	28,0
	Otel	27	6,8
	Akraba Yanı	24	6,1
	Diğer	55	13,9
	Toplam	396	100,0
Kaç Kişi Gelindiği	1-5	262	66,2
	6-10	67	16,9
	11-15	15	3,8
	16- üzeri	52	13,1
	Toplam	396	100,0

Ankete katılım gösterdiği ziyaretçilerin ekoturizm kavramının tanımını duyup duymadıkları, bu kavramdan ne anladıkları, öncesinde herhangi bir ekoturizm çalışmasına dahil olup olmadıkları, etkinlik çeşidi, ekoturizm amacıyla seçilen bölgelere ilişkin yüzde ile sıklık değerleri aşağıda verilen Çizelge 3.3'te ifade edilmektedir.

Bahsi geçen Çizelge 3.3 ele alındığı zaman ankete katılım gösterenlerin %68,5'lik kısmının ekoturizm kavramını bildiği, %31,5'lik kısmının ise bu kavramı bilmediği saptanmıştır. Kişilerin %70,5'lik kısmı ekoturizmi tabiat dostu bir turizm, %30,1'lik kısmı kültür ile tarih turizmi, %13,9'luk kısmı ekonomik turizm, %3,3'lük kısmı kırsal hayat turizmi, %15,2'lik kısmı herhangi bir düşüncesi bulunmadığını, %2,3'lük kısmı

ise diğer şeklinde anlatmaktadırlar. Katılımcıların %61,1'lik kısmı daha öncesinde ekoturizm etkinliğine katıldığını, %38,9'luk kısmıysa ise daha öncesinde hiçbir ekoturizm etkinliğine katılmadıklarını ifade etmişlerdir. En fazla seçilen ekoturizm etkinliği %48,2'lik oranla doğa yürüyüşleridir. En fazla seçilen öbür etkinlikler ise %31,1'lik oranla kampçılık, %23,2'lik oranla yayla turizmi ve %8,8'lik oranla bisiklet turizmidir. Çalışmaya katılanların en az tercih ettiği faaliyet %1,5'lik oranla av turizmi ile kuş gözlemciliğidir. Katılımcıların %46,5'lik kısmı senede bir defa ekoturizm etkinliği yapmaktadır. Bu oran karşısında katılımcıların %28,8'lik kısmı ise hiçbir zaman hiçbir ekoturizm etkinliğine katılmadığını ifade etmiştir. Ekoturizm etkinliklerinin en fazla yapıldığı alan %65,4'lük oranla ormanlar ve %51'lik oranla korunan alanlardır. Minimum ekoturizm faaliyetinin yapıldığı yer ise %3,8'lik oranla diğer alanlar (köy, orman, su kenarı dışında, korunan alan) gelir.

Çizelge 3.3. Ekoturizm kavramı, bu kavramdan neyin anlaşıldığı, ne sıklıkta yapıldığı ve hangi sahaların seçildiği yargılarına ilişkin sıklık ile yüzde tahlilleri

Ekoturizmle Alakalı Bilgiler		Sıklık	Yüzde
Ekoturizm Kavramı Biliniyor mu?	Evet	271	68,5
	Hayır	125	31,5
	Toplam	396	100
Ekoturizm Kavramından Neyin Anlaşıldığı	Tabiat Dostu Turizm	279	70,5
	Kültür ile Tarih Turizmi	119	30,1
	Ekonomik Turizm	55	13,9
	Kırsal Hayat Turizmi	13	3,3
	Fikrim Yok	60	15,2
	Diğer	9	2,3
Ekoturizm Etkinliğinde Yer Alınıp Alınmadığı Faaliyet Türüdür	Evet	242	61,1
	Hayır	154	38,9
	Toplam	396	100,0
	Doğa Yürüyüşü	191	48,2
	Kampçılık	122	31,1
	Yayla Turizmi	92	23,2
	Mağara Turizmi	7	1,8
	Kuş Gözlemciliği	6	1,5
	Bisiklet Turizmi	35	8,8
	Av Turizmi	6	1,5
	Glamping	15	3,8
	Çiftlik Turizmi	32	8,1
	Rafting Turizmi	9	2,3
	Botanik Turizmi	29	7,3
	Diğer	1	0,3
Ne Sıklıkta Faaliyet Yapıldığı	Yılda Bir Defa	184	46,5
	Altı Ayda Bir	51	12,9
	Üç Ayda Bir	27	6,8
	Ayda Bir Kez	15	3,8

Çizelge 3.3. (devam) Ekoturizm kavramı, bu kavramdan neyin anlaşıldığı, ne sıklıkta yapıldığı ve hangi sahalarda seçildiği yargılarına ilişkin sıklık ile yüzde tahlilleri

	Ayda İki Kez	2	0,5
	Haftada Bir Kez	3	0,8
	Hiçbir Zaman	114	28,8
	Toplam	396	100,0
Hangi Alanların Tercih Edildiği	Ormanlar	259	65,4
	Korunan Alanlar	203	51,0
	Köyler	125	31,3
	Su Kıyısı	111	27,8
	Diğer	15	3,8

3.2.2. Yedigöller Milli Parkının Ekoturizm Faaliyetleri ve Olanaklarının Ziyaretçi Bakış Açısı ile Değerlendirilmesi

Ankete katılım gösteren çalışma sahası olarak seçilen Yedigöller Milli Parkı ekoturizm etkinlikleri ile imkânlarının incelenmesine ilişkin hükümlerin ele alınması konusunda ortalama analizi uygulanmıştır. Bu hükümlerin standart sapmaları ile ortalama değerleri çizelge 3.4 altında ifade edilmektedir. Bu söylemlerin değerlendirilmesi konusunda 5’li likert ölçeğine başvurulmuştur.

“1:Kesinlikle katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4:Katılıyorum ve 5:Kesinlikle katılıyorum” yargıları kullanılarak katılımcıların Yedigöller Milli Parkının Ekoturizm Faaliyetleri Ve Olanaklarının Değerlendirilmesi saptanmaya çalışılmıştır.

Çalışmada verilen Çizelge 3.4 ele alındığı zaman, verilen yargıların standart sapma ile ortalama değerleri ışığında veriler yorumlandığı zaman; ziyaretçilerin tabiatla baş başa kalabilmek, tabii güzellikler, mevsimsel renklenme, manzara bütünlüğü, göller ile şelaleler gibi su kaynakları, ekoturizm açısından uygun bir saha olması, flora ile fauna çeşitliğinden dolayı bu milli parkı seçtikleri görülmektedir. Bu saha günübirlik ekoturizm etkinliklerinin yapılması dışında çadırli kamp amacıyla da yoğun ilgi görmektedir. Milli Parkın ekoturizm için uygun bir saha niteliği taşıdığı, sahada yapılan ekoturizm etkinliklerinin artırılabilceği ifade edilmektedir. Ankete katılım gösteren ziyaretçiler sahada yaşadıkları ekoturizm tecrübelerini yakın çevresi ya da tanıdıklarıyla da paylaşacaklarını ifade etmektedirler.

Ankete katılan katılımcılar milli parkın temiz ve bakımlı olduğu, yürüyüş ve diğer faaliyetler yapılırken alanın güvenli olduğu, milli parka ulaşmak için ana yol üzerindeki yönlendirme ve bilgilendirme tabelaları yeterli olduğu ancak milli parka ulaşımın zor olduğu ifade edilmektedir.

Milli Parka gelen ziyaretçiler alan içerisindeki yönlendirme, bilgilendirme ve uyarı tabelalarının, aydınlatma elemanlarının yeterli olduğunu ancak alanda bulunan WC'lerin ve dinlenme alanları içerisinde yer alan oturma birimlerinin yeterli olduğu konusunda kararsız kalmışlardır.

Yine alana gelen ziyaretçiler alanda ateşli pikniğin yasaklanmasını desteklemekte olup alana randevulu sistem ile ziyaretçi alınması konusunda kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir. Alana girişte ödenen ücretin makul olduğu ve alana giriş ücretinin artırılrsa da gelme konusuna katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Ankete katılan katılımcılar; alanı yapacakları faaliyetleri, rekreatif olanakları, fauna gözlem noktalarını, yürüyüş yaparken kullanacakları yolları yürüyüş yollarının güvenli ve bakımlı olması hususlarını yeterli bulmuşlardır.

Ankete katılan katılımcılar alanda ziyaretçi kullanımlarının tahribat oluşturdukları konusunda hem fikir olurken bu tahribatlardan kaynaklı alanın rehabilite edilmesi gereklidir hususunda kararsız kalmışlardır.

Milli parka gelen kişiler otoparkın ve GSM ile internet ulaşılabilirliğin yeterli olmadığını, sahaya girişte alınan ücretin ise çok olduğunu düşünmektedirler. Bu sahada bulunan konaklama imkânları, kır lokantası ile büfenin gereksinimleri giderme hususunda kararsız kaldıklarını ifade etmektedirler.

Çizelge 3.4. Yedigöller Milli Parkının ekoturizm faaliyetleri ve olanaklarının değerlendirilmesi.

No	Yargı	Ortalama	Standart Sapma
1	Yedigöller Milli Parkı bakımlı ve temizdir.	3,6919	0,82740
2	Yedigöller Milli Parkı kalabalık	3,7677	0,85184
3	Yedigöller Milli Parkı güvenli.	3,5884	0,88003
4	Yedigöller Milli Parkı'na ulaşım güçtür.	3,2475	1,16461
5	Yedigöller Milli Parkı'na gidebilmek adına ana yol üzerinde bulunan bilgilendirme ya da yönlendirme tabelaları yeterli.	3,7576	0,90390
6	Otopark sahaları yeterli düzeydedir.	2,8939	1,17090
7	Alan içerisinde bulunan yönlendirme tabelaları oldukça yeterli.	3,7525	0,81714
8	Alan içerisinde bulunan bilgilendirme tabelaları oldukça yeterli.	3,8182	0,77117
9	Alan içerisinde bulunan uyarılar oldukça yeterli.	3,8177	0,76549
10	Alanın konaklama imkânları yeterlidir.	3,2405	1,06889
11	Çadırılı kamp sahaları yeterlidir.	3,2601	0,97333

Çizelge 3.4. (devam) Yedigöller Milli Parkının ekoturizm faaliyetleri ve olanaklarının değerlendirilmesi.

12	Bungalovlar alana uygundur.	3,8557	0,89098
13	Alanın rekreatif imkânları yeterli düzeydedir.	3,5884	0,84779
14	Alandaki kır restoranı yeterli seviyedir.	3,0884	1,00367
15	Alandaki büfe gereksinimleri gidermeye yeterlidir.	3,2430	0,96994
16	Yürüyüş yollarını bakımlı, güvenlidir	3,5606	0,87373
17	Alandaki fotoğraf çekimi amacıyla hazırlanmış olan bölgeler yeterli seviyededir.	3,7854	0,83402
18	Alan içerisindeki fauna gözlem yerleri beklentilerimi karşılayacak düzeyde.	3,5303	0,80918
19	Alandaki WC'ler yeterli ve temizdir.	3,3266	1,01870
20	Alandaki mescit yeterlidir ve bakımlıdır.	3,6193	0,92861
21	Dinlenme yerlerindeki oturma yerleri yeterlidir	3,4329	0,96509
22	Alanda yeterli sayıda çöp kutusu vardır.	4,8485	22,79390
23	Alandaki aydınlatma yeterli seviyededir.	3,7096	1,78290
24	Alandaki yapılar doğayla uyumludur.	3,8409	0,91814
25	Alanın temizliği yeterli seviyededir.	3,6338	0,89712
26	Alan yapacağım etkinlikler bakımından uygun ve yeterlidir.	3,6818	0,86260
27	Alanda gürültü seviyesi düşüktür.	3,2329	0,94865
28	Alanda görsel kirlilik yoktur.	3,3207	1,33148
29	Alanda alt yapı sıkıntısı yoktur.	2,8763	0,96906
30	Alanda GSM ya da internet ulaşılabilirliği yeterli seviyededir.	2,5808	1,80043
31	Alana girişte verilen ücret uygundur.	2,8005	1,09225
32	Alana giriş ödemesi yükselse de gelirim.	2,8939	1,07861
33	Randevu sistemiyle ziyaretçi kabulünü tercih ederim.	3,4278	1,11142
34	Alanda ateşli yapılan pikniğin yasaklanmasına destek veriyorum	3,6136	1,08836
35	Ziyaretçi kullanımları bölgede tahribata yol açmaktadır.	3,5480	0,96533
36	Alanın rehabilite edilmesi lazımdır.	3,3299	1,03268
37	Alanın turistik imkânları yeterli düzeydedir.	3,4293	0,97956
38	Alanın tanıtımı iyidir.	3,4734	0,98009
39	Alanının ulaşılabilirliği yeterlidir.	3,7071	0,94671
40	Doğayla baş başa kalmak adına bu bölge yeterlidir.	4,1843	0,87083
41	Alanı tabii güzellikleri ile manzara bütünlüğünden dolayı tercih ediyorum.	4,3763	0,82820
42	Alanı mevsimsel renklenmesinden dolayı tercih ediyorum.	4,2525	0,86675
43	Alanı fauna çeşitliliğinin olmasından dolayı tercih ediyorum.	3,9141	2,16829
44	Alanı flora çeşitliliğinin olmasından dolayı tercih ediyorum.	3,8914	0,79926

Çizelge 3.4. (devam) Yedigöller Milli Parkının ekoturizm faaliyetleri ve olanaklarının değerlendirilmesi.

45	Alanı su kaynakları (göller, şelale vb.) olduğu için tercih ediyorum.	4,2980	0,80950
46	Alanı doğal ve güzel fotoğraf çekecek manzaralar bulunduğu için tercih ediyorum.	4,2405	0,88437
47	Günübirlik faaliyetler için uygun bir alandır.	4,0985	0,75834
48	Ekoturizm için uygun bir alandır.	4,0126	0,81277
49	Alanın ihtiyaçlarımı karşılama imkânları yeterlidir.	3,9293	0,80508
50	Tanıdıklarına alana gelmelerini tavsiye ederim.	4,2525	0,82791
51	Milli Park ekoturizme uygun bir alandır.	4,0025	0,78434
52	Milli Park ekoturizmin yanında diğer turizm çeşitleri bakımından da yeterli potansiyele sahiptir.	3,7904	0,83530
53	Ekoturizm açısından çadırlı kamp alanları yeterlidir.	3,2911	0,96581
54	Ekoturizm faaliyeti olarak glampingi de alanda görmek isterim.	3,4066	0,93801
55	Alandaki piknik alanı sayısı yeterlidir.	3,3965	1,78797
56	Alanda doğa yürüyüşü rahat ve güvenli şekilde yapılmaktadır.	3,6313	0,88614
57	Alanda ekoturizm faaliyetleri artırılabilir.	3,8687	0,84968
58	Alanı kamp yapmak için tercih ederim.	3,7702	0,88887
59	Ekoturizm faaliyetlerine yönelik tatil yapmak için daha fazla bütçe ayırabilirim.	3,5354	1,06320
60	Alandaki ekoturizm deneyimlerimi başkaları ile paylaşırım.	4,2121	0,96807

Bolu ili Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Turizm Stratejisi 2023 yılı Eylem Planı içerisinde ekoturizm eksenli bir gelişme koridoruna dâhil edilmiştir (Göktaş ve Kızılırmak 2017; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020). Yedigöller Milli Parkını ziyaret edenlere uygulanan anket çerçevesinde kişilerin otopark sahalarının yeterli olmadığını düşündükleri, kamp ile piknik alanlarını kısmı olarak yeterli buldukları, yakın çevrelerine bu alanı önerecek memnuniyet seviyesine sahip oldukları, sonbahar renklenmesi zamanında fotoğraf çekimi amacıyla bu alanı seçtikleri söylenebilir. En çok kamp, doğa yürüyüşü ile piknik faaliyetlerini tercih ettiklerini ifade etmektedirler. Kiper vd. (2016), Akyol ve Uygun (2017), Kınış ve Duyar (2017) tatil dönemlerini kırsal sahada geçirme isteği içinde olan ekoturistlerin en çok tırmanma, yürüyüş, balıkçılık ve binicilik gibi tabiatla baş başa kalabilecekleri doğa sporlarını yapmayı istediklerini ifade etmektedirler. Karataş ve Altunel (2017) korunan alan statüsünde bulunan sahalarda ekoturizm başlığı altında yapılan etkinliklerin genel manada; ziyaret, dağcılık, doğa yürüyüşü, doğa fotoğrafçılığı, tırmanma, manzara seyri, kampçılık, olta balıkçılığı,

piknik, rafting, geleneksel yaylacılık, kuş gözlem, dağ ile kar sporları, yamaç paraşütü, tarım turizmi, dinlenme, mağara turizmi ile eğlenme olduğunu ifade etmişlerdir.

3.2.3. Çapraz Tablo Analizleri

Katılımcıların yaş grupları ile Ekoturizm kavramını bilip bilmedikleri arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 21-35 ve 36-45 yaş aralığındaki gençlerin diğer yaş gruplara oranla ekoturizm kavramını bildikleri görülmektedir.

Çizelge 3.5. Katılımcıların yaşı ile ekoturizm kavramının bilinirliği.

Yaş	Ekoturizm Kavramı Daha Önceden Biliniyor mu?		
	Evet	Hayır	Toplam
20 yaş altı	23	7	30
21-35	93	36	129
36-45	91	36	127
46-55	35	27	63
56-65	21	5	26
66 ve Üstü	7	12	19
Toplam	270	124	394

Katılımcıların yaş grupları ile Milli Parkı temiz ve bakımlı buldukları algısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 21-35 ve 36-45 yaş aralığındaki gençlerin diğer yaş gruplara oranla milli parkı temiz ve bakımlı buldukları anlaşılmaktadır.

Çizelge 3.6. Katılımcı yaşı ile milli parkın temiz ve bakımlı olması yargısının değerlendirilmesi.

Yaş	Milli Park Temiz ve Bakımlıdır					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
20 yaş altı	0	6	1	19	4	30
21-35	2	10	22	85	10	129
36-45	0	12	28	75	12	127
46-55	2	5	13	34	10	64
56-65	0	7	1	15	3	26
66 ve Üstü	0	2	0	18	0	20
Toplam	4	42	65	246	39	396

Katılımcıların yaş grupları ile Milli Parka ulaşmak için ana yol üzerindeki yönlendirme ve bilgilendirme tabelaları yeterliliği arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 21-35 ve 36-45 yaş aralığındaki gençlerin diğer yaş gruplara oranla Milli Parka ulaşmak için ana yol üzerindeki yönlendirme ve bilgilendirme tabelaları yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 3.7. Katılımcı yaşı ile ana yol üzerinde yer alan tabelaların yeterlilik yargısının değerlendirilmesi.

Yaş	Milli Parka Ulaşmak İçin Ana Yol Üzerindeki Yönlendirme ve Bilgilendirme Tabelaları Yeterlidir					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
20 yaş altı	0	2	2	19	7	30
21-35	4	7	19	78	21	129
36-45	4	16	28	62	17	127
46-55	2	7	13	32	10	64
56-65	0	1	0	20	5	26
66 ve Üstü	0	0	0	18	2	20
Toplam	10	33	62	229	62	396

Katılımcıların yaş grupları ile alan içerisinde yer alan yönlendirme tabelalarının yeterliliği arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 21-35 ve 36-45 yaş aralığındaki gençlerin diğer yaş gruplara oranla alan içerisindeki yönlendirme tabelalarını yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 3.8. Katılımcı yaşı ile yönlendirme tabelalarının yeterlilik yargısının değerlendirilmesi.

Yaş	Alan içerisindeki yönlendirme tabelaları yeterlidir					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
20 yaş altı	0	1	8	17	4	30
21-35	2	5	28	81	13	129
36-45	2	11	25	66	23	127
46-55	4	3	16	38	3	64
56-65	0	2	2	17	5	26
66 ve Üstü	0	0	0	19	1	20
Toplam	8	22	79	238	49	396

Katılımcıların yaş grupları ile alan içerisinde yer alan kır lokantası yeterliliği arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 21-35 ve 36-45 yaş aralığındaki gençlerin diğer yaş gruplara oranla alan içerisindeki kır lokantasını yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 3.9. Katılımcı yaşı ile alanda bulunan kır lokantası yeterlilik yargısının değerlendirilmesi.

Yaş	Alanda bulunan kır lokantası yeterlidir					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
20 yaş altı	1	5	8	14	2	30
21-35	16	27	40	45	1	129
36-45	8	24	38	54	3	127
46-55	7	10	24	22	1	64
56-65	1	8	5	9	3	26
66 ve Üstü	0	0	9	11	0	20
Toplam	33	74	124	155	10	396

Katılımcıların yaş grupları ile alan içerisinde yer alan mescitin bakımlı ve yeterliliği arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 21-35 ve 36-45 yaş aralığındaki gençlerin diğer yaş gruplara oranla alan içerisindeki yer alan mescitin bakımlı ve yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 3.10. Katılımcı yaşı ile alanda bulunan mescitin yeterlilik yargısının değerlendirilmesi.

Yaş	Alanda bulunan mescit bakımlı ve yeterlidir					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
20 yaş altı	0	1	7	21	1	30
21-35	7	11	32	67	12	129
36-45	4	13	24	75	10	126
46-55	3	8	13	33	7	64
56-65	1	2	2	13	7	25
66 ve Üstü	0	0	0	14	6	20
Toplam	15	35	78	223	43	394

Katılımcıların yaş grupları ile alana randevulu sistem ile ziyaretçi alınması yeterliliği arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 21-35 ve 36-45 yaş aralığındaki gençlerin diğer yaş gruplara oranla alana randevulu sistem ile ziyaretçi alınmasına olumlu baktıkları söylenebilir.

Çizelge 3.11. Katılımcı yaşı ile alana randevulu sistem ile ziyaretçi alınma yargısının değerlendirilmesi.

Yaş	Randevulu sistem ile ziyaretçi alınmasını tercih ederim					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
20 yaş altı	0	4	10	15	1	30
21-35	16	13	19	62	19	129
36-45	11	14	36	54	12	127
46-55	4	7	15	29	9	64
56-65	3	4	1	12	6	26
66 ve Üstü	0	3	1	15	1	20
Toplam	34	45	82	187	48	396

Katılımcıların yaş grupları ile alanın turistik olanaklarının yeterliliği arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 21-35 ve 36-45 yaş aralığındaki gençlerin diğer yaş gruplara oranla alanın turistik olanaklarının yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 3.12. Katılımcı yaşı ile alanın turistik olanaklarının yeterlilik yargısının değerlendirilmesi.

Yaş	Alanın turistik olanakları yeterlidir					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
20 yaş altı	0	3	4	18	5	30
21-35	1	24	33	59	12	129
36-45	4	20	28	64	11	127
46-55	4	11	17	28	4	64
56-65	0	11	5	7	3	26
66 ve Üstü	0	6	1	9	4	20
Toplam	9	75	88	185	39	396

Katılımcıların yaş grupları ile alanın mevsimsel renklenme açısından tercih edilmesi yeterliliği arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 21-35 ve 36-45 yaş aralığındaki gençlerin diğer yaş gruplara oranla alanı mevsimsel renklenme açısından tercih ettikleri söylenebilir.

Çizelge 3.13. Katılımcı yaşı ile alanın mevsimsel renklenme açısından tercih edilme yeterlilik yargısının değerlendirilmesi.

Yaş	Alanın turistik olanakları yeterlidir					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
20 yaş altı	0	0	3	6	21	30
21-35	1	1	29	39	59	129
36-45	3	2	19	46	57	127
46-55	1	0	15	27	21	64
56-65	0	0	3	5	18	26
66 ve Üstü	0	1	0	3	16	20
Toplam	5	4	69	126	192	396

Katılımcıların yaş grupları ile alanı flora çeşitliliğine sahip olduğu için tercih edilmesi yeterliliği arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 36-45 yaş aralığındaki gençlerin diğer yaş gruplara oranla alanı flora çeşitliliğine sahip olduğu için tercih ettikleri söylenebilir.

Çizelge 3.14. Katılımcı yaşı ile alanın flora çeşitliliği açısından yeterlilik yargısının değerlendirilmesi.

Yaş	Alanı flora çeşitliliğine sahip olduğu için tercih ediyorum					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
20 yaş altı	1	0	10	12	7	30
21-35	1	5	29	64	30	129
36-45	0	4	24	77	22	127
46-55	2	0	18	32	12	64
56-65	0	0	8	8	10	26
66 ve Üstü	0	0	10	5	5	20
Toplam	4	9	99	198	86	396

Katılımcıların yaş grupları ile ekoturizm faaliyeti olarak glampingde alanda görmek isteyenlerin yeterliliği arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 21-35 yaş aralığındaki gençlerin diğer yaş gruplara oranla alanda ekoturizm faaliyeti olarak glampingi de görmek istedikleri söylenebilir.

Çizelge 3.15. Katılımcı yaşı ile ekoturizm faaliyeti olarak alanda glampingin bulunması yargısının değerlendirilmesi.

Yaş	Ekoturizm faaliyeti olarak glampingi de alanda görmek isterim					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
20 yaş altı	0	5	8	11	6	30
21-35	5	20	25	68	11	129
36-45	3	18	33	65	8	127
46-55	2	8	27	24	3	64
56-65	2	7	8	7	2	26
66 ve Üstü	0	1	11	7	1	20
Toplam	12	59	112	182	31	396

Katılımcıların yaş grupları ile ekoturizm faaliyetlerine yönelik tatil yapmak için daha fazla bütçe ayırma yeterliliği arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 36-45 yaş aralığındaki gençlerin diğer yaş gruplara oranla ekoturizm faaliyetlerine yönelik tatil yapmak için daha fazla bütçe ayırabilecekleri söylenebilir.

Çizelge 3.16. Katılımcı yaşı ile ekoturizm faaliyetlerine yönelik bütçe ayırma yargısının değerlendirilmesi.

Yaş	Ekoturizm faaliyetlerine yönelik tatil yapmak için daha fazla bütçe ayırabilirim					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
20 yaş altı	0	6	9	7	8	30
21-35	6	19	43	41	20	129
36-45	0	21	34	46	26	127
46-55	3	6	13	30	12	64
56-65	0	2	5	6	13	26
66 ve Üstü	1	9	5	3	2	20
Toplam	10	63	109	133	81	396

Katılımcıların eğitim durumları ile konaklama tercihleri arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre lisans ve lise mezunları diğer okul mezunlarına göre konaklama tercihi olarak daha çok çadırı tercih ettikleri söylenebilir.

Çizelge 3.17. Katılımcı eğitim durumu ile konaklama tercihi yargısının değerlendirilmesi.

	Konaklama Tercihi
--	-------------------

Katılımcının Eğitim Durumu	Çadır	Bungalov	Otel	Akraba Yanı	Diğer	Toplam
İlkokul	9	4	1	6	6	26
Ortaokul	2	0	1	1	1	5
Lise	52	28	6	7	11	104
Önlisans	42	25	7	1	15	90
Lisans	65	39	12	8	21	145
Lisansüstü	9	15	0	1	1	26
Toplam	179	111	27	24	55	396

Katılımcıların eğitim durumları ile ekoturizm kavramının daha önceden bilinip bilinmediği arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre lisans ve lise mezunları diğer okul mezunlarına oranla ekoturizm kavramını bildikleri görülmektedir.

Çizelge 3.18. Katılımcı eğitim durumu ile ekoturizm kavramının daha önceden bilinip bilinmediği yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Eğitim Durumu	Ekoturizm Kavramı Daha Önceden Biliniyor mu?		
	Evet	Hayır	Toplam
İlkokul	8	18	26
Ortaokul	4	1	5
Lise	61	42	104
Önlisans	56	33	89
Lisans	120	25	145
Lisansüstü	21	4	26
Toplam	270	123	394

Katılımcıların eğitim durumları ile Yedigöller Milli Parkını güvenli bulma yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre lisans mezunları diğer okul mezunlarına göre Yedigöller Milli Parkını daha çok güvenli buldukları görülmektedir.

Çizelge 3.19. Katılımcı eğitim durumu ile milli parkı güvenli bulma yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Eğitim Durumu	Milli Parkı Güvenli Buluyorum					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
İlkokul	0	7	3	16	0	26
Ortaokul	0	2	2	1	0	5
Lise	4	13	28	50	9	104
Önlisans	1	7	21	49	12	90
Lisans	0	19	24	87	15	145
Lisansüstü	1	2	4	18	1	26
Toplam	6	50	82	221	37	396

Katılımcıların eğitim durumları ile Yedigöller Milli Parkına ulaşımın zor olması yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre lise ve lisans mezunları diğer okul mezunlarına göre Yedigöller Milli Parkına ulaşımın zor olduğunu belirttikleri görülmektedir.

Çizelge 3.20. Katılımcı eğitim durumu ile milli parka ulaşım zordur yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Eğitim Durumu	Milli Parka Ulaşım Zordur					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
İlkokul	0	12	1	12	1	26
Ortaokul	0	1	2	2	0	5
Lise	9	23	18	43	11	104
Önlisans	2	25	15	29	19	90
Lisans	0	62	18	38	27	145
Lisansüstü	0	12	4	5	5	26
Toplam	11	135	58	129	63	396

Katılımcıların eğitim durumları ile alanın rekreatif olanaklarının yeterli olması yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre lisans mezunları diğer okul mezunlarına göre alanın rekreatif olanaklarını yeterli buldukları görülmektedir.

Çizelge 3.21. Katılımcı eğitim durumu ile alanın rekreatif olanaklarının yeterli olma yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Eğitim Durumu	Alanın rekreatif olanakları yeterlidir					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
İlkokul	1	0	13	12	0	26
Ortaokul	0	1	3	1	0	5
Lise	2	10	37	49	6	104
Önlisans	2	6	20	57	5	90
Lisans	3	6	36	79	21	145
Lisansüstü	4	1	4	15	2	26
Toplam	12	24	113	213	34	396

Katılımcıların eğitim durumları ile alana girişte ödenen ücreti makul olduğu yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre lisans mezunları diğer okul mezunlarına göre alana girişte ödenen ücreti makul buldukları görülmektedir.

Çizelge 3.22. Katılımcı eğitim durumu ile alana girişte ödenen ücretin makul olduğu yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Eğitim Durumu	Girişte ödenen ücret makuldür					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
İlkokul	4	15	2	4	1	26
Ortaokul	0	3	2	0	0	5
Lise	16	31	32	23	2	104
Önlisans	8	33	26	17	6	90
Lisans	14	45	35	42	9	145
Lisansüstü	0	8	4	10	4	26
Toplam	42	135	101	96	22	396

Katılımcıların eğitim durumları ile alanda ateşli pikniğin yasaklanmasını destekliyorum yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre önlisans ve lisans mezunları

diğer okul mezunlarına göre alanda ateşli pikniğin yasaklanmasını destekledikleri görülmektedir.

Çizelge 3.23. Katılımcı eğitim durumu ile alanda ateşli pikniğin yasaklanması yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Eğitim Durumu	Alanda ateşli pikniğin yasaklanmasını destekliyorum					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
İlkokul	2	5	2	14	3	26
Ortaokul	0	1	1	3	0	5
Lise	8	13	32	35	16	104
Önlisans	3	11	26	40	10	90
Lisans	6	13	21	58	47	145
Lisansüstü	1	2	3	14	6	26
Toplam	20	45	85	164	82	396

Katılımcıların eğitim durumları ile alanda ziyaretçi kullanımlarının tahribat oluşturduğu yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre lise, önlisans ve lisans mezunları diğer okul mezunlarına göre alanda ziyaretçi kullanımlarının tahribat oluşturduğunu düşündükleri görülmektedir.

Çizelge 3.24. Katılımcı eğitim durumu ile ziyaretçi kullanımlarının alanda tahribat oluşturduğu yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Eğitim Durumu	Ziyaretçi kullanımları alanda tahribat oluşturmaktadır					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
İlkokul	0	7	2	14	3	26
Ortaokul	0	3	1	1	0	5
Lise	3	13	32	45	11	104
Önlisans	3	11	24	45	7	90
Lisans	1	25	23	67	29	145
Lisansüstü	0	3	4	17	2	26
Toplam	7	62	86	189	52	396

Katılımcıların eğitim durumları ile alanın rehabilite edilmesi gerekliliği yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre lise ve lisans mezunları diğer okul mezunlarına göre alanın rehabilite edilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Çizelge 3.25. Katılımcı eğitim durumu ile alanın rehabilite edilmesi gerekliliği yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Eğitim Durumu	Alanın rehabilite edilmesi gerekmektedir					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
İlkokul	0	6	7	10	3	26
Ortaokul	0	2	1	2	0	5
Lise	6	14	33	47	4	104
Önlisans	0	18	25	37	10	90
Lisans	2	39	29	46	28	144
Lisansüstü	2	11	5	7	1	26
Toplam	10	90	100	149	46	395

Katılımcıların eğitim durumları ile alanın doğal güzellikleri ve manzara bütünlüğü açısından tercih edilmesi yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre lisans mezunları diğer okul mezunlarına göre alanı doğal güzellikleri ve manzara bütünlüğü açısından tercih ettikleri görülmektedir.

Çizelge 3.26. Katılımcı eğitim durumu ile alanı doğa güzellikleri ve manzara bütünlüğü için tercih edilme yargısının değerlendirilmesi.

	Alanı doğal güzellikleri ve manzara bütünlüğü için tercih ediyorum					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
İlkokul	0	0	2	5	19	26
Ortaokul	0	0	2	0	3	5
Lise	2	2	18	37	45	104
Önlisans	2	5	11	33	39	90
Lisans	0	0	9	40	96	145
Lisansüstü	0	0	2	7	17	26
Toplam	4	7	44	122	219	396

Katılımcıların eğitim durumları ile alanı fauna çeşitliliğine sahip olduğu için tercih edilmesi yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre lisans mezunları diğer okul mezunlarına göre alanı fauna çeşitliliğine sahip olduğu için tercih ettikleri görülmektedir.

Çizelge 3.27. Katılımcı eğitim durumu ile alanı fauna çeşitliliğine sahip olduğu için tercih edilme yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Eğitim Durumu	Alanı fauna çeşitliliğine sahip olduğu için tercih ediyorum					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
İlkokul	0	1	15	7	3	26
Ortaokul	0	1	3	1	0	5
Lise	1	7	34	38	24	104
Önlisans	2	0	26	51	11	90
Lisans	1	4	19	94	27	145
Lisansüstü	0	0	7	16	3	26
Toplam	4	13	104	207	68	396

Katılımcıların eğitim durumları ile alanı flora çeşitliliğine sahip olduğu için tercih edilmesi yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre lise ve önlisans

mezunları diğer okul mezunlarına göre alanı flora çeşitliliğine sahip olduğu için tercih ettikleri görülmektedir.

Çizelge 3.28. Katılımcı eğitim durumu ile alanı flora çeşitliliğe sahip olduğu için tercih edilme yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Eğitim Durumu	Alanı flora çeşitliliğine sahip olduğu için tercih ediyorum					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
İlkokul	0	0	13	7	6	26
Ortaokul	0	1	2	2	0	5
Lise	3	4	39	42	16	104
Önlisans	1	1	20	48	20	90
Lisans	0	2	19	86	38	145
Lisansüstü	0	1	6	13	6	26
Toplam	4	9	99	198	86	396

Katılımcıların hane gelirleri ile ekoturizm kavramının daha önceden bilinip bilinmediği yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 5.001-10.000 ve 10.001-15.000 TL geliri olan kişiler diğer gelir grubu kişilere göre ekoturizm kavramını daha önceden bildikleri görülmektedir.

Çizelge 3.29. Katılımcı hane geliri ile ekoturizm kavramının daha önceden bilinme yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Hane Geliri	Ekoturizm Kavramı Daha Önceden Biliniyor mu?		
	Evet	Hayır	Toplam
0-3.000	14	27	41
3.001-5.000	38	50	88
5.001-10.000	89	33	122
10.001-15.000	82	12	95
15.001 ve üstü	47	1	48
Toplam	270	123	394

Katılımcıların hane gelirleri ile milli parkı kalabalık buluyorum yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 5.001-10.000 ve 10.001-15.000 TL geliri olan kişiler diğer gelir grubu kişilere göre milli parkı daha kalabalık buldukları söylenebilir.

Çizelge 3.30. Katılımcı hane geliri ile milli parkı kalabalık buluyorum yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Hane Geliri	Milli Parkı kalabalık buluyorum					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
0-3.000	0	1	8	27	5	41
3.001-5.000	1	9	31	32	15	88
5.001-10.000	2	9	19	64	30	124
10.001-15.000	0	14	13	58	10	95
15.001 ve üstü	0	3	3	39	3	48
Toplam	3	36	74	220	63	396

Katılımcıların hane gelirleri ile milli parka ulaşım zordur yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 3.001-5.000 ve 5.001-10.000 TL geliri olan kişiler diğer gelir grubu kişilere göre milli parka ulaşımın daha zor olduğunu belirttikleri söylenebilir.

Çizelge 3.31. Katılımcı hane geliri ile milli parka ulaşım zordur yargısının değerlendirilmesi.

	Milli Parka ulaşım zordur					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
0-3.000	2	5	8	21	5	41
3.001-5.000	4	8	23	39	14	88
5.001-10.000	5	36	21	37	25	124
10.001-15.000	0	51	5	23	16	95
15.001 ve üstü	0	35	1	9	3	48
Toplam	11	135	58	129	63	396

Katılımcıların hane gelirleri ile milli parkta bulunan otopark alanlarının yeterliliği yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 10.001 – 15.000 TL geliri olan kişiler diğer gelir grubu kişilere göre milli parkta otopark alanlarının yeterli olduğunu belirttikleri söylenebilir.

Çizelge 3.32. Katılımcı hane geliri ile otopark alanları yeterlidir yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Hane Geliri	Otopark alanları yeterlidir					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
0-3.000	2	12	8	15	4	41
3.001-5.000	6	30	25	20	7	88
5.001-10.000	20	35	25	34	10	124
10.001-15.000	9	37	8	38	3	95
15.001 ve üstü	10	14	0	23	1	48
Toplam	47	128	66	130	25	396

Katılımcıların hane gelirleri ile çadırılı kamp alanlarının yeterliliği yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 3.001-5.000 ve 5.001-10.000 TL geliri olan kişiler diğer gelir grubu kişilere göre çadırılı kamp alanlarını yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 3.33. Katılımcı hane geliri ile çadırılı kamp alanları yeterlidir yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Hane Geliri	Çadırılı kamp alanları yeterlidir					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
0-3.000	1	2	13	21	4	41
3.001-5.000	0	13	27	45	3	88
5.001-10.000	2	29	43	39	11	124
10.001-15.000	3	32	25	25	10	95
15.001 ve üstü	1	18	10	13	6	48
Toplam	7	94	118	143	34	396

Katılımcıların hane gelirleri ile alanın rekreatif olanakları yeterliliği yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 5.001-10.000 ve 10.001-15.000 TL geliri olan kişiler diğer gelir grubu kişilere göre alanın rekreatif olanaklarını yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 3.34. Katılımcı hane geliri ile alanın rekreatif olanakları yeterlidir yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Hane Geliri	Alanın rekreatif olanakları yeterlidir					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
0-3.000	0	2	14	23	2	41
3.001-5.000	1	10	33	42	2	88
5.001-10.000	7	7	42	57	11	124
10.001-15.000	2	4	18	59	12	95
15.001 ve üstü	2	1	6	32	7	48
Toplam	12	24	113	213	34	396

Katılımcıların hane gelirleri ile alanda bulunan kır lokantasının yeterliliği yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 5.001-10.000 ve 10.001-15.000 TL geliri olan kişiler diğer gelir grubu kişilere göre milli park içerisinde yer alan kır lokantasını yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 3.35. Katılımcı hane geliri ile alanda bulunan kır lokantası yeterlidir yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Hane Geliri	Alanda bulunan kır lokantası yeterlidir					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
0-3.000	4	2	16	16	3	41
3.001-5.000	7	20	28	32	1	88
5.001-10.000	16	28	33	42	5	124
10.001-15.000	5	16	34	40	0	95
15.001 ve üstü	1	8	13	25	1	48
Toplam	33	74	124	155	10	396

Katılımcıların hane gelirleri ile alanda bulunan büfe ihtiyaçları karşılamaktadır yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 5.001-10.000 ve 10.001-15.000 TL geliri olan kişiler diğer gelir grubu kişilere göre milli park içerisinde yer alan büfenin ihtiyaçları karşılama noktasında yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 3.36. Katılımcı hane geliri ile alanda bulunan büfe ihtiyaçları karşılamaktadır yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Hane Geliri	Alanda bulunan büfe ihtiyaçları karşılamaktadır					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
0-3.000	2	2	20	16	1	41
3.001-5.000	7	16	22	39	4	88
5.001-10.000	12	28	35	44	4	123
10.001-15.000	3	9	34	46	3	95
15.001 ve üstü	2	3	7	35	1	48
Toplam	26	58	118	180	13	395

Katılımcıların hane gelirleri ile alanın turistik olanakları yeterlidir yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 5.001-10.000 ve 10.001-15.000 TL geliri olan kişiler diğer gelir grubu kişilere göre alanın turistik olanaklarını yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 3.37. Katılımcı hane geliri ile alanın turistik olanakları yeterlidir yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Hane Geliri	Alanın turistik olanakları yeterlidir					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
0-3.000	2	1	9	25	4	41
3.001-5.000	2	7	32	37	10	88
5.001-10.000	2	25	24	58	15	124
10.001-15.000	3	27	18	42	5	95
15.001 ve üstü	0	15	5	23	5	48
Toplam	9	75	88	185	39	396

Katılımcıların hane gelirleri ile alanı doğal güzellikleri ve manzara bütünlüğü için tercih ediyorum yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 5.001-10.000 TL geliri olan kişiler diğer gelir grubu kişilere göre alanı doğal güzellikleri ve manzara bütünlüğü için tercih ettikleri söylenebilir.

Çizelge 3.38. Katılımcı hane geliri ile alanı doğal güzellikleri ve manzara bütünlüğü için tercih ediyorum yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Hane Geliri	Alanı doğal güzellikleri ve manzara bütünlüğü için tercih ediyorum					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
0-3.000	1	1	12	17	10	41
3.001-5.000	2	2	18	38	28	88
5.001-10.000	1	3	10	42	68	124
10.001-15.000	0	1	3	18	73	95
15.001 ve üstü	0	0	1	7	40	48
Toplam	4	7	44	122	219	396

Katılımcıların hane gelirleri ile günübirlik faaliyetler için alan uygundur yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 5.001-10.000 ve 10.001- 15.000 TL geliri olan kişiler diğer gelir grubu kişilere göre günübirlik faaliyetler için alanı uygun buldukları söylenebilir.

Çizelge 3.39. Katılımcı hane geliri ile günübirlik faaliyetler için alan uygundur yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Hane Geliri	Günübirlik faaliyetler için alan uygundur					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
0-3.000	1	1	11	21	7	41
3.001-5.000	0	5	21	42	20	88
5.001-10.000	3	1	10	61	49	124
10.001-15.000	0	1	3	67	24	95
15.001 ve üstü	0	1	0	33	14	48
Toplam	4	9	45	224	114	396

Katılımcıların hane gelirleri ile Yedigöller Milli Parkı ekoturizm için uygun bir alandır yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 5.001-10.000 ve 10.001- 15.000 TL geliri olan kişiler diğer gelir grubu kişilere göre milli parkı ekoturizm açısından uygun bir alan olarak buldukları söylenebilir.

Çizelge 3.40. Katılımcı hane geliri ile ekoturizm için uygun bir alandır yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Hane Geliri	Ekoturizm için uygun bir alandır					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
0-3.000	1	3	14	18	5	41
3.001-5.000	0	4	23	46	15	88
5.001-10.000	3	3	19	58	41	124
10.001-15.000	0	2	6	62	25	95
15.001 ve üstü	1	0	0	27	20	48
Toplam	5	12	62	211	106	396

Katılımcıların hane gelirleri ile alanın ihtiyaçlarını karşılama imkânları açısından yeterlidir yargısı arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre 5.001-10.000 TL geliri olan kişiler diğer gelir grubu kişilere göre alanın ihtiyaçlarını karşılama imkânları açısından yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 3.41. Katılımcı hane geliri ile alanın ihtiyaçlarını karşılama imkânları açısından yeterlidir yargısının değerlendirilmesi.

Katılımcının Hane Geliri	Alanın ihtiyaçlarını karşılama imkânları yeterlidir					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
0-3.000	2	2	13	18	6	41
3.001-5.000	1	3	25	46	13	88
5.001-10.000	1	9	15	73	26	124
10.001-15.000	1	1	9	57	27	95
15.001 ve üstü	0	1	3	32	12	48
Toplam	5	16	65	226	84	396

3.3. ODAK GRUP GÖRÜŞMELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Milli Park saha yöneticileri, saha çalışanları ve milli parka ziyaretçi getiren tur firmaları ile mülakat görüşmeleri yapılmış olup yapılan görüşmeler ile elde edilen veriler aşağıda belirtilmiştir.

Yedigöller Milli Parkı saha yöneticilerine ilk olarak alana gelen ziyaretçi profilinin ne olduğu sorusu yöneltilmiştir. Saha yöneticileri, milli parka daha çok bireysel olarak doğa dostu insanların geldiklerini ifade etmişlerdir.

Milli Parka gelen ziyaretçilerin milli parkı hangi nedenlerle ziyaret ettikleri ve buna dair gözlemleri saha yöneticilerine sorulmuştur. Saha yöneticileri, milli parka gelen

ziyaretçilerin g n birlik kullanım (piknik, fotoğraf çekimi vb.) ve konaklama amacı ile milli parkı daha çok tercih ettiklerini bunun yanında alanın özel günler için (d   n, nik h vb.), tanıtım (moda çekimi, katalog çekimi) amacı fotoğraf çektirmek amaçlı tercih edildiğini, evlenme teklifi gibi özel anlarını bu alanda yaşamak isteyen ziyaretçiler tarafından da çok talep aldıkları yönünde görüş belirtmişlerdir.

Daha sonrasında saha yöneticilerine ziyaretçi sayılarının hangi dönemlerde artış gösterdiği ve bu artı a bağlı olarak herhangi bir sorun ya anıp ya anmadı ı sorulmuştur. Saha yöneticileri, özellikle yoğun dönemlerde (resmi ve dini bayramlar, hafta sonları, mevsim renklenmesinin olduğu dönemler) alanda ziyaretçi sayısının fazla olduğunu bunun da kapı giriş noktalarında zaman zaman aksamalara mahal verdiğini ve bunun için çözüm  nerileri geli tireceklerini belirtmişlerdir.

Milli Parkın ekoturizm açısından tercih edilmesi ile ilgili saha yöneticilerine görüşleri sorulmuştur. Milli parkın ekoturizm açısından tercih edilmesinden kaynaklı memnun olduklarını, alanda yapılan ekoturizm faaliyetlerini her gün daha da ileriye taşımaya çalıştıklarını bunun için de alan içerisinde bakım, onarım ve yenileme çalışmaları yaptıklarını ve gelen ekoturistlerin sahadan memnuniyet düzeyinin yüksek olarak ayrılmaları hususunda  zen gösterdiklerini belirtmişlerdir.

Milli parkın hangi ekoturizm faaliyetleri açısından tercih edildiği ve sahaya gelen ziyaretçilerin farklı faaliyet türleri için herhangi bir tercihlerinin olup olmadığı sorulmuştur. Saha yöneticileri ziyaretçilerin daha çok basit  adırlı kampçılık, doğa yürüyüş, piknik yapmak ve bungalovda konaklama gibi ekoturizm faaliyetleri açısından milli parka geldiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca saha yöneticileri; milli parka gelen ziyaretçilerin çoğunlukla karavan turizmi ve yaban hayatı gözlemi gibi farklı ekoturizm türlerini de alanda görmek istediklerini belirtmişlerdir.

Son olarak saha yöneticilerine alanda en çok zorlandıkları konuların neler olduğu sorulmuştur. Saha yöneticileri yoğun ziyaretçi girişinin olduğu dönemlerde kapı giriş kontrol noktalarında oluşan yo unluktan ve milli park içerisinde düzensiz araç parkından dolayı oluşan trafikten dolayı sorunlar yaşadıklarını ve bu konuların çözüme kavu turulmasına dair zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca saha yöneticileri alana karavanla gelen ziyaretçi sayısının fazla olduğu ancak alana karavan ile ziyaretçi alamadıkları için çeşitli sıkıntılar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Yedigöller Milli Parkı saha çalışanlarına alanda çalışırken en çok hangi konularda zorluk yaşadıkları sorulmuştur. Saha çalışanları milli park içerisinde ateşli piknik yapmanın yasak olmasından dolayı (Mengen piknik alanı hariç) ziyaretçilerle zaman zaman sorun yaşadıklarını alana gelen ziyaretçilerin ateşli piknik yapma konusunda ısrarcı davrandıklarını belirtmiş olup sahada ateşli piknik yapan ziyaretçilere tutanak tutarak idari yaptırım kararı düzenlediklerini belirtmişlerdir. İlave olarak karavanla alana gelen ziyaretçilerden dolayı da sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Bunun dışında öteki mülakat görüşmeleri ise, bu bölgeye ziyaretçi getirmekte olan tur işletmeleri ile STK'larla gerçekleştirilmiştir. Tur işletmeleriyle gerçekleştirilen görüşmelerde,

Tur firmalarına ziyaretçilerin milli parkı genellikle neden seçtikleri sorulmuştur. Tur firmaları; alanın doğal güzelliklerinden, mevsim renklenmesinden, alanın ülkemizde tanınmış olmasından ve çeşitli rekreasyon faaliyetlerinin alanda gerçekleştirilebilecek olmasından dolayı insanların Yedigöller Milli Parkını seçtiklerini belirtmişlerdir.

Ziyaretçilerin en çok hangi dönemde Yedigöller Milli Park turuna katılmak istedikleri ve neden bu dönemi seçtikleri sorulmuştur. Ziyaretçilerin en çok sonbahar mevsiminde milli parka gelmek istediklerini nedeni ise yaprak renklenmesi – mevsim renklenmesinden dolayı olduğunu tur firmaları belirtmiştir.

Tur firmalarına milli parka gelmek isteyen ziyaretçilerin hangi ekoturizm faaliyetleri açısından milli parkı tercih ettikleri sorusu yöneltilmiştir. Günübirlik turlarda yıl boyunca doğa yürüyüşü ve piknik yapmak için tercih ettiklerini sonbahar döneminde ise daha çok mevsimsel renklenmeyi (yaprak renklenmesi ve dökümü) görmek amacı ile konaklamalı turlarda ise çadırılı kamp için ziyaretçilerin milli parkı tercih ettikleri tur firmaları tarafından belirtilmiştir.

Tur firmaları aracılığı ile sahaya gelen ziyaretçilerin bireysel olarak mı yoksa grup olarak mı ziyaret gerçekleştirmek istedikleri tur firmalarına sorulmuştur. Ziyaretçiler tarafından yapılan başvuruların çoğunlukla çekirdek aileleri ile tura katılmak olduğu yönünde firmalar görüş belirtmiştir.

Tur firmaları aracılığı ile sahaya gelen ziyaretçilerin en çok hangi illerden katılım sağladığı sorusu sorulmuştur. Tur firmaları en çok Bolu çıkışlı daha sonra da Ankara ve İstanbul çıkışlı turların çok olduğunu belirtmişlerdir.

Tur firmalarına milli park içinde yaşadıkları herhangi bir sorun ya da gördükleri bir eksik olup olmadığı hususu sorulmuştur. Tur firmaları genel olarak sahanın düzenli olduğunu ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılama noktasında yeterli olduğunu ancak otoparkın yetersiz olduğunu, yoğun dönemlerde kapı giriş noktalarında çok fazla sıra beklendiğini bu hususların çözüme kavuşturulması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca milli parka gelişlerde büyük tur otobüsleri kullanmak istediklerini ancak bunun için yol standartlarının yetersiz olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tur firmaları ilave olarak Yedigöller Milli Parkı ile bu gibi diğer korunan sahalarda teknolojinin getirmiş olduğu yeniliklerden faydalanılması gerektiği, bölgeye gelen ziyaretçilerin ilk olarak tanıtım binasına alınıp sahanın muhafaza edilmesi ve bölgede uyulacak normlara dair tanıtım videolarının izletilmesinin ardından ziyarete başlamaları konularına dair tavsiyeler getirmişlerdir.

3.4. TARTIŞMA

Yedigöller Milli Parkı ekoturizm etkinlikleri paydaşlarınca yapılan değerlendirmeler, alan yazında yapılmış olan ekoturizm paydaşlarına ilişkin çalışmalardan elde edilen sonuçlarla aynı doğrultudadır (Gültekin 2022; Gültekin ve Sarı 2021; Saraçoğlu ve Kanca 2022).

Korunan alanlar ile rekreasyon etkinliklerinin olduğu sahalarda kullanıcılara ilişkin sosyal imkanların fazlalaştırılması ve bakımlılık seviyelerinin yükseltilmesine kaynaklardaki çeşitli çalışmalar çerçevesinde dikkat çekilmektedir (Akten 2003; Gültekin ve Gültekin, 2012; Öztürk ve Aydoğdu, 2012).

Öncelikle milli parkı en çok ziyaret eden yaş grubunun ne olduğu hususu tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre ankete katılan çoğunluğun (% 32,6) 21-35 yaş aralığında bireyler olduğu görülmüştür. Benzer olarak Aşıkkutlu (2013) Yedigöller Milli Parkının Rekreasyonel Yönetim Planının Oluşturulması ile ilgili yapmış olduğu tez çalışmasında kullanıcı paydaş grubu tespit edilmiştir. Çalışmada elde ettiği bulguya göre kullanıcıların %40'ının 21-30 yaş grubunda olduğu saptanmıştır. Buda her iki çalışma arasında alan düzeyinde ankete katılanların yaş grupları arasında benzerlik göstermektedir.

Bu çalışma kapsamında ankete katılm sağlayan bireylerin “kadın” mı yoksa “erkek” mi oldukları belirlenmek istenmiştir. Yapılan anket çalışmalarının değerlendirilmesi

neticesinde ankete katılım sağlayan bireylerin %54,6 ile erkek bireyler olduğu tespit edilmiştir. Benzer olarak Aşıkkutlu (2013) Yedigöller Milli Parkının Rekreatyoneel Yönetim Planının Oluşturulması çalışmasında ve Liu ve diğerlerinin (2010) Paydaşların çevresel tutumları ve korunan alan-topluluk çatışmalarına ilişkin algıları çalışmalarında uygulamış oldukları anket çalışmalarında ankete katılım sağlayan bireylerin daha çok erkek birey olduklarını tespit etmişlerdir. Kadınların kırsal rekreasyon alanlarını daha az tercih etmelerinin sebebi bu tür alanların güvenlik seviyesinin düşük olması, daha çok erkeklerle yönelik rekreasyon çeşitlerinin olması ya da şehir merkezine uzaklıkları olabileceği yargısına varılmıştır.

Katılımcılara ekoturizm kavramını bilinip bilinmediği hususu sorulmuş bu hususta katılımcıların büyük çoğunluğunun ekoturizm faaliyetini daha önceden bildikleri görülmektedir.

Katılımcılara daha önceden ekoturizm faaliyetine katılım hususu sorularak katılımcıların ekoturizm konusundaki bilgileri ölçülmeye çalışılmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğunun daha önceden de bir ekoturizm faaliyetine katıldığı ve ekoturizm konusunda bilgili oldukları görülmüştür. Okay'ın (2022) çalışmasında katılımcıların yarısının ilk ekoturizm faaliyeti olduğu hususu benzerlik göstermektedir.

Katılımcılara ekoturizm kavramının kendileri için ne anlam ifade ettiği hususu sorularak bu konudaki düşünceleri ve algı düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır. Ankete katılım sağlayanların ilk olarak ekoturizmi doğa dostu turizm olarak gördükleri anlaşılmıştır. Daha sonra ise kültür ve tarih turizmi ve ekonomik turizm olarak anladıkları hususu tespit edilmiştir. Ankete katılım sağlayanların cevapları Çevirgen'in (2004) makale çalışmasındaki "doğayı anlatan ve öğreten turizm", "çevre dostu turizm", "farklı kültür ve tarih turizmi" ifadeleri ile benzerlik göstermektedir. Bu benzerlik ise anket çalışmasına katılan bireylerin ekoturizm hakkında bilgi sahibi oldukları kanısını oluşturmaktadır.

Katılımcıların Yedigöller Mili Parkını hangi ekoturizm faaliyetleri açısından tercih ettikleri sorularak milli parka geliş amaçları saptanmaya çalışılmıştır. Katılımcıların milli parkta en çok sırası ile piknik yapmak (%64,4), doğa yürüyüşü (%54,3) ve fotoğraf çekmek (%22,7) gibi ekoturizm faaliyetlerini gerçekleştirdikleri saptanmıştır. Benzer olarak Franceschinis ve diğerlerinin (2022), "Korunan Alanlarda Rekreatyoneel Faaliyet Seçiminin Belirleyicileri" adlı makale çalışmalarında korunan alanın en çok

doğa yürüyüşü ve piknik yapmak gibi faaliyetler açısından tercih edildiği saptanmıştır. Bu da korunan alanların benzer ekoturizm faaliyetlerini yürütmek için insanlar tarafından tercih edildiği kanısını oluşturmaktadır.

Saha yöneticileri milli parkın en çok konaklama faaliyetini açısından tercih edildiğini belirtmişlerdir. Ancak olarak Franceschinis ve diğerlerinin (2022), “Korunan Alanlarda Rekreatif Faaliyet Seçiminin Belirleyicileri” adlı makale çalışmalarında korunan alanın en çok günübirlik faaliyetler açısından tercih edildiği saptanmıştır. Bu da korunan alanların farklı amaçlarla tercih edilebileceğini göstermektedir.

Ankete katılım sağlayan ziyaretçilerden orta seviyede gelir düzeyine sahip ziyaretçilerin ekoturizm kavramını daha çok bildikleri, yaş ortlaması açısından orta yaş grubunun ekoturizm kavramını daha çok bildikleri ve eğitim düzeyi açısından da lisans mezunlarının ekoturizm kavramını daha çok bildikleri görülmektedir.

Ankete katılım sağlayan ziyaretçilerden orta gelir düzeyine sahip bireylerin alanı rekreatif açıdan yeterli bulurken düşük ve yüksek gelir düzeyine sahip kişiler tarafından alan rekreatif açıdan yeterli bulunmamıştır.

Ankete katılım sağlayan ziyaretçilerden lisans eğitim düzeyine sahip kişiler ziyaretçi kullanımından kaynaklı alanda tahribat oluşturulduğunu düşünürken ilkökul ve ortaokul eğitim düzeyine sahip kişiler alanda ziyaretçi kullanımından kaynaklı tahribat oluşmadığını düşünmektedir.

Ankete katılım sağlayan ziyaretçilerden orta gelir düzeyine sahip bireylerin alanı doğal güzellikleri ve manzara bütünlüğü açısından tercih ettiklerini belirtirken yüksek gelir düzeyine sahip bireylerin bu yargıya katılmadıkları görülmektedir.

Milli Park saha yöneticileri, saha çalışanları ve milli parka ziyaretçi getiren tur firmaları ile mülakat görüşmeleri ve sahaya gelen ziyaretçilere uygulanan anket sonuçlarının incelenmesinde birbirine yakın sonuçlar elde edilmiştir. Milli parkın ekoturizm faaliyetleri açısından tercih edildiği, en çok piknik yapmak, doğa yürüyüşü ve çadırli kampçılık faaliyetlerini gerçekleştirmek için milli parka geldiği, en yoğun ziyaret döneminin sonbahar yani yaprak renklenmesinin olduğu dönemlerde olduğu, en çok 1-5 kişilik gruplar halinde aileler tarafından tercih edildiği, ziyaretçilerin daha çok Bolu, Ankara, İstanbul illerinden geldiği, yoğun dönemlerde kapı giriş kontrol noktalarında sorun yaşadıkları konuları benzerlik göstermektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yedigöller Milli Parkı Örneği üzerinden yapılan değerlendirme kapsamında; ülkemizde artan nüfusa paralel olarak alternatif turizm çeşitlerinin gelişmekte olduğunu ve insanların kentleşme baskısından ve kent merkezlerinde yeşil alanların azalmasından dolayı doğa ile ilgili turizm faaliyetlerine yöneldikleri görülmektedir. Doğa tabanlı turizm etkinliklerinin başında ekoturizm etkinlikleri gelmekle beraber kişilerin ekoturizm faaliyetlerini yapabilme sahası olarak 2873 sayılı Yasa uyarınca bir statü verilmiş olan korunan alanlar ile ormanları tercih ettikleri açık bir şekilde görülmektedir. Korunan Alanlarda ekoturizm, turizm faaliyetlerinin çevre üzerindeki olumsuz etkilerine karşı bir seçenek olarak ortaya çıktığı düşünülebilir. Türkiye’de korunan alanlarda yapılan ekoturizm çeşitlerine baktığımızda en çok tercih edilenler; doğa yürüyüşleri, kamp turizmi, yayla turizmi, bisiklet turizmi ve botanik turizmi şeklinde sıralanabilmektedir.

Karadeniz Bölgesinin batı kısmında bulunan Yedigöller Milli Parkı içerisinde ekoturizm etkinlikleri yoğun şekilde gerçekleştirmektedir. Ayrıca kişilerin tabiata yönelmeleri ve Covid-19’un etkisiyle ziyaretçiler tarafından bu etkinliklere olan ilgi daha da fazlalaşmaktadır. Milli Parkta; fotoğraf çekimi, doğa yürüyüşü, yaban yaşamın gözlemi, kamp ile piknik etkinlikleri rahat bir şekilde yapılabilir. Faaliyet sahası senenin dört mevsiminde de insanlar tarafından seçilmekte ve bölgenin en yoğun ziyaretçi aldığı dönem ise yaprak renklenmesinin belirgin şekilde gözlemlendiği sonbahar mevsimidir. Bölgeye yoğun ziyaretçi girişinin olduğu dönemlerde (hafta sonları, dini ve resmi bayramlar, yaprak renklenmesi dönemleri) kapı giriş kontrol noktalarında uzun kuyruklar oluşmakta bu durumda da milli park yönetimi ve ziyaretçiler sıkıntı yaşamaktadır. Yaşanan bu sıkıntılardan dolayı giriş kontrol noktalarında hızlı geçiş sistemi kurulabilir. Milli Park yönetimi tarafından belirlenmiş olan taşıma kapasitesi dikkate alınmalıdır. Bu da alan gelen ziyaretçi sayısının en uygun düzeyde tutulmasını sağlayacaktır. En kesin ve kalıcı çözüm yolu ise yaşanan bu sıkıntıdan ve karmaşadan dolayı milli parkta ziyaretçi yönetim planları yapılarak ziyaretçi yönetim araçlarının kullanılması olarak düşünülmektedir.

Alana gelen ziyaretçi sayısı alan içerisinde yapılan ekoturizm faaliyetlerinden çadırılı kampçılık ile artmaktadır. Kampın yapıldığı bilhassa da çadırların kurulduğu bölgelerde yoğun kullanımdan ileri gelen toprakta kompaktlaşma görülmektedir. Bahsi geçen baskıyı en aza indirmek adına basit çadırılı faaliyet alanlarının sınırlandırılması, çadır kurulan alanlarda toprak üzerine oluşan baskının azaltılması için önlemler alınması ve çadırılı kampçılık faaliyetlerinin rezervasyon sistemi kullanılarak yapılması önerilmektedir. Milli Park içerisinde karavanla konaklanmanın yasaklaması ile alana karavan alınmamaktadır. Bu da alan üzerinde oluşan ziyaretçi baskısını bir nebze olsun rahatlatmaktadır. Karavan ile alanda tekrar kamp yapılabilmesi için alan içerisinde karavanlar için düzenlenmiş ayrı bir alanın olması gerekmektedir. Karavanlar için ayrı bir alan düzenlendiğinde milli park içerisinde trafik sorununun azalması sağlanabilir ve günübirlik faaliyetler gerçekleştirmek için alana gelen ziyaretçilerle karavan kampına gelen ziyaretçiler arasında bir ayırım sağlanmış olacaktır.

Doğa yürüyüşlerinde var olan yaya yürüyüş güzergahlarını kullanımı yerine uygunluk analizleriyle yerleri saptanacak yürüyüş rotaları, mola yerleriyle beraber düzenlenmesi doğa yürüyüşlerinde güvenlik seviyesi ile ekolojik hassasiyet bakımından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca doğa yürüyüşlerinde insanların yoğun kullanımlarından dolayı baskıyı azaltmak için toprak yüzeyi ile temas etmeyen toprağın hava almasını sağlayan platform şeklinde yürüyüş yolları düzenlenebilir. Bununla birlikte yürüyüş yollarının milli park yönetimi tarafından planlanması büyük önem taşımaktadır. Bu planlama ile birlikte insanlar sadece belirlenen yürüyüş yollarını kullanacak ve milli parkın tüm alanlarına giremeyeceklerdir. Bu da yaban hayatının korunması ve alan kullanım baskısının azalması yönünde olumlu katkı sağlayacaktır.

Alan içerisinde yaban hayatı gözlem noktaları ve fotoğraf çekim noktaları oluşturulmalı ve ziyaretçilerin alan içerisinde hareket edecekleri noktalar kısıtlanmalıdır.

Ülkemizde ekoturizme olan ilgi artmakta olup artan ilginin ve taleplerin doğa koruma ve ilgili mevzuatlar çerçevesinde yönetilmesi büyük önem taşımaktadır. Ekoturizm planlarının ülke genelinde yapılması daha sonra ise alan bazına indirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Korunan alanlarda ekoturizm faaliyetlerinin artması sonucunda alan özelinde yapılan gelişme planları yeterli kalmayabilir. Bu yüzden de ekoturizm faaliyetleri yapılan korunan alanlarda ekoturizm eylem planları yapılmalı ve bu plan gelişme planının alt planı şeklinde olmalıdır.

Türkiye genelinde yeni ekoturizm rotaları belirlenmesi çalışma kapsamında geliştirilen bir diğer öneridir. Yeni belirlenecek rotalar ve mevcut rotalarla ilgili bir uygulama hazırlanarak ekoturistlerin kullanımına sunulması faaliyetlerin planlı şekilde gerçekleşmesi için önemli bir adım olacaktır. Orman Genel Müdürlüğü (OGM) tarafından hazırlanan ve kullanılmakta olan “Benim Ormanım” uygulaması OGM sorumluluğunda bulunan ekoturizm rotalarını göstermektedir. Bu uygulama içeriğinde; rotaların başlama ve bitiş noktaları, yürüyüş parkurları zorluk seviyeleri, rota üzerinde hangi faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği, hangi orman işletme müdürlüğü sorumluluğunda kaldığı gibi bilgiler bulunmaktadır. Bunun dışında Doğa Koruma ile Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan, halen daha kullanılan “Ekotaban” uygulaması DKMP sorumluluğunda bulunan korunan alanları göstermekte olup bu alanlarda yapılan turizm aktivitelerine, korunan alanlara ulaşım gibi bilgileri içerisinde barındırmaktadır. OGM ve DKMP tarafından hazırlanan bu uygulamaların eksik yönlerinin iyileştirilmesi ekoturizm faaliyetlerine katılım sağlayan ekoturistler açısından uygulama kolaylığı sağlayacak ve uygulamanın tercih edilirliliğini arttıracaktır.

Şahbaz ve Altınay (2015) tarafından ifade edildiği gibi milli parklarda gün geçtikçe rekreasyon faaliyetlerinin arttığı ve buna bağlı olarak da rekreasyon faaliyetlerinin çeşitlendiği belirtilmektedir. Yürütülen bu tez çalışması ile de görülmektedir ki sahaya gelen ziyaretçiler Yedigöller Milli Parkı içerisinde artık farklı rekreasyon faaliyetleri görmek istemektedir. Bu hususta da milli park yöneticileri taşıma kapasitesine dikkat ederek farklı rekreatif faaliyetlerin alana gelmesini sağlayabilir.

Aydın (2021)’in belirttiği gibi 2873 sayılı milli parklar kanuna göre duyurulan ve satatü verilen alanlarda ekoturizm faaliyetlerinin düzenli ve akla uygun bir şekilde yürütülmesi için yapılan turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirlik açısından izlenmesi ve denetlenmesi gerekliliği belirtilmektedir. Yürütülen bu çalışmada da ekoturizm faaliyetlerinin çeşitlenmesinin ve devamlılığının sağlanması için bir kontrol merkezi olması gerektiği bunun içinde milli park saha yöneticilerine büyük bir görev düştüğü görülmektedir.

TODEG (2010) tarafından ifade edildiği gibi DKMP tabiat parkı, milli park, tabiat koruma sahası, tabiat anıtı vb. ekoturizm açısından öteki çekiciliği bulunan sahaların idaresinden görevli olan müdürlüktür. Bu müdürlüğün görev sahaları ele alındığında; ekoturizmin korunan alanlar içerisinde ortaya çıkaracağı olası negatif etkileri hususunda tehlikeleri üstlendiği görülmektedir. Milli parklar adına gerekli olan gelişme ve ekoturizm ile alakalı planların entegrasyonu konusuna Orman Ekosistemlerinde

Ekoturizm Çalıştay'ı ile 10. Senesinde TODEG çerçevesinde değinilmiştir ve bu doğrultuda planların yalnızca fiziki tesislere ilişkin tavsiye, sınır ile kararlar ile sınırlı kalmaması ve korunan alanın vizyonu, korunan alanın amacı kapsamında plan döneminde geçerliliği bulunacak, çeşitli yönetsel sahalar adına saptanmış stratejik hedefleri de barındırması tavsiye edilmiştir. Bolu Yedigöller Milli Parkı uzun vadeli gelişim planının, ekoturizm uygulama planlarıyla destek sağlanması, ekoturizm etkinliklerinin denetleme faaliyetlerinin hassasiyetle yürütülmesi önerilmektedir. Land vd. (2021) göre insanlar kendileri ile ilgili sosyal konulara ya da bilimsel süreçlerin çeşitli aşamalarına katılım gösterebilir. Bu alanlar araştırma sorularının ya da hipotezlerin geliştirilmesi, verilerin çözümlenmesi, veri toplama, çizim sonuçları ile verilerin dağıtılması olarak sıralanabilir. Çalışma alanı olarak seçilen Yedigöller Milli Parkına yönelik başta halk olmak üzere tüm paydaş toplumların tespit edilerek, korunan alanlarda gerçekleştirilecek olan ekoturizm çalışmaları ile ilgili görüş ifade etmelerinin ve bunun yanında yönetim sürecine katılım göstermelerinin sağlanması ekoturizm prensiplerinin korunan alanlarda hayata geçirilmesi bakımından büyük bir önem taşımaktadır.

Milli Park alanı içerisinde doğal ve kültürel kaynaklara göre planlamalar dâhilinde yeni ekoturizm faaliyetleri belirlenebilir. Bu belirlemede alana gelen ziyaretçilere anket çalışmaları milli park yönetimi tarafından yapılarak ziyaretçi istekleri de dikkate alınabilir.

Alana gelen ekoturistlerin alanla ilgili bilgi sağlamaları ve alanı daha yakından tanımaları için alan kılavuzları milli park içerisinde görevlendirilebilir.

Bu çalışmada çeşitli sınırlılıklar mevcuttur. Bu tez çalışmasında Yedigöller Milli Parkı ekoturizm olanakları açısından değerlendirilmiştir. Bunun yanında ekoturizmin milli parkta ziyaretçi sayısını artırmasına bağlı olarak ekoturizm ve ziyaretçi yönetim modelleri daha sonraki çalışmalarda birlikte çalışılabilir.

5. KAYNAKLAR

- Akıllı, H. (2005). Ekoturizm: Köprülü Kanyon Milli Parkı örneği. *Korunan Alanlar Sempozyumu*'nda sunuldu. Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, Türkiye.
- Akten, M. (2003). Isparta ilindeki bazı rekreasyon alanlarının mevcut potansiyellerinin belirlenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 2, 115-132.
- Akyol, A. ve Uygun, A.A. (2017). Sürdürülebilir turizm uygulamaları kapsamında ziyaretçi tercihleri: Pastoral Vadi Ekolojik Yaşam Çiftliği örneği. *Forestry*, 18(2), 133-139.
- Altunel, T. ve Karataş, İ. (2017). Türkiye’de Korunan Alanların Hukuki Durumu. *1 St International Sustainable Tourism Congress*'de sunuldu. Kastamonu, Türkiye.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı*. İstanbul: Sakarya Yayıncılık.
- Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2023). *Arkeolojik sitler, koruma ve kullanma koşulları* [Çevrimiçi]. Erişim: <https://antalya.ktb.gov.tr/TR-67605/sit-alanlari-koruma-ve-kullanma-kosullari.html>
- Arda, S.S. (2003). ‘Türkiye’de Doğa Koruma Alanı Uygulamaları ve Avrupa Birliği Mevzuatı İle Karşılaştırılması’, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Arıbaş, N.N. (2015). Kamuda stratejik planlamanın “katılımcılık” boyutu. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 4(1), 80-100.
- Aslan, A. (2008). Turizm planlamasına Yerel Toplumun Katılımı: Saklı Bahçe Akyaka Üzerine Bir İnceleme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi* 19(1), 71-83.
- Aşıkkutlu, H.S. (2013). ‘Yedigöller Milli Parkı’nın Rekreasyonel Yönetim Planının Oluşturulması’, Doktora Tezi, Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Düzce, Türkiye.
- Ataöv, A. (2013). İnsancıl bakış açısıyla konut üretimi: Diğer aktörler meselesi. *Planlama*, 23(2), 77-82.
- Ataöv, A. ve Osmay, S. (2007) Türkiye’de kentsel dönüşüme yöntemsel bir yaklaşım. *METU JFA*, 2, 57-82.
- Aydın, İ.Z. (2021). ‘Korunan Alanlarda Sürdürülebilir Ekoturizm Yönetimi Ölçüt ve Göstergelerinin Belirlenmesi (Camili Biyosfer Rezervi Örneği)’, Yüksek Lisans Tezi, Artvin Çoruh Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Artvin, Türkiye.
- Balmford, A., Beresford J., Green, F., Naidoo R., Walpole, M. ve Manica, M. (2009). A global perspective on trends in nature-based tourism. *Plos Biology*, (7), 1-6.
- Bayhan, Ü. B. (2018). ‘Kahramanmaraş Onikişubat İlçesi Dağlık Bölgelerinin Ekoturizm Potansiyeli ve Turist Profiline Belirlenmesi’, Yüksek Lisans Tezi, Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş, Türkiye.

- Bhammar, H., Li, W., Molina C., Hickey V., Pendry J. ve Narain U. (2021). Framework for Sustainable Recovery of Tourism in Protected Areas. *Sustainability*, 13(5), 2798.
- Boo, E. (1993). *Ecotourism: A Guide for Planners and Managers*. North Bennington: The Ecotourism Society.
- Colchester, M. (2012). *Katılım'ın ötesinde: Yerli halklar, biyolojik çeşitliliğin korunması ve korunan alan yönetimi* [Çevrimiçi]. Erişim: <https://hdl.handle.net/10535/8436>
- Cooke, B. ve Kothari, U. (2001). The case for participation as tyranny. *Participation: the New Tyranny*. London: Zed Books, 1-15.
- Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. (10 Temmuz 2018). *T.C. Resmî Gazete*, Sayı: 30474.
- Çelik, S. (2020). Kilis ilinin ekoturizm potansiyeli açısından değerlendirilmesi ve planlamaya yönelik öneriler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(70), 204-215.
- Çevirgen, A. (2004). Edremit yöresinde ekoturizme yönelik bir talep araştırması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(12), 46-67.
- Çevre kanunu. (9 Ağustos 1983). *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 18132.
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2023). *Özel çevre koruma bölgeleri* [Çevrimiçi]. Erişim: <https://ockb.csb.gov.tr/>
- Çevre ve Orman Bakanlığı. (2007). *2873 sayılı milli parklar kanunu uygulama alanlarında uzun devreli gelişme planları hazırlanmasına yönelik teknik şartname*. Ankara: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü.
- Çoban, G. (2016). 'Milli Parklarda Koruma – Kullanma Dengesinin Sağlanması yönünde geliştirilen ziyaretçi yönetim araçlarının incelenmesi', Yüksek Lisans Tezi, Aydın Menderes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Aydın, Türkiye.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı). (2000). *Sekizinci beş yıllık kalkınma planı* [Çevrimiçi]. Erişim: <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Sekizinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2001-2005.pdf>
- Dönmez, S. (2008). 'Akdağ Tabiat Parkında Ekoturizm', Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, Türkiye.
- Dudley, N., Mulongoy, KJ., Cohen, S., Stolton, S., Barber, CV. ve Gidda, SB. Etkin Korunan Alan Sistemlerine Doğru. Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi Korunan Alanlar İş Programı Uygulama Kılavuzu. Türkçeye Çeviri:Dr. S. Kalem, Montreal, Teknik Seriler No. (S)18,108.
- Ekim, T. ve İlarslan R. (1982). Yedigöller Milli Parkının florası. *Ankara: Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları*.
- Erdoğan, N. (2003). *Çevre ve (Eko) Turizm*. Ankara, Türkiye: Erk Yayını.
- Ersoy, M. (2008) *Kentsel Planlama Kuramları*. Ankara, Türkiye İmge Kitabevi.
- Fennell, D. A. (2003). *Ecotourism* (2. Baskı). London and Newyork: Routledge.

- Franceschinis, C., Swait, J., Vij, A. ve Thiene, M. (2022). Determinants of Recreational Activities Choice in Protected Areas. *Sustainability*, 14(412), 1-16.
- Gaventa, J. (2004). Towards Participatory Governance: Assessing the Transformative Possibilities. S. Hickey ve G. Mohan (Ed.), *Participation: From Tyranny to Transformation*, London: Zed Books, 25-41.
- Geray, U. ve Küçükkaya, İ. (2011). *Havza yönetim modeli üzerine düşünceler* [Çevrimiçi]. Erişim: http://www.cekulvakfi.org.tr/img/doc/havzayonetim_modeli.doc
- Girti, V.V. ve Yerli, Ö. (2021). *Batı Karadeniz Bölgesinde Banka Çalışanlarının Ekoturizm Algı ve Tutumlarının Özel Banka Örneğinde Belirlenmesi, Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler*. Ankara, Türkiye: Gece Kitaplığı Yayınları.
- Google Earth. (2022). *Haritalar* [Çevrimiçi]. Erişim: <https://earth.google.com>
- Göktaş, L. S. ve Kızıllırmak, İ. (2017). Bolu Yedigöller Milli Parkı'nın glamping turizmi potansiyeli açısından değerlendirilmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 43-51.
- Gültekin P., Gültekin Y.S. ve Uzun, O. (2014). The relationship between local people and ecotourism in participatory planning: Example of Düzce Aydınınar Village. *Uluslararası Odunlu Orman Ürünleri Sempozyumu*'nda sunuldu. Kahramanmaraş, Türkiye.
- Gültekin, P. (2010). 'Düzce Uğursuyu ve Aksu Havzaları Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Peyzaj Yönetimi', Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Düzce, Türkiye.
- Gültekin, P. ve Gültekin, Y.S. (2017). Gençlerin ekoturizm aktivitelerine yönelik tutumlarının belirlenmesi: Düzce Üniversitesi öğrencileri örneği. *1 st International Sustainable Tourism Congress*'de sunuldu, Kastamonu, Türkiye.
- Gültekin, P., Gültekin, Y.S., Uzun, O. ve Gök, H. (2018). Katılımcı ekoturizm planlamasında yapısal eşitlik modellemesi ile paydaş analizi: Batı Karadeniz Bölgesi örneği. *Journal of Forestry*, 14(2), 33-56.
- Gültekin, P., Gültekin, Y. S. ve Uzun, O. (2013). Düzce Uğursuyu ve Aksu Havzalarında katılımcı ekoturizm algı ölçeğinin geliştirilmesi. *Peyzaj Mimarlığı V. Kongresi* (ss. 904-921), Adana, Türkiye.
- Gültekin, P., Gültekin, Y.S. ve Uzun, O. (2015). Ekoturizmde çatışma yönetiminin Düzce Uğursuyu ve Aksu Havzaları örneğinde irdelenmesi. *IV. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi*'nde sunuldu, Trabzon, Türkiye.
- Gültekin, Y.S. (2022). Ecotourism through the perception of forest villagers: understanding via mediator effects using structural equation modeling. *Environmental Science and Pollution Research*, 29(47), 70899-70908.
- Gültekin, Y.S. ve Gültekin, P. (2012). Kabatepe orman kampı-karavan ve çadırli kamp alanının rekreasyonel değerinin korunması ve geliştirilmesine ilişkin öneriler. *I. Rekreasyon Araştırmalar Kongresi*, 12(15), 353-363.
- Gültekin, Y.S. ve Sâri, H. (2021). Assessment of Ecotourism Perception of Rural Youth for Rural Development: A Case Study of Yigilca. *International Conference on Research in Education and Science (ICRES)*, Antalya, Türkiye.

- Gültekin, Y.S., Gültekin, P., Uzun, O. ve Gök, H. (2017). Use of structural equation modeling in ecotourism: A model proposal. *Periodicals of Engineering and Natural Sciences*, 5(2), 145-151.
- Güneş, G. (2011). Korunan alanların yönetiminde yeni bir yaklaşım: katılımcı yönetim planları. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 3(1), 47-57.
- Herbig, P. ve O'hara, B. (1997). Ecotourism: A guide for marketers. *European Business Review*, 97(5), 231-236.
- Innes, J.E. ve Booher, D.E. (2004). Reframing public participation: strategies for the 21st century. *Planning Theory & Practice*, 5(4), 419-436.
- Ismail, W.A.W. ve Said, I. (2015). Integrating the community in urban design and planning of public spaces: a review in Malaysian cities. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 168, 357-364.
- IUCN (1997). *Guidelines for Protected Area Management Categories: Part II the Management Categories*. United Kingdom: IUC.
- Kahraman, Z.E. (2014). Katılımcı planlama yaklaşımı kent kültüründe neleri değiştirebilir? *KBAM 5. Kentsel ve Bölgesel Araştırmalar Sempozyumu* (ss. 86-94). Çankaya Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Kaplan, S. (2003). Doğa koruma çalışmaları ve yasalarımız. *Kamu Yönetimi Dünyası Dergisi*, 16, 29-33.
- Kara avcılığı kanunu. (11 Temmuz 2003). *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 25165.
- Karadağ, A.A., Gültekin, Y.S. ve Mutlu, S. (2019b). Yapısal eşitlik modellemesi ile konut seçimi ölçeğinin geliştirilmesi. *Düzce Ormanlık Dergisi*, 15(2), 78-95.
- Karadağ, A., Gültekin, Y.S. ve Mutlu, S. (2019a). Açık ve yeşil alanların konut seçimine etkisinin belirlenmesi temelinde bir ölçek geliştirme çalışması. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 7(2019), 223-238.
- Karadeniz Kültür Envanteri. (2023a). *Çamgözü muhafaza ormanı* [Çevrimiçi]. Erişim: <https://karadeniz.gov.tr/camgolu-muhafaza-ormani/>
- Karadeniz Kültür Envanteri. (2023b). *Şimşir gen koruma ormanı* [Çevrimiçi]. Erişim: <https://karadeniz.gov.tr/simsir-gen-koruma-ormani/>
- Karagöz, A. (1998). Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi. *Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü Dergisi*, (7), 1-9.
- Karataş, İ. ve Altunel, T. (2017). Korunan alanlarda sürdürülebilir ekoturizm faaliyetleri. *1 st International Sustainable Tourism Congress*, Kastamonu, Türkiye.
- Kaya, S., Müderrisoğlu, H., Taş, Ö. ve Yılmaz, F. (2017). Korunan alanlarda rekreasyonel kısıtlayıcılar ile genel memnuniyet arasındaki ilişkinin belirlenmesi: Yedigöller Milli Parkı örneği. *Journal of Forestry*, 13(2), 20-31.
- Kılıç, D.D., Güler, D., Babacan A. Be Kılıç, M. (2019). Amasya'nın ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi üzerine bir derleme. *Sinop Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 77-106.
- Kırca, S. (2015). 'Peyzaj Planlamada Doğa Koruma ve Restorasyon Öncelikli Alanların Belirlenmesi: Yedigöller Milli Parkı (Bolu) Örneği', Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.

- Kıyı kanunu. (17 Nisan 1990). *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 20495.
- Kıyı kanununun uygulanmasına dair yönetmelik. (3 Ağustos 1990). *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 20594.
- Kızılırmak, İ., Kaya, F., Yıldız S. ve Kurtulay, Z.A. (2017). Yerel paydaşların ekoturizme yönelik yaklaşımları: Erzincan destinasyon örneği. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, ÖS-IV, 189-202.
- Kiniş, S. ve Duyar, A. (2017). Bolu Aladağ yaylacılarının ekoturizme yaklaşımı. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(6), 59-70.
- Kiper, T., Uzun, O., Özdemir, G. ve Topal, T. Ü. (2016). Orman köylerinde ekoturizm planlama sürecinde turistlerin rolü: Kıyıköy örneği. *Ormancılık Dergisi*, 12(2) 94-107.
- Köroğlu, Ö ve Karaman S. (2014). Doğaya dayalı turizm faaliyetlerinin gelişiminde toplum temellidoğal kaynak yönetiminin önemi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(26), 95-106.
- Kültür ve tabiat varlıklarını koruma kanunu. (1983). *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 18113.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2020). *Yedigöller milli parkı* [Çevrimiçi]. Erişim: <https://bolu.ktb.gov.tr/TR-70000/yedigollermilliparki>
- Land-Zandstra, A., Agnello, G. ve Gültekin, Y.S. (2021). Participants in Citizen Science. K. Vohland vd. (Ed.), *The Science of Citizen Science*. Cham: Springer, 243-259.
- Liu J., Ouyang Z., Miao H. (2010). Environmental attitudes of stakeholders and their perceptions regarding protected area-community conflicts: A case study in China. *Journal of Environmental Management*, 91(11), 2254-2262.
- Meteoroloji Genel Müdürlüğü. (2022) *İklim verileri* [Çevrimiçi]. Erişim: <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?k=H&m=BOLU>
- Meydan, K. (2020). 'Küre Dağları Milli Parkı'nın Kastamonu İl Sınırlarında Ekoturizm Potansiyelinin Ecos Yöntemi ile Belirlenmesi'. Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu, Türkiye.
- Milli park kanunu. (11 Ağustos 1983). *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 18132.
- Milli Parklar Genel Müdürlüğü. (2022). *Korunan alan nedir?* [Çevrimiçi]. Erişim: <http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar>
- Milli parklar uygulama yönetmeliği. (12 Aralık 1986). *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 19309.
- Okay, S (2022). Kovada Gölü ekoturizm değerlendirmesi. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 6(1), 39-48.
- ORFAMDER (2018). *Tabiat Turizmi Raporu*. İstanbul: Orman Fakülteliler Derneği.
- Orman kanunu. (8 Eylül 1956). *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 9402.
- Özdemir, A. (2019). Katılımcı planlama için yönetim yaklaşımı: sakarya mahallesi parkı örneği, Denizli – Türkiye. *Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 9(1), 233-243.
- Özdönmez, M., İstanbullu, T., Akesen, A. ve Ekizoğlu, A. (1996). *Ormancılık Politikası*. İstanbul: Orman Fakültesi Yayınları.

- Öztürk, S. ve Aydoğdu, A. (2012). Ilgaz Dağı Milli Parkı'nın rekreasyonel olanakları, *I. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi*'nde sunuldu, Antalya, Türkiye.
- Polat, A. (2006). 'Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma', Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya, Türkiye.
- Saraçoğlu, S. ve Kanca, B. (2022). Yerel paydaşların ekoturizm algısı ve görüşleri: Ordu ili örneği. *Karadeniz Araştırmaları*, 19(76), 1293-1309.
- Sezer, İ. (2015). Koç Kayası Tabiat Parkı'nın ekoturizm olanakları açısından değerlendirilmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(12), 172-207.
- Sezgin, A.R. ve Gültekin, Y.S. (2022). Orman Suçlarının Mekânsal Ve Sosyoekonomik Analizi: Yığılca İlçesi Örneği. *Duzce University Journal of Science & Technology*, 10(3), 1287-1301.
- Sulak alanların korunması yönetmeliği. (4 Nisan 2014). *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 28962.
- Şahbaz, R.P ve Altınay, M. (2015). Türkiye'deki Milli Parkların Rekreasyon Faaliyetleri Açısından Değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3(3), 125-135.
- Tarım ve Orman Bakanlığı. (2023). Yabancı Hayvan Ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaret Konvansiyonu (Cites) [Çevrimiçi]. Erişim: <https://www.tarimorman.gov.tr/BSGM/Belgeler/Uluslararası%C4%B1%20Kurulu%C5%9Flar/CITES.pdf>
- Taylor, N. (1998) *Urban Planning Theory Since 1945*. London: Sage Publications.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). *Nüfus verileri* [Çevrimiçi]. Erişim: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=49685#:~:text>
- Türkiye Ormancılar Derneği Ekoturizm Grubu (TODEG). (2010). Orman Ekosistemlerinde Ekoturizm Çalıştayı, Ankara, Türkiye.
- Turgut, S. ve Seçilmişler, T. (2017). Katılımcı planlama deneyimi: Mersin il çevre düzeni planı örneği. *Megaron*, 12(2), 292-303.
- Tutcu, A. (2021). Ekoturizm ve Türkiye'nin ekoturizm potansiyelini değerlendirmesi. *Atlas Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi* 5/6 (2021) 1-16.
- Uzun, O., Gültekin, P. ve Gültekin, Y.S. (2015). *Assessment of Participatory Ecotourism Planning and Management Using by Different Stages of Basin Scale*. Trabzon: MACODESU.
- Üzümcü, O.O. ve Koç, B. (2017). Ekoturizm turizm kavramı: Fethiye örneği. *Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi* 10 (1) 14-19.
- Vandenbussche, L., Edelenbos, J. ve Eshuis, J. (2015). Pathways of stakeholders' relations and frames in collaborative planning practices: A framework to analyse relating and framing dynamics. *Planning Theory*, 16(3), 233-254.
- Van Herzele, A. (2004). Local knowledge in action. Valuing nonprofessional reasoning in the planning process. *Journal of Planning Education and Research*, 24, 197-212.

- Wang, L., Zhong, L., Zhang Y. ve Zhou B. (2014). Ecotourism environmental protection measures and their effects on protected areas in China. *Sustainability*, 6(10), 6781-6798.
- Williamson, D, 2006. Ecotourism And Protected Areas: Making The Most Of The Opportunities. *Bois Et Forêts Des Tropiques*, 290(4), 3-12.
- WWF Türkiye. (2008). *Türkiyedeki Ramsar Alanları Değerlendirme Raporu [Çevrimiçi]*. Erişim: <https://www.wwf.org.tr/?10800/Surdurulebilir-Bir-Turkiye-Icin-Korunan-Alanlar>.
- WWF Türkiye. (2020). *Korumazsak kaybederiz: Sürdürülebilir bir Türkiye için korunan alanlar hedef: 2030'a kadar %30 raporu [Çevrimiçi]*. Erişim: <https://www.wwf.org.tr/?1421/ramсарalanlaridegerlendirmeraporu>.
- YMPUDGP. (2016) *Yedigöller Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı*. Doğa Koruma ve Milli Parklar Bolu Şube Müdürlüğü.
- Yücel, M. (1995). *Doğa Koruma Alanları ve Planlaması*. Adana: Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları.
- Yücel, M. ve Babuş, D. (2005). Doğa Korumanın Tarihçesi Ve Türkiye'deki Gelişmeler. *Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü DOA Dergisi*, 11, 151-175.

6. EKLER

6.1. EK 1: ANKET FORMU ÖRNEĞİ

İLİŞKİN TEZ ÇALIŞMASI ANKET FORMU

(Bu form ile ulaşılabacak bilgiler Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda yürütülen yüksek lisans tez çalışmasında veri olacak şekilde kullanılacaktır. Araştırmadan elde edilen sonuçların gerçeğe uygun ve güvenilir olması adına, yöneltilen soruların dikkatli bir şekilde yanıtlanması oldukça önemlidir. Ulaşılan bilgiler tümüyle bilimsel amaçlı kullanılacaktır ve kimlik bilgisi istenmemektedir. Katkılarınızdan ötürü çok teşekkür ederiz)

Betül BAYRAM
Yüksek Lisans Öğrencisi

Doç. Dr. Pınar GÜLTEKİN
Tez Danışmanı

GENEL BİLGİLER

1. Yaşınız
(1) 20 yaş altı (2) 21-35 (3) 36-45 (4) 46-55 (5) 56-65 (6) 66 ve üstü
2. Cinsiyet
(1) Kadın (2) Erkek
3. Eğitim Durumu
(1) İlkokul (2) Ortaokul (3) Lise (4) Ön Lisans (5) Lisans (6) Lisansüstü
4. Medeni Durum
(1) Bekâr (2) Evli
5. Hanenizin Aylık Gelir Miktarı (TL)
(1) 0-3.000 (2) 3.001-5.000 (3) 5.001-10.000 (4) 10.001-15.000 (5) 15.001 ve üstü

YEDİGÖLLER MİLLİ PARKI İLE İLGİLİ BİLGİLER

6. Yedigöller Milli Parkını tercih etme nedeniniz?
(1)Manzara Güzelliği (2) Doğal Yapısı (3)Flora ve Fauna Çeşitliliği (4)Mevsimsel Renklenme
(5) Kültürel Değerler (6) Konaklama İhtiyacı (7) Doğa Sevgisi (8)Ekoturizm Olanakları
(9)Yeni Yerler Keşfetmek (10)Diğer.....

7. Yedigöller Milli Parkını hangi sıklıkta ziyaret etmektesiniz?
(1)Yılda bir kez (2)Altı ayda bir (3) Üç ayda bir (4)Ayda bir defa (5)Haftada bir defa (6)Diğer

8. Yedigöller Milli Parkını hangi ekoturizm faaliyeti için tercih etmektesiniz?
(1)Piknik Yapmak (2)Doğa Yürüyüşü (3)Çadırılı Kamp (4)Bungalov
(5)Yaban Hayatı Gözlemi (6) Bitki Gözlemi (7)Fotoğrafçılık (8)Diğer.....

9. Yedigöller Milli Parkına tur firması / organizasyon şirketi ile mi geldiniz?
(1)Evet (2) Hayır

10. Yedigöller Milli Parkını en çok hangi mevsimde tercih etmektesiniz?
- (1)İlkbahar (2)Yaz (3) Sonbahar (4)Kış
11. Milli parka hangi ilden geliyorsunuz?
.....
12. Konaklama yapmanız durumunda hangi konaklama türünü tercih edersiniz?
- (1)Çadır (2) Bungalov (3)Otel (4)Akraba Yanı (5)Diğer.....
13. Yedigöller Milli Parkını ziyaret için kaç kişi geldiniz?
- (1)1 - 5 (2) 6 - 10 (3) 11 - 15 (4) 16- üzeri

EKOTURİZM İLE İLGİLİ BİLGİLER

14. Ekoturizm kavramını daha önce duydunuz mu?
- (1) Evet (2) Hayır
15. Ekoturizm kavramından ne anlıyorsunuz?
- (1) Doğa Dostu Turizm (2) Kültür ve Tarih Turizmi (3) Ekonomik Turizm
(4) Kırsal Yaşam Turizmi (5) Fikrim Yok (6) Diğer.....
16. Daha önce hiç ekoturizm faaliyetinde bulundunuz mu?
- (1) Evet (2) Hayır
17. Cevap evetse faaliyet türü ne idi?
- (1) Doğa Yürüyüşü (2) Kampçılık (3)Yayla Turizmi (4)Mağara Turizmi
(5) Kuş Gözlemciliği (6) Bisiklet Turizmi (7)Av Turizmi (8)Glamping
(9)Çiftlik Turizmi (10)Rafting Turizmi (11)Botanik Turizmi (12)Diğer.....
18. Hangi sıklıkta ekoturizm faaliyetlerini gerçekleştirmektesiniz?
- (1)Yılda bir kez (2)Altı ayda bir (3) Üç ayda bir (4)Ayda bir kez
(5) Ayda iki kez (6)Haftada bir kez (7) Her gün (8)Hiçbir zaman
19. Ekoturizm faaliyetleri için daha çok hangi alanları tercih etmektesiniz?
- (1)Ormanlar (2)Korunan Alanlar (3) Köyler (4)Su kıyısı (5)Diğer

Yedigöller Milli Parkının Ekoturizm Etkinlikleri Ve İmkanlarının Değerlendirilmesine Dair Aşağıda Yöneltilen İfadelerden Size En Uygun olanı İşaretleyiniz.

(1:Kesinlikle katılmıyorum 2:Katılmıyorum 3:Kararsızım 4:Katılıyorum
5:Kesinlikle katılıyorum)

No	Yargı	1	2	3	4	5
1	Yedigöller Milli Parkı temiz ve bakımlıdır.	1	2	3	4	5
2	Yedigöller Milli Parkı'nı kalabalık buluyorum.	1	2	3	4	5
3	Yedigöller Milli Parkı'nı güvenli buluyorum.	1	2	3	4	5
4	Yedigöller Milli Parkı'na ulaşım zordur.	1	2	3	4	5
5	Yedigöller Milli Parkı'na erişebilmek adına ana yol üzerinde bulunan bilgilendirme ile yönlendirme tabelaları yeterli sayıdadır.	1	2	3	4	5
6	Otopark alanları yeterlidir.	1	2	3	4	5
7	Alan içerisindeki yönlendirme tabelaları yeterlidir.	1	2	3	4	5
8	Alan içerisindeki bilgilendirme tabelaları yeterlidir.	1	2	3	4	5
9	Alan içerisindeki uyarı tabelaları yeterlidir.	1	2	3	4	5
10	Alanda konaklama olanaklarını yeterlidir.	1	2	3	4	5
11	Çadırlı kamp alanları yeterlidir.	1	2	3	4	5
12	Bungalovlar çevreye ve doğaya uyumludur.	1	2	3	4	5

13	Alanın rekreatif olanaklarını yeterlidir.	1	2	3	4	5
14	Alanda bulunan kır lokantası yeterlidir.	1	2	3	4	5
15	Alanda bulunan büfe ihtiyaçları karşılamaktadır.	1	2	3	4	5
16	Yürüyüş yollarını güvenli ve bakımlıdır.	1	2	3	4	5
17	Alan içerisinde fotoğraf çekimi için oluşturulmuş alanlar yeterlidir.	1	2	3	4	5
18	Alanda fauna gözlem noktaları beklentilerimi karşılamaktadır.	1	2	3	4	5
19	Alanda bulunan WC'ler bakımlı ve yeterlidir.	1	2	3	4	5
20	Alanda bulunan mescit bakımlı ve yeterlidir.	1	2	3	4	5
21	Dinlenme alanlarında bulunan oturma birimleri yeterlidir	1	2	3	4	5
22	Alanda yeteri kadar çöp kutusu bulunmaktadır.	1	2	3	4	5
23	Alanda bulunan aydınlatma yeterlidir.	1	2	3	4	5
24	Alanda bulunan yapılar doğa ile uyumludur.	1	2	3	4	5
25	Alanın temizliği yeterlidir.	1	2	3	4	5
26	Alan yapacağım faaliyetler açısından yeterlidir.	1	2	3	4	5
27	Alanda gürültü düzeyi düşüktür.	1	2	3	4	5
28	Alanda görsel kirlilik bulunmamaktadır.	1	2	3	4	5
29	Alanda alt yapı eksikliği bulunmamaktadır.	1	2	3	4	5
30	Alanda GSM/internet erişilebilirliği yeterli düzeydedir.	1	2	3	4	5
31	Alana girişte ödenen ücret makuldür.	1	2	3	4	5
32	Alana giriş ücreti artırılsa da gelirim.	1	2	3	4	5
33	Randevu sistemi ile ziyaretçi alınmasını tercih ederim.	1	2	3	4	5
34	Alanda ateşli pikniğin yasaklanmasını destekliyorum.	1	2	3	4	5
35	Ziyaretçi kullanımları alanda tahribat oluşturmaktadır.	1	2	3	4	5
36	Alanın rehabilite edilmesi gereklidir.	1	2	3	4	5
37	Alanın turistik olanakları yeterlidir.	1	2	3	4	5
38	Alanın tanıtımı yeterlidir.	1	2	3	4	5
39	Alanının erişilebilirliği yeterlidir.	1	2	3	4	5
40	Doğayla baş başa kalmak adına alan yeterlidir.	1	2	3	4	5
41	Alanı tabii güzellikleri ile manzara bütünlüğünden dolayı seçiyorum.	1	2	3	4	5
42	Alanı mevsimsel renklenmesi için tercih ediyorum.	1	2	3	4	5
43	Alanı fauna çeşitliliğine sahip olduğundan dolayı seçiyorum.	1	2	3	4	5
44	Alanı flora çeşitliliğine sahip olduğundan dolayı seçiyorum.	1	2	3	4	5
45	Alanı su kaynaklarının varlığından dolayı seçiyorum.	1	2	3	4	5
46	Alanı doğal ile güzel fotoğraf çekecek manzaralarının olmasından dolayı seçiyorum.	1	2	3	4	5
47	Günübirlik faaliyetler için uygun bir alandır.	1	2	3	4	5
48	Ekoturizm için uygun bir alandır.	1	2	3	4	5
49	Alanın ihtiyaçlarımı karşılama imkânları yeterlidir.	1	2	3	4	5
50	Tanıdıklarına alana gelmelerini tavsiye ederim.	1	2	3	4	5
51	Milli Park ekoturizme uygun bir alandır.	1	2	3	4	5
52	Milli Park ekoturizm dışında başka turizm türleri açısından da yeterlidir.	1	2	3	4	5
53	Ekoturizm açısından çadırli kamp alanları yeterlidir.	1	2	3	4	5
54	Ekoturizm etkinliği olarak glampingi de bu bölgede görmek istiyorum.	1	2	3	4	5
55	Alandaki piknik alanı sayısı yeterlidir.	1	2	3	4	5
56	Alanda doğa yürüyüşü güvenli, rahat biçimde yapılmaktadır.	1	2	3	4	5
57	Alanda ekoturizm faaliyetleri artırılabilir.	1	2	3	4	5
58	Alanı kamp yapmak için tercih ederim.	1	2	3	4	5
59	Ekoturizm etkinliklerine ilişkin tatil yapmak adına daha çok bütçe ayırabilirim.	1	2	3	4	5
60	Alandaki ekoturizm tecrübelerimi başkaları ile paylaşıyorum.	1	2	3	4	5

Ankete Katılım Sağladığınız İçin Teşekkür Ederiz.

6.2. EK 2: ARAŞTIRMA İZNİ

Evrak Tarih ve Sayı: 06.12.2021-110379
Evrak Tarih ve Sayısı: 07.12.2021-110477

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü

GIDANI KORU
SOFRAMA SAHIPLİK

Sayı : E-21264211-288.04-3622312
Konu : Araştırma İzinleri (Betül BAYRAM)

DAĞITIM YERLERİNE

Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Betül BAYRAM tarafından yürütüleceği ifade edilen "**Korunan Alanlarda Ekoturizm: Yedigöller Milli Parkının Ekoturizm Kapsamında Değerlendirilmesi**" başlıklı çalışma kapsamında yürütülecek olan arazi çalışmaları ile ilgili Bilimsel Araştırma İzin Başvurusu Genel Müdürlüğümüz yetki ve sorumlulukları çerçevesinde incelenmiş olup, buna göre;

- Çalışmaların sahada bulunan flora, fauna, doğal ve kültürel değerlerin yanı sıra ekosistem bütünlüğüne de zarar vermeyecek şekilde yapılması,
- Söz konusu alanların özelliklerinin kaybolmamasına özen gösterilerek yaban hayatının tahrip edilmemesi,
- Araştırma ara ve sonuç raporlarının basılı ve dijital ortamda birer kopyasının Genel Müdürlüğümüze gönderilmesi,

şartıyla bahse konu çalışmaların yapılması Genel Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür. Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Hasan KANCA
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

Ek: Rapor Genel Tanım Bilgileri (2 Sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

Düzce Üniversitesi Rektörlüğüne

Bilgi:

Tarım ve Orman Bakanlığı 9. Bölge Müdürlüğüne

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 57657F6B-20AF-4339-A338-C3934309207F
Beştepe Mah. Alparslan Türkeş Cad. No:71 Yenimahalle/ANKARA
Telefon: (0312) 207 50 00
KEP: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Bilgi için: Serkan ÇAMALAN
Tarım ve Orman Uzmanı

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır. Bu belgeyi güvenli elektronik imza ile imzalamış kişiye ait adres 5433&eD=BSRKMTDKBE&eS=110379 adresinden yapılabilir. (PIN:33682)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Betül YILDIRIM

Yabancı Dili : İngilizce

ÖĞRENİM DURUMU

Derece	Alan	Okul/Üniversite	Mezuniyet Yılı
Y. Lisans	Peyzaj Mimarlığı	Düzce Üniversitesi	2023
Lisans	Peyzaj Mimarlığı	Düzce Üniversitesi	2011
Lise	Fen-Matematik	Atatürk Lisesi	2005

TEZDEN ÇIKAN YAYINLAR

1. Bayram, B. ve Gültekin, P. (2023). “Korunan Alanlarda Ekoturizm: Yedigöller Milli Parkı’nın Ekoturizm Faaliyetleri Kapsamında Değerlendirilmesi”, Ankara, Türkiye: Gece Kitaplığı Yayınları.

